

SOL – Institutionen för
skolutveckling och ledarskap

Examensarbete i gymnasieskolans juridikämne 15 högskolepoäng, grundnivå

Undervisning av juridiska begrepp

En undersökning om framgångsfaktorer samt utmaningar vid undervisning av juridiska
begrepp på gymnasienivå

The teaching of legal terms

Emma Barton-Elmstav

Vidareutbildning av lärare, VAL
Datum för examinationsseminarium 2024-01-12

Examinator: **Ange examinator**
Handledare: Christina Johnsson

Sammanfattning

Skolverket beskriver i sina kursplaner för juridik att det juridiska språket ställer stora krav på exakthet, precision, saklighet och logisk skärpa. En del av det centrala innehållet i de tre juridiska gymnasiekurserna, Privatjuridik, Rätten och samhället samt Affärsjuridik, är juridiska begrepp och ett betygskriterium handlar om hur väl eleven kan förklara och använda juridiska begrepp.

Syftet med studien är att undersöka de didaktiska framgångsfaktorerna och utmaningarna vid undervisning av juridiska begrepp. Undersökningen har genomförts genom semistrukturerade intervjuer med fyra gymnasielärare.

Resultatet visar att lärarna organiserar undervisningen på liknande sätt genom bland annat genomgångar, begreppslistor, övningsuppgifter och rättsfall. De juridiska begreppen i sig beskrivs som såväl en framgångsfaktor som en utmaning för juridikundervisningen.

Lärarna beskriver att tala med juridiska begrepp, arbeta med begreppen, kontextualisera och en balans mellan elev- och läraraktivitet som framgångsfaktorer vid begreppsundervisningen. Lärarna framhåller även att få eleverna att förstå behovet av de juridiska begreppen samt repetition som framgångsfaktorer. Språkets komplexitet beskrivs som den största utmaningen. Därtill beskrivs utmaningar såsom svaga språkkunskaper i svenska, stora grupper samt begränsat med tid.

Majoriteten av de intervjuade lärarna har svårt att initialt redogöra för grunden till de didaktiska val och överväganden som de gör vid utformningen av undervisningen. Detta kan möjligen bero på att den juridiska ämnesdidaktiken är outvecklad.

Innehåll

1. Inledning.....	5
2. Syfte och frågeställning.....	7
3. Teoretiska perspektiv	8
3.1 Gymnasieskolans juridikämne	8
3.2 Didaktik	10
3.2.1 Ämnesdidaktik	14
3.2.2 Språkinriktad undervisning	14
3.3 Beprövad erfarenhet	16
4. Tidigare forskning	17
5. Metod	22
5.1 Teoretiskt angreppssätt.....	22
5.2 Val av metod	23
5.2.1 Bedömning av kvalitativa undersökningar.....	24
5.2.2 Urval.....	25
5.2.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer.....	27
5.3 Forskningsetiska överväganden	28
5.4 Analysmetod.....	29
6. Resultat och analys.....	30
6.1 Resultat.....	30
6.1.1 Organisation av undervisning.....	30
6.1.1.1 Genomgångar	30
6.1.1.2 Begreppslistor.....	31
6.1.1.3 Uppgifter som kräver förståelse av juridiska begrepp.....	32
6.1.1.4 Arbete med rättsfall.....	33
6.1.2 Didaktiska utgångspunkter.....	34
6.1.3 Framgångsfaktorer i undervisning av juridiska begrepp.....	35
6.1.4 Utmaningar i undervisning av juridiska begrepp.....	36
6.2 Analys av resultat	37
6.2.1 Undervisningens upplägg.....	37
6.2.2 Didaktiska utgångspunkter.....	39
6.2.3 Framgångsfaktorer och utmaningar i undervisning av juridiska begrepp.....	40
7. Slutsats och diskussion.....	42
7.1 Slutsats	42
7.2 Diskussion	43
Referenser.....	46

Bilaga 1	49
Bilaga 2	59
Bilaga 3	65
Bilaga 4	74

1. Inledning¹

Det juridiska språket ställer enligt Skolverkets kursplaner för juridik stora krav på exakthet, precision, saklighet och logisk skärpa. I *Juridisk skrivguide* beskrivs att "[s]pråket, framförallt det skrivna språket, är juristens verktyg och det är nödvändigt att behärska det för att kunna lösa yrkets uppgifter" (Wahlgren, Warnling-Nerep, & Wrangé, 2014, s. 125). Martinsson (2017) menar att juridik är en disciplin som består av konstruerade begrepp och att det är nödvändigt att förstå vad dessa konstruktioner innebär. Han menar vidare att det utan juridiska begreppskonstruktioner hade varit svårare att förklara juridiska företeelser.

Flertalet av de juridiska begreppen utgör också så kallade tröskelbegrepp. Ett tröskelbegrepp är ett begrepp som enligt Meyer och Land (2003) beskrivs som *transformativt*, dvs. ett begrepp som har effekt på inläringen genom att det möjliggör ett annat perspektiv och därigenom förändrar elevernas synsätt på ämnesområdet. Ett tröskelbegrepp ska därtill vara i princip *oåterkalleligt*, dvs. att det är osannolikt att det glöms bort, samt *integrerande* så till vida att det kopplar samman olika ämnesinnehåll. Dessutom är tröskelbegrepp ofta avgränsade samt besvärliga.

En förståelse för det juridiska språket är en nödvändighet för att kunna behärska det juridiska ämnet såsom att kunna lösa juridiska falluppgifter eller upprätta juridiska dokument. Känner du inte till innebörden av verkshöjd kan du inte heller bedöma om ett föremål har upphovsrättsligt skydd och kan du inte (tröskel)begreppen uppsåt och culpa kan du inte heller göra en straffrättslig bedömning av en händelse.

Undervisning i ämnet juridik på gymnasienivå ska enligt Skolverkets ämnesplaner för juridik (2011) ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om juridiska begrepp och en förmåga att använda dessa. Eleverna ska genom att läsa juridisk litteratur och rättsfall, skriva och tala ges förmåga att använda det juridiska språket. Eleverna ska även ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att formulera sig korrekt och precist. I samtliga tre juridiska kurser på gymnasienivå (Privatjuridik, Rätten och samhället och Affärsjuridik) är juridiska begrepp en del av det centrala innehållet och ett av betygskriterierna består av hur väl eleven kan förklara innebörden för, samt använda, juridiska begrepp (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011).

---

¹ Inledningen skrevs i den för examensarbetet förberedande kursen Utbildningsvetenskapliga perspektiv, professionsutveckling och forskningsmetod, LL613P – VAL60, ht22.

Utifrån såväl juridiken som disciplin som kursernas syfte, de förmågor som eleverna ska uppnå och betygskriterierna krävs att eleverna behärskar det juridiska språket. Trots detta är ämnesdidaktiken inom skolämnet juridik ytterst begränsad (Martinsson, 2017). Det är av denna anledning jag vill undersöka hur undervisning av de juridiska begreppen i de juridiska kurserna på gymnasienivå bedrivs samt ta reda på vilka framgångsfaktorer respektive utmaningar gymnasielärare beskriver att de möter i sin undervisning av juridiska begrepp.

2. Syfte och frågeställning

Elevens förmåga att beskriva och använda juridiska begrepp är grundläggande för att behärska den juridiska disciplinen. Begreppsförståelse och användning är också en del av det centrala innehållet i kurserna i juridik på gymnasienivå och förmågan att förklara och använda juridiska begrepp är ett av betygskriterierna som eleverna måste uppnå för att nå betyget E – A. Eftersom ämnesdidaktiken inom juridik på gymnasienivå är ytterst begränsad är det relevant att genomföra studier inom området. Utifrån detta vill jag ta del av hur lärare undervisar om juridiska begrepp i juridikkurserna på gymnasienivå. Med studien vill jag undersöka hur gymnasielärare förklarar att de lär ut juridiska begrepp och jag önskar ta del av gymnasielärares tankar kring undervisningen inom detta område samt deras upplevelser av framgångsfaktorer respektive utmaningar.

Studiens frågeställning är:

- Vilka är de didaktiska framgångsfaktorerna och utmaningarna vid undervisning av juridiska begrepp på gymnasienivå?

För att besvara frågeställningen behöver jag ställa frågor kring hur lärarna organiserar sin undervisning samt vad de grundar sina didaktiska val på. Det är av intresse att undersöka om lärarna upplever samma eller liknande undervisningssätt som framgångsfaktorer och om de möter samma eller likande utmaningar. Detta kan, enligt min bedömning, vara till hjälp för andra lärare i sin undervisning men också leda till att belysa de utmaningar som förekommer i undervisningen i juridik i allmänhet och undervisningen av juridiska begrepp i synnerhet. En risk som föreligger är att lärarna endast beskriver framgångsfaktorer och utmaningar som föreligger i undervisning generellt och inte specifikt avseende undervisningen av juridiska begrepp.

3. Teoretiska perspektiv

Nedan presenterar jag först gymnasieskolans juridikämne för att visa på ämnets utveckling samt för att belysa det lärarna har att förhålla sig till utifrån styrdokumentet. Jag ger en kort inledande beskrivning av allmändidaktik samt därefter en redogörelse för inom vilka perspektiv jag placerar mitt examensarbete och varför. I avsaknad av utvecklad ämnesdidaktik presenterar jag den språkinriktade undervisningen som en modell för undervisning av det ämnesspecifika språket. Jag berör slutligen kort begreppet beprövad erfarenhet. Jag använder mig av de didaktiska perspektiven och metoden för språkinriktad undervisning i analysen av empirin.

3.1 Gymnasieskolans juridikämne

Henriksson (2021) beskriver att sedan det svenska enhetliga gymnasiet startade 1971 har juridik funnits som skolämne. Enligt läroplanen Lgy70 var juridik ett alternativ till maskinskrivning. Enligt nu gällande läroplanen, Gy11, har juridik blivit en egen inriktning och ett, om än inom ramen för ekonomiprogrammet, likvärdigt alternativ till ämnet ekonomi. Att ämnet juridik fått en mer framträdande position i den senaste läroplansreformen ligger i linje med att juristprogrammet är en av de mest populära utbildningarna på universitetsnivå.

Gymnasieskolans juridikämne behandlar enligt Skolverkets kommentarmaterial till ämnet juridik (2022) civil, offentlig och internationell rätt och består av hundrapoängskurserna Privatjuridik, Rätten och samhället och Affärsjuridik, vilka samtliga kan läsas utan förkunskaper. Kursen Privatjuridik behandlar rättsområden som särskilt är viktig för den enskilda individen medan kursen Affärsjuridik behandlar rättsområden som är relevanta inom affärlivet. Kursen Rätten och samhället behandlar övergripande rättsområden relevanta för såväl fysiska som juridiska personer.

Ämnet juridik på gymnasienivå ska vad avse det juridiska språket syfta till att:

Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förmåga att formulera sig korrekt och precist eftersom det juridiska språket ställer stora krav på exakthet, precision, saklighet och logisk skärpa. Genom att läsa juridisk litteratur och olika rättsfall samt genom att skriva och tala ska eleverna ges möjlighet att använda det juridiska språket (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011, Ämnets syfte).

Undervisningen ska vidare enligt ämnesplanerna ge eleverna förutsättning att ”utveckla kunskaper om juridiska begrepp samt förmåga att använda dessa” (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011, Ämnets syfte). I samtliga tre kurser ingår ”juridiska begrepp” som ett centralt innehåll (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011).

Elevernas förmåga att förklara och använda juridiska begrepp utgör också en del av betygskriterierna för betygssättning i kurserna. Betygskriterierna avseende förmågan att förklara och använda juridiska begrepp för betyget E, C och A återfinns i tabellen nedan. (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011)

Betyget E	Betyget C	Betyget A
Eleven redogör också <i>översiktligt</i> för innebörden av juridiska begrepp och använder dessa <i>med viss säkerhet</i> i relevanta sammanhang.	Eleven redogör också <i>utförligt</i> för innebörden av juridiska begrepp och använder dessa <i>med viss säkerhet</i> i relevanta sammanhang.	Eleven redogör också <i>utförligt och nyanserat</i> för innebörden av juridiska begrepp och använder dessa <i>med säkerhet</i> i relevanta sammanhang.

Figur 1 Bilden visar betygskriteriet för bedömning av elevernas förmåga att förklara och använda juridiska begrepp. Progressionen är av mig markerad med kursiverad stil.

(Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011)

3.2 Didaktik²

Läroplansteorins första fråga är enligt Lundgren (2017 s. 264) ”Hur ska vi organisera vårt vetande – så att vi kan lära ut det?” Svaret beror på hur vi uppfattar vad vi kan veta samt vad vi anser är värt att veta. Den svenska skolan beskrivs som en mål- och resultatstyrd skola och undervisande lärare har styrdokument att förhålla sig till. Frågan som ställs ovan besvaras inte fullt ut utifrån styrdokument utan en stor del av frågan lämnas till den undervisande läraren att besvara.

Ordet didaktik betyder att undervisa; kan läras ut, och har inom svensk pedagogik används som beteckning av den metodik som används eller ska användas i skolan. Didaktiken som ämne anses utgöra lärarutbildningens vetenskapliga grund (Lundgren, 2017). Vetenskap handlar om att systematiskt utforska tillvaron. Målet kan vara att hitta bakomliggande förklaringar och samband och på sikt (förhoppningsvis) bidra med en positiv utveckling genom att diskutera om undervisningen går att förändra (förbättra) (Hyldgaard, 2008).

Didaktiken anses enligt Sjöholm, Kansanen, Hansén, & Kroksmark (2017) ha en normativ sida, inom vilken fokus ligger på en så ämnamålsenlig och effektiv organisering som möjligt av undervisningen i praktiken, samt en deskriptiv sidan med fokus på att beskriva, tolka och formulera principer om undervisning (läs undervisningsvetenskap). Didaktikens två sidor är relaterade till varandra då undervisningskapen kan användas som grund för undervisningens organisering. Lärarens didaktik utgörs således av lärarens praktiska teori och lärarens egen lära om undervisning.

Vad är då god undervisning och hur kan vi förstå vad god undervisning är? Huvudsyftet med undervisning är lärande hos eleven (Sjöholm, Kansanen, Hansén, & Kroksmark, 2017). Detta ligger i linje med lärarnas yrkesetik som fastslår att lärarna i sitt arbete ska sätta eleverna och deras lärande i centrum (Lärares yrkesetik, 2023). Den didaktiska relationen, dvs. den interaktion mellan elev och lärare som undervisningen består av och som grundas av undervisningens mål och innehåll kan granskas med hjälp av den didaktiska triangeln. Undervisningsprocessen vilar således på den didaktiska relation som utgörs av lärarens

---

² Styckena om Piaget och Vygotskij bygger på av mig skriven text ursprungligen använd i hemtentamen den 12 mars 2022, i kursen Undervisning, utveckling och lärande, LL272P, HT22.

förhållande till relationen mellan eleven och innehållet (Sjöholm, Kansanen, Hansén, & Kroksmark, 2017).

Det finns flera teoretiska perspektiv som dominerat vår syn på lärande och som kommit att påverka utbildningen och lärares sätt att undervisa. Likt flera språkforskare gör (jämför till exempel Blücker (2010) och Martinsson (2017)) placerar jag mitt examensarbete inom ramen för de socialkonstruktivistiska och socialkulturella perspektiven. Båda perspektiven betonar det sociala samspelets betydelse för lärandet och det föreligger svårigheter att tydliggöra skillnader mellan perspektiven. Likt Björklund Boistrup (2007) beskriver åtskiljer vissa forskare inte perspektiven medan andra såsom Hermansen och Gipps anser att det finns särdrag av det sociokulturella perspektivet som en del av det socialkonstruktivistiska.

Företrädare för det sociokulturella perspektivet menar enligt Wyndhamn, Riesbeck, & Schoult (2000) att de psykologiska fenomenen finns i själva interaktionen och att människan och världen tillsammans utgör en helhet. Människor interagerar med varandra och den fysiska världen genom att använd verktyg. Ett redskap som används är just språket.

En sammanfattning av inslag i en undervisning utifrån sociokulturell teori kan enligt Wyndhamn, Riesbeck, & Schoult (2000) innefatta:

- Lärande ses som en social och samarbetsbetonad aktivitet.
- Proximala utvecklingszonen beaktas.
- Problemlösning i vardagliga situationer ses som betydelsefullt.
- Undervisningen tar hänsyn till elevers erfarenheter utanför skolan.
- Verbal mediering beaktas.

Lev Vygotskij (1896–1934) får sägas ha grundat den sociokulturella teorin. Teorin behandlar såväl barnets kognitiva utveckling som hur kultur och samhälle påverkar individen. Barnet föds in i ett socialt sammanhang där kulturen spelar en stor roll, inte minst genom språket (Imsen, 2005). Perspektivet behandlar således hur människor utvecklar kulturella förmågor såsom att läsa, skriva och räkna (Säljö, 2017). Vi använder oss av redskap/verktyg, dvs. mediering, när vi ska förstå vår omvärld. Dessa kan vara språkliga (exempelvis ett teckensystem) eller materiella (såsom att vi behöver en spade när vi gräver). I de allra flesta fall måste vi gå via medierade redskap för att kunna uppnå en respons (Säljö, 2017).

Appropriering beskriver Säljö (2017) som det begrepp som företrädare för en sociokulturell teori använder för att beskriva och förstå lärande. Detta sker i två faser, den primära socialisationen och den sekundära socialisationen. Den första sker tidigt i livet och det är i denna fas barnet utvecklar sitt språk, socialt samspel och identitet. Den senare behövs för att arbetsdelningen ökar och samhället blir mer komplext. Språket utvecklas från ett vardagsspråk (primära socialisationen) till ett vetenskapligt språk (sekundära socialisationen).

Till skillnad från Jean Piaget (1896–1980) (se nedan) anser Vygotskij att barn är beroende av hjälp. I den så kallade Zone of Proximal Development eller på svenska den närmaste utvecklingszonen är människan känslig för instruktioner och förklaringar. I denna zon behövs lärare och/eller kamrater för vägledning. Vygotskij lyfte också så kallad *scaffolding* som innebär att inledningsvis krävs mycket stöd, men att stödet så småningom kan minskas för att, när personen behärskar området, kan avta helt (Säljö, 2017).

Det saknas, likt jag redogjorde för ovan, en enhetlig definition av socialkonstruktivism. Enligt Burr (1995) kan perspektivets angreppssätt utgå från fyra grundantaganden.

- Ett kritiskt förhållningssätt till vad som betraktas som självklar kunskap,
- en förståelse av att kunskap är något historiskt och kulturellt präglad,
- en förståelse av att det finns ett samband mellan kunskap och sociala processer samt
- en förståelse av att det finns ett samband mellan kunskap och social handling.

Martinsson (2017) beskriver det som att det är genom interaktion mellan ett objekt och oss själva som vi grundar vår förståelse av världen och kunskap utvecklas i takt med att vi bearbetar vår kunskap med andra. I denna sociala process är språket och dess konstruktioner av stor vikt för vår uppfattning av världen.

Den främsta företrädaren för den konstruktivistiska teorin är Piaget. Han var enligt Säljö (2017) främst intresserad av frågan om hur barn kommer fram till ett svar och inte om ett barn kunde svara på en fråga på ett standardiserat test. Han önskade alltså undersöka tänkandet som process. Han ansåg att människan, och kanske också andra levande varelser, strävade mot ekvilibrium, vilket innebär att människan förstår sin omgivning. Detta sker genom adaptation (kognitiv anpassning). Adaptation består av mekanismerna assimilation och ackommodation. Det första innebär att människan tar in information från omvärlden vilket på så vis kan vidga ens erfarenhet utifrån att barnet anpassar de nya erfarenheterna till befintliga

tankemönster. Den senare innebär i stället att sättet att tänka och/eller agera förändras genom erfarenheter. Ett exempel kan vara att barn lär sig vad som flyter respektive sjunker utifrån denna erfarenhet kan barnet dra slutsatsen om att en träbit flyter medan en järnbit sjunker (assimilation). Ser barnet ett fartyg gjort av järn (som uppenbarligen flyter) ändras barnets sätt att tänka (ackommodation). Piaget intresserade sig i första hand för utveckling och mindre för lärande. Han menade att lärandet och undervisningen skulle anpassas till det stadium och tänkande barnet befann sig på. Han beskrev vidare barnen som vetenskapsmän i miniatyr. Barnen var inte ovetande utan logiska tänkande varelser. Gemensamt för Vygotskijs och Piagets teorier är att barnets aktivitet står i centrum för lärandet. Den förre framhäver samspelet mellan människor som den avgörande faktorn för lärande (språkanvändningen var en del av detta samspel) medan den senare förespråkade att barnet själv skulle upptäcka omvärlden och kunskap (Martinsson, 2017).

Även John Dewey (1859–1952) bör nämnas i detta sammanhang. Dewey är enligt Imsen (2006) en av de första som lade vikt vid individens aktiva medverkan i inlärningsprocessen. Dewey ansåg att man lär sig genom att göra saker och samla erfarenheter och inte genom påverkan av yttre stimulering. Han lade grunden till uttrycket som kommit att benämnas ”learning by doing” (Säljö, 2017).

Martinsson (2017) anser att en socialkonstruktionistisk syn på lärande är passande vid undervisning i juridik utifrån att det juridiska språket består av begrepp skapade av människor som är nödvändiga att förstå för att kunna behärska den juridiska disciplinen. Martinsson (2017, s. 432) uttrycker det som att det är nödvändigt för jurister att kunna ”interagera med juridiken som studieobjekt”. Det förutsätter att studenten eller juristen har en grundläggande kunskap om det materiella innehållet, en förståelse för adekvata metoder och tolkningar som behöver göras samt en förmåga att självständigt kunna utvärdera vilken tolkning eller lösning som är lämplig i den aktuella situationen.

Blückert (2010) anser att en socialkulturell syn på lärande kan appliceras på juridikstudenternas lärande. Hon tar sikte på att företrädare för perspektivet menar att lärande äger rum i ett socialt sammanhang och att kunskaper, insikter och färdigheter betraktas som integrerade i sociala praktiker. Hon menar vidare att studenternas möte med jurister (lärare), juridiska texter och mönster för argumentation äger rum inom ramen för en praxisgemenskap som kan anses utgöra en praktikergemenskap.

3.2.1 Ämnesdidaktik

En gränsdragning som görs inom didaktiken är den mellan allmändidaktik och ämnesdidaktik. Kansanwn, Hansén, Sjöberg, & Kroksmark (2017) beskriver allmändidaktik som didaktik i dess mer generella mening och handlar om aspekter på undervisning som inte är kopplade till ett särskilt ämne. Ämnesdidaktik är didaktik i dess avgränsade mening i förhållande till ett visst skolämne. Ämnesdidaktiken handlar således om hur olika ämnen kombineras med allmändidaktik i syfte att finna ett så optimalt sätt som möjligt att undervisa och studera ett särskilt ämne.

Redan 1998 belyser Kellgren i sin artikel *Juridik och pedagogik* i Svensk Juristtidning en avsaknad av debatt om hur den juridiska undervisningen bör gå till och redogör för tänkbara orsaker därtill. Även om Martinsson (2017) menar att intresset för ämnesdidaktiska frågor inom juridik ökat är omfattningen av ämnesdidaktisk forskning inom juridiken, i synnerhet på gymnasienivå, ytterst begränsad. Även Jarnesand (2019) menar att den juridiska ämnesdidaktiken är outvecklad och Blücker (2010) anser att det finns ett behov av fortsatt forskning och ämnesdidaktiska studier av undervisning och lärande i juridik på såväl på gymnasie- som universitetsnivå.

3.2.2 Språkinriktad undervisning

Ett språkinriktat arbetssätt kan i avsaknad av ämnesdidaktik fungera som en modell för undervisning av det ämnesspecifika språket i de juridiska kurserna och får också anses ha sin grund i de socialkonstruktivistiska och socialkulturella perspektiven.

En språkinriktad undervisning innebär enligt Hajer och Meestringa (2014) förenklat att eleverna såväl muntligt som skriftligt lär sig det ämnesspecifika språket genom att läraren utgår från att eleverna behöver hjälp att lära sig ett skolrelaterat språk. Detta är nödvändigt i de juridiska kurserna på gymnasienivå utifrån hur kursplaner och betygskriterier är formulerade (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011).

Ett språkinriktat arbete kan enligt Hajer och Meestringa (2014) utmynna i undervisning som är organiserad på flera olika sätt. Det som kännetecknar språkinriktad undervisning är att lärarna arbetar mot en balans mellan vad läraren och eleven gör, ställer höga krav på eleverna men erbjuder stöttning genom handledning och aktiverande pedagogik. Undervisningen ska

utveckla elevernas kunskaper i ett akademiskt språkbruk samt använda sig av elevernas olika språk och erfarenheter i undervisningen. Hajer och Meestringa (2014) ger flera didaktiska förslag vid utformning av undervisningen. Läraren kan ställa öppna frågor samt ge eleverna mycket visuellt och taktilt stöd samt låta eleverna använda det ämnesspecifika språket. Läraren ska också erbjuda ett rikt utbud av olika texter samt kontextualisera och förklara abstrakta fenomen och begrepp utan att sänka kunskapskraven, vilket skulle kunna leda till att eleven inte får tillräcklig stimulans och därför tappar intresset för ämnet. Det är också viktigt att eleverna kontinuerligt får göra utvärderingar samt att de själva får verbalisera eventuella språkliga svårigheter samt fundera ut tänkbara strategier för utveckling.

Som en del i språkinriktad undervisningen beskriver Hajer och Meestringa (2014) också Jim Cummins så kallade fyrfältare. Cummins skiljer på vardagligt språkbruk och språket i skolsammanhang. Detta kan jämföras med det företrädare för den sociokulturell teorin beskriver som vardagsspråk (primära socialisationen) och vetenskapligt språk (sekundära socialisationen) (Säljö, 2017). Cummins benämner de språkfärdigheterna de olika formerna av språk kräver som daglig/vardaglig allmän språkfärdighet samt kognitiv abstrakt eller akademisk språkfärdighet. I skolan, såsom i juridiken, måste eleverna behärska det senare, dvs. eleverna behöver förmågan att använda språk på en abstrakt nivå för att få och bearbeta ny kunskap i skolsammanhang. Gradskillnaderna mellan dessa olika former av språk kan illustreras genom dimensionerna *kontextuellt stöd*, *kognitiv komplexitet* och *krav på skriftspråksanvändning*.

Högre kognitiva krav

	Skolspråk i tal och skrift
<i>Mer/mindre kontextuellt Stöd</i> Vardagsspråk	<i>Lite stöd i kontexten "dekontextualiserat"</i>

Lägre kognitiva krav

Figur 2 Jim Cummins visualisering av vardagliga kommunikativa språkfärdigheter och kognitivt akademiska språkfärdigheter.

Modellen kan användas som planeringsstöd. En tänkbar planering (av flera) är enligt Hajer och Meestringa (2014) att i fält ett erbjuda eleverna ett kognitivt enkelt arbete med mycket stöd och kontextualisering. I det andra fältet fördjupas ämnet och i det tredje fältet fokuseras undervisningen på skol- och fackspråk där språk och material blir mindre kontextualiserat och de kognitiva kraven högre. I detta fält ger läraren formativ återkoppling i syfte att eleverna än mer ska närma sig det ämnesspecifika språket. Fält fyra skiljer sig från de andra fälten och ska undvikas. Arbete med kognitivt enkla uppgifter som därtill är dekontextualiserade kan bli en fallgrop då det kan leda till tomma definitioner. Har eleverna en djupare förståelse för begreppen kan dock en repetition i fält fyra bli meningsfull.

3.3 Beprövad erfarenhet

Undervisning ska enligt 1 kap. 5§ skollagen (2010:800) samt Gy11 bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Didaktiken kan anses svara mot den vetenskapliga grunden. Därtill ska utbildningen vila på beprövad erfarenhet, vilken är lika viktig som vetenskaplig grund. Utifrån att skollagen är en ramlag beskrivs det inte närmare i lagen vad som menas med beprövad erfarenhet. (Skolverket, 2023).

Skolverket (2023) beskriver beprövad erfarenhet som professionens egen, gemensamma, kunskap som växer fram över tid. Den består i kunskap som växer fram i det dagliga arbetet genom att lärarna på ett strukturerat sätt prövar och omprövar, diskuterar och kritiskt granskar sin verksamhet. För att synliggöra vad som görs samt vad detta leder till samt för att arbetet ska kunna spridas vidare krävs en dokumentation.

4. Tidigare forskning

Som jag redogjort för ovan är den ämnesdidaktiska forskningen inom juridik mycket begränsad. Än mer begränsad är forskningen avseende ämnesdidaktik inom skolämnet juridik på gymnasienivå och i det närmaste obefintlig när det gäller didaktiska förslag till organisering av undervisningen av juridiska begrepp på denna nivå. Jag redogör därför för studier kring undervisning av juridik på gymnasienivå även fast dess huvudfokus är annat än undervisning av juridiska begrepp. Jag redogör också för studier som handlar om undervisning på universitetsnivå. Utifrån att juridiken är särpräglad och kopplad till en stark tradition redogör jag dock inte för studier kring begreppsundervisning i andra ämnen.

Kellgren (1998) påpekar bristen på diskussion kring hur den juridiska undervisningen bör utformas (på universitetsnivå) samt ifrågasätter denna avsaknad av debatt utifrån att juridiken är ett av vår kulturs starkaste maktmedel. Han beskriver därtill juridiken som komplex, inte minst utifrån ämnets beröringspunkter med andra ämnen såsom ekonomi. Anledning till avsaknad av debatt tros enligt Kellgren (1998) bero på dels att juridiken som ämne är lämpat för traditionell undervisning bestående av föreläsningar och seminarium, dels att flertalet lärare saknar pedagogisk skolning. Det senare skulle enligt Kellgren (1998) kunna vara en del i att undervisande lärare inte vill medge att andra undervisningssätt skulle kunna vara av större värde för blivande jurister.

Marie Jarnesand har 2019 publicerat artikeln *Metakognition i den juridiska problemlösningen* i Juridisk Publikation. I artikeln behandlas en ämnesdidaktisk strategi för att stödja juriststudenter på universitetsnivå till självreglerat lärande. Även om artikelns huvudfokus är juridisk problemlösning (för universitetsstudenter) belyser även hon det juridiska språkets betydelse för den juridiska disciplinen, inte minst som en del av den juridiska problemlösningen. Hon menar att användning av juridiska begrepp hjälper juristen att behärska rätten och skapa en helhetsbild av densamma. Hon menar vidare att juristen har behov att förstå begreppen, kunna relatera dem till varandra samt kunna anpassa språket till situation och mottagare. Juridisk verksamhet består till stor del av att tolka och producera text. Den språkliga kompetensen kräver enligt Jarnesand så kallad självmonitorering, dvs. en tankeprocess som förutsätter en metakognitiv kompetens. Utifrån detta menar hon att det finns

anledning att organisera undervisningen så att studenterna ges möjlighet att stärka sin metakognitiva kompetens.

Att stärka den metakognitiva kompetensen kan enligt Jarnesand (2019) ske genom gruppbaserad undervisning som möjliggör för studenterna att använda språket samt också förhandla om dess betydelse. Det leder till att studenten blir medveten om de egna styrkorna och svagheter. Studenterna lär sig också bättre om de nya begreppen kopplas till vad studenten redan vet, vilket kan jämföras med vad Piaget benämner adaptation (Säljö, 2017). För att studenten ska bli självmedveten om dennes metakognitiva strategier krävs också att det i undervisningen finns tid för att anlägga strategier genom att till exempel reflektera över prestation i förhållande till betygskriterier (Jarnesand, 2019).

Dennis Martinsson har 2017 publicerat artikeln *Att undervisa om juridiska begrepp – pedagogiska utmaningar och tänkbara strategier* i Juridisk Publikation. Martinsson (2017) diskuterar i artikeln den pedagogiska utmaningen att undervisa om begrepp med avstamp i teorin om socialkonstruktionism för juridikstudenter på universitetsnivå. Martinsson (2017) anser att läraren inte bör upprepa vad studenterna kan läsa sig till i kursmaterialet utan i stället föra samtal med studenterna. Martinsson (2017) föreslår att läraren kan göra undervisningsmaterialet till sitt eget och visa eleverna detta i syfte att få studenterna att förstå att det finns flera sätt att uppfatta det som anges i materialet. Ett sådant arbetssätt menar Martinsson (2017) stärker studenternas lärprocess eftersom studenterna tvingas ta ställning till ett annat sätt att se på studiematerialet, vilket i sin tur kan leda till diskussioner och tankar och förhoppningsvis att studenten konstruerar materialet på sitt sätt. Detta ligger i linje med vad Jarnesand (2019) benämner självmonitorering, dvs. att juriststudenterna genom ämnesdidaktiska strategier ska stödjas till ett självreglerat lärande.

En utmaning vid undervisning av juridiska begrepp är att de kan vara så kallade tröskelbegrepp, vilket jag beskriver i inledningen. Martinsson (2017) har uppmärksammat att studenterna ofta lär sig begreppets betydelse utantill men inte att dra slutsatser i ett specifikt fall. Martinsson (2017) beskriver hur denna utmaning kan angripas på ett socialkonstruktionistiskt sätt. Han menar bland annat att läraren bör använda andra begrepp i sin förklaring än vad som framgår av litteraturen. Samtidigt bör läraren enligt Martinsson (2017) belysa att det är exempel på hur något skulle kunna uttryckas och framhäva att studenterna kan välja hur de vill konstruera ett juridiskt begrepp. Läraren kan också använda modeller för att studenterna bildligt ska kunna föreställa sig ett begrepp. Det är i denna sociala

interaktion som förståelse sker. Detta kan kompletteras med läsning av verkliga rättsfall och ställandet av tankeväckande frågor i syfte att studenterna ska förstärka sina förmågor att tänka självständigt. Andra sätt är att låta studenterna diskutera och analysera utifrån ett kritiskt perspektiv. Det är viktigt att interaktion sker också mellan studenterna.

Jarnesand (2019) och Martinsson (2017) bekräftar det Kellgren (1998) resonerar kring, dvs. om andra undervisningsätt än katederundervisning och seminarium kan vara av större värde för blivande jurister.

Ann Blücker (2010) belyser även hon i sin avhandling *Juridiska – ett nytt språk* språkets betydelse inom den juridiska disciplinen. Avhandlingen handlar om universitetsstudenters skriftliga inskolning med vetenskapliga, språkliga och kulturella inslag. Hon har i huvudsak granskat student-PM med lärarkommentarer, men även observerat undervisning samt haft samtal med studenter och lärare. Blücker (2010) drar slutsatsen att *juridiska* inte är att anses som ett helt nytt språk även om undervisningen av det juridiska språket får anses ha vissa beröringspunkter med språkstudier. I avhandlingen framkommer att studenter känner sig i behov av mer stöd och saknar så kallas *scaffolding*. Hon kommer också fram till att det är viktigt att kommentarerna genomförs på ett noggrant sätt utifrån kriterier och ställningstaganden samt att läraren redogör för bakomliggande tankegångar. Blücker (2010) lyfter också fram de som är av en annan åsikt såsom Aviva Freedman (1993), som menar att juridikstudenter lär sig genrekrav genom att pröva sig fram utan systematisk undervisning.

Mona-Lisa Henriksson (2021) har skrivit avhandlingen *Rätt och moral - Meningar med skolämnet juridik på gymnasienivå*. Avhandlingen behandlar främst betygskriteriet att ”identifiera och diskutera juridiska frågor i samhället ur rättsfilosofisk och etisk synvinkel” och det faktum att lärare anser betygskriteriet problematiskt och endast erbjuder undervisning kring detta någon gång per månad. Henriksson argumenterar för att rättssociologin erbjuder teorier som skulle kunna användas till stöd för hur ämnesinnehåll om rätt, samhälle och moral kan konstrueras för undervisning inom de juridiska kurserna på gymnasienivå.

Henriksson (2021) har genomfört intervjuer med gymnasielärare i juridik. De intervjuade lärarna är överens om vikten av juridiska begrepp och uttrycker i samband med att de ska rangordna det centrala innehållet i kursen Rätten och samhället att juridiska begrepp och problemlösning är det viktigaste innehållet. Detta ligger i linje med Jarnesands (2019) och Martinssons (2017) uppfattning.

Vidare redogör Henriksson (2021) för hur amerikanerna Fielding, Kameeui & Gersten (1983, s. 287) jämför undervisningsmetoden ”direct instruction treatment” med ”inquiry treatment”. ”Direct instruction” innebär att lektionerna är välstrukturerade och delas in i olika moment. Eleverna får arbeta med exempel och får återkoppling. ”Inquiry” innebär att lärarna ställer utmanande frågor till eleverna och säkerställer att de för meningsfulla resonemang, snarare än talar om för dem vad som är rätt eller fel. Ett uppföljande test visar att ”direct instruction” är det effektivaste sättet att lära sig juridiska begrepp, samt förmåga att tillämpa begrepp i nya sammanhang, medan ”inquiry” ökar förmågan att uttrycka egna åsikter. De elever som erbjudits ”inquiry” har upplevt undervisningen som intressant men utmanande men har haft svårt att skilja på utmanande och oklar undervisning. Fielding, Kameeui & Gersten menar att det tar tid att förverkliga fördelarna med ”inquiry” och förespråkar en kombination.

Henriksson (2021) ifrågasätter hur lärarutbildningen kan erbjuda ämnesdidaktiska kunskaper i juridik och drar slutsatsen att det finns ett behov av ämnesdidaktiska studier av undervisning och lärande i juridik på samtliga utbildningsnivåer.

Sobia Bashir och Faisal Shahzad (2018) skriver om *the art of teaching law* in *Journal of Law and Society* och identifierar följande framgångsfaktorer vid undervisning i juridik på universitetsnivå.

- Läraren bör ta vara på elevers intresse och nyfikenhet för att skapa en analytisk atmosfär i klassrummet.
- Läraren bör ha ett rikt ordförråd så att denne kan förklara juridiska begrepp på flera olika sätt.
- Läraren ska undvika att förespråka utantillinläring av lagen framför förståelse.
- Undervisningen ska vara planerad och organiserad.
- Föreläsningen behöver utgöra en dialog för att säkerställa en bättre lärmiljö, intellektuell tillväxt och kapacitetsuppbyggnad hos studenterna.
- Kvalitativ metod bör väljas av läraren eftersom den har gett mycket bättre och effektivare resultat jämfört med den kvantitativa metoden.
- Läraren bör också vara vaksam för att säkerställa att denne inte påtvingar eleverna personliga åsikter, utan att denne framför olika perspektiv och låter eleverna bilda sig en egen uppfattning.

Flertalet punkter ovan kan jämföras med undervisningsstrategierna Martinsson (2017) lyfter fram i sin artikel. Bashir och Shahzad (2018) och Martinsson (2017) är överens om att en utmaning är att eleven (endast) lär sig lagen eller begrepp utantill men inte förstår dess innebörd och att detta bör undvikas. Flera av dessa kan också liknas vid det arbetssätt Hajer och Meestringa (2014) föreslår i syfte att arbeta språkinriktat.

5. Metod

I denna del redogör jag inledningsvis för mitt teoretiska angreppssätt för att sedan redogöra för mitt val av att använda mig av en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Därefter beskriver jag mitt tillvägagångssätt och avslutningsvis kommenteras forskningsetik och analysmodell.

5.1 Teoretiskt angreppssätt³

Undervisning ska enligt 1 kap. 5§ skollagen och Gy11 bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vetenskap handlar om att systematiskt utforska tillvaron. Målet kan vara, likt aktuell studie, att hitta bakomliggande förklaringar och samband och på sikt (förhoppningsvis) bidra med en positiv utveckling genom att diskutera om undervisningen går att förändra (förbättra) (Hyldgaard, 2008).

Jag är intresserad av att undersöka evidensbaserad praktik inom juridikundervisningen av juridiska begrepp på gymnasienivå. Syftet med en sådan undersökning är enligt Brinkennjær och Høyen (2020) att säkerställa att undervisningen grundar sig i bästa tillgängliga kunskapen eller som Hyldgaard (2008) s. 21 uttrycker det undersöka ”säker kunskap som fungerar”. I samband med sådana undersökningar efterfrågas evidens om effekter. Kritik kan dock riktas mot undersökning av evidensbaserad praktik utifrån att det ofta är svårt att bevisa vad som faktiskt fungerar utifrån att fler faktorer kan påverka utgången (Brinkennjær & Høyen, 2020). Forskare inom evidensbaserad forskning kritiseras även för att enbart beskriva problem och inte i tillräcklig utsträckning bidra till en lösning av problemet, vilket även kan kopplas till den klassiska positivismen som anser att vetenskap ska vara nyttig och inte bara kritisk och spekulativ (Hyldgaard, 2008). Detta kan kopplas till hermeneutik utifrån att studiens syfte är att försöka förstå människans (läs lärarnas) erfarenheter och perspektiv (Hyldgaard, 2008). Att vilja skapa sig en förståelse för något som upplevs intressant kan också kopplas till grounded theory study (Creswell & Poth, 2017).

Denna studie är i huvudsak beskrivande (Creswell & Poth, 2017). Kritiken som jag redogör för ovan kan såldes också riktas mot denna undersökning. För det fall det framkommer att

---

³ Avsnittet om det teoretiska angreppssättet skrevs i den för examensarbetet förberedande kursen Utbildningsvetenskapliga perspektiv, professionsutveckling och forskningsmetod, LL613P – VAL60, ht22.

undervisningen kan förbättras inom detta område kan undersökningen dock även ses som en form av framtidsforskning, dvs. utkast till en annan praktik än den rådande. (Brinkennjær & Høyen, 2020) Detta ligger i linje med den hermeneutiska cirkeln, dvs. att ny kunskap bygger på tidigare kunskap (Hyldgaard, 2008).

5.2 Val av metod

Enligt Brinkennjær och Høyen (2020) hör fenomenologi och hermeneutik ofta till de kvalitativa forskningsperspektiven och positivismen till ett kvantitativt forskningsperspektiv. Bryman (2018) beskriver att det mest uppenbara som skiljer kvantitativ forskning från kvalitativ forskning är att kvalitativ forskning är mer inriktat på ord än siffror. Ytterligare skillnader består i att kvalitativ forskning har en induktiv syn på förhållandet mellan teori och forskning, en kunskapsteoretisk ståndpunkt innebärande att tyngden ligger på en förståelse av den sociala verkligheten utifrån hur deltagarna tolkar denna i en viss miljö samt en ontologisk ståndpunkt innebärande att sociala egenskaper är resultatet av ett samspel mellan individer. Bryman (2018) beskriver att kvalitativa forskare sällan har något intresse av att beskriva *hur* saker är utan beskriva *varför* något är på ett visst sätt.

En kvalitativ metod är utifrån detta lämplig för min studie utifrån att jag önskar samtala med lärare i syfte att förstå vilka övervägande de gör i sin undervisning. Inte minst eftersom lärande uppstår i interaktion med elever. Jag önskar visserligen undersöka *hur* lärare organiserar undervisningen men fokus ligger på att beskriva *varför* de väljer att organisera undervisningen på de sätt de gör och vilka framgångsfaktorer och utmaningar de anser att det leder till.

Kvalitativ forskning inbegriper enligt Bryman (2018) flera metoder, varav en är kvalitativa intervjuer. Det finns enligt Christoffersen och Johannessen (2015) uppenbara skäl till att samla in data genom kvalitativa intervjuer. Ett sådant skäl är att människors erfarenheter och uppfattningar bäst framkommer när de själva får vara med och bestämma vad som ska tas upp. Forskaren är då i behov av att ge informanterna större frihet att uttrycka sig än vad som är möjligt vid användande av ett strukturerat frågeformulär.

En observation ger dig en ögonblicksbild och ger inte möjlighet till en inblick i den observerades tanke (Christoffersen & Johannessen, 2015). En observation som metod skulle visserligen enligt Lundberg (2019) möjliggöra en observation av lärarens utövande men inte ge läraren möjlighet att redogöra för sina didaktiska val av undervisningen av juridiska

begrepp. Det skulle dessutom endast möjliggöra en observation under en kort tid och inte visa på en varierad undervisning.

Utifrån att jag vill undersöka hur lärare beskriver sina erfarenheter och uppfattningar om sin undervisning är det jag valt att genomföra semistrukturerade intervjuer. En sådan intervju ger mig möjlighet att ställa frågorna kring didaktiska val och anpassning till undervisande lärare. Det hade inte varit möjligt vid en standardiserad intervju, observation eller besvarande av strukturerade frågeformulär. Intervjuer är dock tidskrävande och arbetets omfattning möjliggör inte att ett stort antal intervjuer genomförs. Jag kommer inte komma i kontakt med lika många lärare som om jag genomför en enkätstudie.

Utifrån ovan inhämtas data genom en kvalitativ studie i form av genomförande av semistrukturerade intervjuer med gymnasielärare i juridik. Urval och tillvägagångssätt kommenteras ytterligare nedan under avsnitt 5.2.2 och 5.2.3.

5.2.1 Bedömning av kvalitativa undersökningar

Bedömningen av en kvalitativ undersökning kan ske utifrån kriterierna reliabilitet och validitet eller utifrån tillförlitlighet och äkthet (Bryman, 2018). Jag har valt att utgå ifrån de senare eftersom jag delar uppfattningen som Bryman (2018) beskriver om att kvalitativa studier ska bedömas och värderas utifrån andra kriterier än de som kvalitativa studier bedöms och värderas utifrån.

Tillförlitlighet består av trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och ”confirmability” (en möjlighet att styrka och konfirmera, objektivitet). Trovärdighet innebär förenklat att forskaren säkerställer att forskningen utförs i enlighet med aktuella regler och att resultaten rapporteras till de personer som är en del av den sociala verklighet som rapporteras för att bekräfta att man uppfattat informanten på ett korrekt sätt. (Bryman, 2018) Jag följer den forskningsetik som är aktuell vid upprättande av ett examensarbete och förhåller mig till reglerna i EU:s dataskyddsförordning, GDPR, på ett korrekt sätt. Arbetet kommer dock att sändas till informanterna först när det är färdigt, vilket skulle kunna påverka trovärdigheten negativt. Jag har dock spelat in intervjuerna med ljud och bild för att kunna gå tillbaka till intervjun för att kontrollera vad informanterna sagt. Vid kvalitativ forskning, innefattande även denna studie, ligger fokus ofta på det kontextuellt unika och betydelsen av den aspekt av den sociala

verklighet som studeras. En fyllig beskrivning förser andra med en så kallad databas, vilken de utifrån kan bedöma hur överförbara resultaten är till en annan miljö. (Bryman, 2018) Jag genomför fyra intervjuer kring ett snävt ämne. Överförbarheten är således begränsad. Jag har dock utifrån begränsningen kunnat få fylliga svar inom det området. Min bedömning är att detta till viss del kan vara överförbart såsom avseende didaktiska upplägg vid undervisning av ämnesspecifika begrepp inom annat ämne. Pålitlighet innebär att man säkerställer att det skapas en fullständig och tillgänglig redogörelse för alla faser av forskningsprocessen (Bryman, 2018). Detta försöker jag uppnå genom att på ett transparent sätt redogöra för urvalsprocessen, intervjuernas upplägg samt bifoga transkribering av vad som framkom under intervjuerna. Confirmability innebär att forskaren agerar i god tro och inte medvetet låter personliga värderingar och teoretisk utgångspunkt påverka utförandet och slutsatser (Bryman, 2018). Jag försöker att under intervjun bara ställa frågor utan att påverka informanterna samt på ett objektivt sätt redogöra för vad som sagts.

Äkthet beskriver Bryman (2018) som att forskaren ger en tillräckligt *rättvis bild* av informanternas åsikter och uppfattningar, att undersökningen ger medverkande en bättre förståelse av sin sociala situation (*ontologisk autenticitet*), att undersökningen bidrar till att andra deltagare får en bättre bild av hur andra i undersökningen upplever saker och ting (*pedagogisk autenticitet*), om undersökningen gjort att de medverkande kan förändra sin situation (*katalytisk autenticitet*) samt om undersökningen lett till bättre möjligheter att vidta de åtgärder som krävs (*taktisk autenticitet*).

Jag gör inte anspråk på att dra generella slutsatser men min uppfattning är att jag har beskrivit informanternas tillvägagångssätt och åsikter på ett rättvist sätt samt att undersökningen leder till en viss form av självgranskande av sitt arbetssätt. Min förhoppning är också att informanterna och andra läsare genom att läsa examensarbetet kan få en ökad inblick i hur andra lärare i juridik undervisar kring juridiska begrepp och varför samt utifrån det kunna få tips och idéer kring hur deras egen undervisning kan förändras och förhoppningsvis förbättras.

5.2.2 Urval

Vid kvalitativa intervjuer bör forskaren enligt Christoffersen och Johannessen (2015) först fundera över vilken målgrupp som måste ingå i urvalet för att denne ska kunna samla in nödvändiga data och besvarar frågeställningen. Därefter ska forskaren välja ut vilka personer

från målgruppen som ska ingå i undersökningen. Informanterna väljs således ut med hjälp av strategiska urval och utgångspunkten för urvalet av informanterna är ändamålsenlighet och inte representativitet.

Jag har använt mig av flera strategiska urval, eller som Bryman (2018) kallar det, målstyrda urval. Främst har jag använt mig av ett kriteriebaserat urval, vilket enligt Bryman (2018) innebär att alla enheter såsom fall eller individer väljs utifrån att de uppfyller ett eller annat kriterium. Mina kriterier är att informanterna måste vara utbildade lärare eller arbeta som lärare och att de måste undervisa i en eller flera av de juridiska kurserna på gymnasienivå eller tidigare ha undervisat i dessa kurser.

Mitt urval kan också diskuteras utifrån snöbollsurval som urvalsmetod. Bryman (2018) beskriver denna metod som att forskaren inledningsvis väljer ut en grupp personer som är relevanta för forskningsfrågorna som i sin tur föreslår andra deltagare med erfarenheter eller egenskaper relevanta för undersökningen. Jag kontaktade ett par juridiklärare, vilka i sin tur tipsade mig om andra juridiklärare. Urvalet kan också till viss del kopplas till det som benämns ett tillfällighetsurval eller bekvämlighetsurval. Det innebär enligt Christoffersen och Johannessen (2015) att forskaren gör det mest enkla och bekväma urvalet. Trots att denna urvalsmetod är den minst önskvärda kan mitt snöbollsurval också anses utgöra ett, till viss del, bekvämlighetsurval då kontakter förenklade att få informanter att ställa upp på intervjuer. Vissa forskare argumenterar enligt Christoffersen och Johannessen (2015) för att det är ointressant hur urvalet går till utifrån att antalet informanter är så få att det ändå inte går att dra några generella slutsatser. Christoffersen och Johannessen (2015) motsätter sig denna uppfattning.

Jag har intervjuat fyra lärare på tre skolor som undervisar eller har undervisat i juridik på gymnasienivå. Samtliga lärare uppfyller således det kriteriebaserade urvalet. Lärare 1 är ursprungligen gymnasielärare i samhällskunskap, historia och religion men har sedan utökat behörigheten med juridik. Lärare 1 läste därefter juristprogrammet och innehar en juristexamen. Även lärare 2 har sin lärarbehörighet i ämnena samhällskunskap och historia. Lärare 2 har läst några juridiska kurser i syfte att bli behörig lärare i juridik men har juridiska kurser motsvarande 7,5 högskolepoäng kvar att läsa för att bli behörig i juridik. Lärare 3 utbildade sig först till jurist och arbetade ett antal år som yrkesverksam jurist. Lärare 3 läste sedan pedagogik i syfte att bli behörig lärare i juridik. Denne har tills nyligen också arbetat som lärare i juridik, först som obehörig och sedan som behörig gymnasielärare. Lärare 4

utbildade sig först till lärare i samhällskunskap och media och har sedan kompletterat sin behörighet med juridik.

Det går att vara kritisk mot antalet genomförda intervjuer trots att jag inte gör anspråk på att dra generella slutsatser utan önskar belysa lärares uppfattning och upplevelser av begreppsundervisningen i de juridiska kurserna. Jag har övervägt att genomföra fler intervjuer. Jag menar dock att det trots någon ytterligare intervju, vilket hade gett mig viss ytterligare information, inte hade gått att dra några generella slutsatser. För att avsevärt ändra mitt resultat skulle ett stort antal intervjuer behöva genomföras. Detta bedömer jag inte möjligt inom ramen för studiens omfattning.

5.2.3 Genomförande av semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer kallas också enligt Christoffersen och Johannessen (2015) för intervjuer baserade på en intervjuguide, vilket är en lista över teman och generella frågor i en särskild ordningsföljd som ska tas upp i syfte att uppmuntra informanterna att delge fördjupande information. Intervjuguiden innehåller ofta underfrågor för att forskaren ska kunna fördjupa sina teman. Genom att använda mig av semistrukturerade intervjuer har jag försökt minimera risken för att relationen mellan forskare och informant blir avgörande för informantens svar, vilket enligt Christoffersen och Johannessen (2015) kan föreligga vid helt ostrukturerade intervjuer. Även om det är mindre tidskrävande att hålla standardiserade intervjuer och analysarbetet är enklare är flexibiliteten ytterst begränsad. Valet av semistrukturerade intervjuer ger mig möjlighet att utifrån övergripande frågor vara flexibel och anpassa intervjun till informanten.

Jag har utifrån problemställning valt fyra olika generella frågor och låtit informanterna tala förhållandevis fritt utifrån dessa med stöd av underfrågor. Jag har i huvudsak följt intervjuguiden som Christoffersen och Johannessen (2015) ställer upp och inlett intervjun med en inledning vid vilken jag presenterade mig och projektet. Jag ställde därefter inledande fakta- och introduktionsfrågor kring informantens utbildning och arbete för att därefter gå över till nyckelfrågorna utifrån mina teman innan jag avslutade intervjun. Nyckelfrågorna handlade om hur lärarna organiserar sin undervisning avseende juridiska begrepp, vilka argument som lärarna använder för att förklara sitt val av undervisningsmetod samt upplevda

framgångsfaktorer och utmaningar vid begreppsundervisningen. Temana var specificerade till begreppsundervisningen för att minimera risken jag beskriver i avsnitt 2 kring generella svar.

Intervjuerna har genomförts via Zoom med ljud och bild vilket möjliggör intervjuer med informanter på annan ort på ett tidseffektivt sätt. Jag har dock kunnat ta del av informantens kroppsspråk, vilket inte varit möjligt vid en telefonintervju. Intervjuerna har dokumenterats med ljud och bild och sedan transkriberats, se bilaga 1–4.

5.3 Forskningsetiska överväganden

Det finns enligt Vetenskapsrådet (2002) fyra forskningsetiska principer (informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet) som utgör normer för att hitta en balans mellan kravet på forskning och skyddet för individer. Dessa utgör vägledning för forskare.

Det första är informationskravet. Detta uppfyllde jag genom att vid förfrågan om intervju informera om min studie och dess syfte. Detta upprepades i samband med intervjun. Det andra kravet är samtyckeskravet. Det stod informanterna fritt att välja om de ville medverka och de ingav såväl skriftligt som muntligt samtycke. Informanterna informerades också i samband med intervjun att de när som helst hade rätt att avbryta intervjun. Det tredje kravet, konfidentialitetskravet, innebär att uppgifter om personer i en undersökning ska ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna ska förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. Jag var tvungen att hantera personuppgifter, vilket gjordes i enlighet med GDPR och lärosätets regler kring registrering och förvaring av personuppgifter. Informanterna är anonyma i arbetet och några känsliga personuppgifter hanteras inte i studien. Det fjärde kravet, nyttjandekravet, innebär att insamlade uppgifter endast får användas i forskningssyfte. Avsikten med min studie är att använda insamlade data till ett examensarbete varför detta krav inte vållar några problem.

I vissa fall kan tillstånd för forskning fordras enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Aktuell studie omfattas inte av detta krav på tillstånd.

5.4 Analysmetod

Jag kommer att koda insamlat materialet för att sedan tematiskt analysera detsamma. Kodning innebär enligt Bryman (2020) förenklat att data bryts ned i beståndsdelar och därefter benämns. Christoffersen och Johannessen (2015) beskriver det som att forskaren genom en systematisk genomgång av materialet hittar meningsbärande element i materialet som markeras med ett eller flera koder som anger vad den delen handlar om.

Utifrån min kodning kommer jag söka efter teman. Dessa kan enligt Bryman (2020) vara detsamma som en kod eller bestå av mer än en kod eller grupper av koder. Jag kommer vid sökande av tema vara uppmärksam på bland annat repetitioner, likheter och skillnader, saknad av data och teorirelaterat material.

6. Resultat och analys

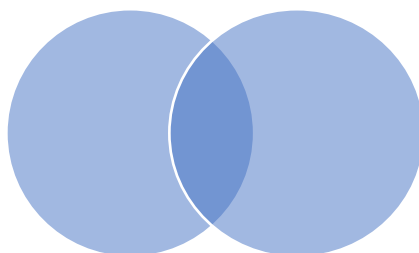
Nedan följer en redogörelse för vad som framkommit vid intervjuerna. Materialet presenteras i huvudsak utifrån de fyra teman som de semistrukturerade intervjuerna utgick ifrån. För ökad läsvänlighet delas tema ett om organisation av undervisning in i underkategorier.

6.1 Resultat

6.1.1 Organisation av undervisning

6.1.1.1 Genomgångar

Samtliga informanter beskriver att de har genomgångar i någon form vid vilken de förklarar relevanta juridiska begrepp för eleverna. Lärare 1 beskriver hur denne försöker förklara begrepp genom varierande exempel och genom att koppla begreppen till påhittade eller verkliga fall för att de ska sättas i ett sammanhang. Lärare 1 arbetar också med jämförelse av begrepp genom att använda vad som får förstås som ett venndiagram, genom vilket eleverna får försöka hitta likheter och skillnader mellan svårare begrepp som lätt blandas ihop. Eleverna kan jämföra begrepp som stämpling och anstiftan. Därtill repeterar lärare 1 begreppen efter ett par lektioner eller veckor då detta är bra för inläringen men också för att eleverna kan bygga vidare på begreppen i de nya rättsområdena och på så vis skapa en helhet. Lärare 1 menar att denne kan bli än mer strukturerad i när repetitionen sker.

Figur 3 Illustration av ett enkelt venndiagram. Likheterna skrivs i de överlappande delarna och olikheterna i den större delen av respektive cirkel.

Lärare 2 menar att man måste börja med begreppen när man inleder ett nytt rättsområde. Lärare 2 har en genomgång av de viktiga delarna i vilken denne också poängterar de viktiga begreppen. Under genomgången förklaras begreppen av lärare 2, likt lärare 1 gör, utifrån konkreta praktiska exempel på hur man kan förstå begreppen.

Även om lärare 3 anser att denne inte arbetade särskilt mycket med förmedlingsundervisning på gymnasienivå beskriver denne, liksom lärare 2, att dennes genomgång börjar med eller grundar sig i juridiska begrepp. Lärare 3 beskriver hur denne exempelvis ritade ett arvsträd på tavlan under en genomgång och sedan går genom nödvändiga juridiska begrepp såsom legal arvsordning och bröstarvinge. Lärare 4 beskriver att denne använder de juridiska begreppen vid genomgångar men poängterar också vikten av att använda dessa begrepp vid samtal med eleverna. Även lärare 4 ser en framgång med att repetera och arbeta på liknande sätt i olika rättsområden.

6.1.1.2 Begreppslistor

Samtliga informanter redogör för att de på något sätt använder sig av begreppslistor i begreppsundervisningen.

Lärare 1 redogör för att denne arbetar med begreppslistor i början av juridikundervisningen men att denne inte gör det inom samtliga rättsområden. Lärare 1 sammanställer de viktigaste nyckelbegreppen och låter eleverna arbeta med dessa genom att tillsammans med läraren skriva förklaringar som en form av modellering för att de sedan självständigt ska kunna formulera förklaringar till begreppen. Lärare 1 riktar också viss kritik mot användningen av begreppslistor utifrån att det finns en risk för att det blir statiskt innebärande att eleven kan redogöra för en formell förklaring av begreppen men inte kan tillämpa desamma. Detta är också anledningen till att lärare 1 inte använder sig av begreppslistor i samtliga rättsområden.

Lärare 4 delar den kritik mot begreppslistor som lärare 1 beskriver och menar att det inte är meningsfullt att endast kunna förklara ett begrepp mekaniskt. Lärare 4 jämför med en snickare och dennes verktygslåda och menar att de juridiska begreppen är juristens verktyg liksom hammaren och sågen är snickarens verktyg. Denne menar att om man endast kan förklara vad en hammare är men inte vet när man ska använda den så är kunskapen helt onödig. Utifrån detta har lärare 4 nästan helt slutat med begreppslistor i form av listor bestående av begrepp och förklaringar, utan ger i stället eleverna nyckelbegrepp (utan förklaringar) i studieguiden som de får inför prov. Syftet är att hjälpa eleverna att förstå vilka begrepp som är viktiga.

Lärare 2 låter eleverna upprätta begreppslistor i ett dokument i en lärportal som läraren har tillgång till. Begreppen ska eleverna förklara så att de själva förstår. Begreppen finns oftast förklarade i PowerPoint-presentationen men även i läroboken så att eleverna ska ha en tydlig referens. Likt lärare 1 lyfter även lärare 2 en problematik med begreppslistor utifrån att eleverna ibland inte förstår lärobokens förklaring.

Lärare 3 använder också sig av begreppslistor men serverar eleverna med färdiga begreppslistor avseende de för rättsområdet centrala juridiska begreppen. Lärare 3 menar i stället att begreppskort (kort med begreppet på ena sidan och förklaringen på den andra) fungerar bättre än begreppslistor. En begreppslista är enbart en lista med förklaringar och kräver att eleven själv läser eller tar till sig av den på något sätt. Begreppskorten erbjuder ett sätt att arbeta, dvs. ett verktyg eller en metod. Läraren använder dessa kort genom att eleverna exempelvis kan förhöra varandra samt i samband med muntliga examinationer.

6.1.1.3 Uppgifter som kräver förståelse av juridiska begrepp

De intervjuade berättar att de på något sätt använder sig av uppgifter som kräver förståelse och/eller användande av juridiska begrepp. Likt jag redogjort för ovan kopplar lärare 1 juridiska begrepp till påhittade eller riktiga fall så att begreppen sätts i ett sammanhang. Även om denne menar att begreppen är viktiga beskriver denne också det som en ”maktgrej” att kunna ”slänga sig” med rätt begrepp. Lärare 1 menar att även om denne anser att eleverna bör kunna de juridiska begreppen uppmuntrar denne dem också att beskriva begreppen med vardagsord. Lärare 1 använder sig av en utmaning innebärande att eleverna får skriva om en paragraf med ord som eleverna hade använt utan att ändra lagparagrafens innebörd. Lärare 2 och 4 beskriver hur de använder sig av uppgifter där det krävs en förståelse för relevanta juridiska begrepp för att lösa uppgiften. Lärare 2 exemplifierar detta genom att beskriva att denne inom rättsområdet straffrätt efter genomgång av de olika rekvisiten ger eleverna en övningsuppgift innebärande att eleverna ska beskriva ett brotts uppbyggnad utifrån dess rekvisit. Eleverna klarar inte en sådan uppgift om de inte förstår de olika rekvisiten. Lärare 4 ger ett motsvarande exempel inom rättsområdet avtalsrätt. ”Pelle har lämnat ett anbud till Ulla som inte svarat ännu. Vad händer om hon inte svarar inom två veckor?” Eleven kan inte besvara en sådan uppgift utan att förstå begrepp såsom anbud, accept och löftesprincipen. Lärare 4 menar att begrepp och problemlösning hör ihop och att eleverna måste arbeta med uppgifter där begreppen blir användbara. Lärare 3 beskriver utöver arbete med uppgifter och

case, lagtextövningar, vilket exempelvis innebär att eleverna ska ta reda på hur begrepp såsom samboegendom är definierade i lagtext.

6.1.1.4 Arbete med rättsfall

Informanterna arbetar också till viss del med rättsfall och de är alla överens om att det är tidskrävande och svårt för eleverna att ta till sig innehållet i domar. Lärare 1 uppger att denne läser rättsfall med stöd i form av läsanvisningar eller frågor till rättsfallet men inte inom varje avsnitt och förklarar att det är tidskrävande. Denne menar att man kan ”slita hur mycket som helst med och läsa tunga texter och så tar det jättelång tid. Frågan är, blir det bättre?”. Lärare 1 beskriver att denne i stället arbetar med rättsfall utifrån podcast eller dokumentärer eftersom denne upplever att alla elever då kan ta till sig av innehållet. Lärare 1 frågar sig också hur viktigt det kommer vara att läsa skriftlig text i framtiden utifrån att vi är på väg att få verktyg innebärande att eleverna kommer klara sig långt med muntligt material. Lärare 1 funderar dock kring om denne borde läsa mer rättsfall samt uttrycker en förhoppning om att det inte är av bekvämlighetsskäl som eleverna inte läser fler domar. Lärare 2 delar uppfattningen med lärare 1 och beskriver att denne upplever det svårt för eleverna att läsa riktiga rättsfall och att eleverna själva upplever det som väldigt svårt. Lärare 2 försöker utöver att se dokumentärer om verkliga fall samt besöka tingsrätten.

Även lärare 4 arbetar med att låta eleverna läsa rättsfall. I kursen eleverna läser först, Privatjuridik, låter denne dem läsa av läromedelsförfattarna förenklade rättsfall. De elever som det andra året på gymnasiet valt att fortsätta med juridik får dock acceptera att läsa mer omfattande rättsfall. Även lärare 4 beskriver att det tar lång tid och att det är svårt för eleverna att läsa rättsfall. Denne menar dock också att det är de riktiga fallen som är det roligaste men beskriver att de inte är roliga att läsa om eleverna inte kommit över ”läspuckeln”.

Lärare 3 förespråkar att lämna den förenklade litteratur som läroboken utgör och läsa bland annat rättsfall för att på så vis arbeta med verkligheten och ”närma sig juridik på riktigt”. En förutsättning för detta är att kunna relevanta juridiska begrepp.

6.1.2 Didaktiska utgångspunkter

Informanterna ombads berätta kring varför de lägger upp din undervisning av juridiska begrepp på det sätt de gör och vad de grundas sin undervisning på, dvs. de didaktiska val och överväganden som görs i undervisningen.

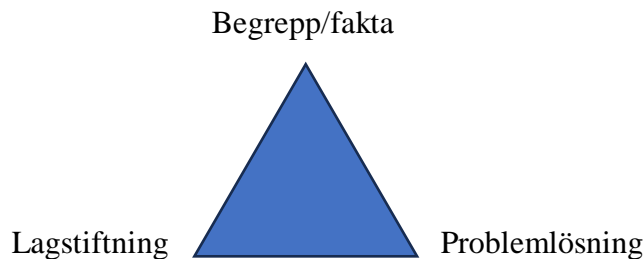
Tre av fyra informanter kan inte direkt svara på frågan kring vad de grundar sin undervisning på. Lärare 1 beskriver att undervisningen bygger på en blandning av olika metoder denne fått till sig genom fortbildning och litteratur. Lärare 1 har valt de modeller denne tycker passar för ämnet juridik och prövat desamma i undervisningen. Jämförelsen av begrepp genom venndiagram beskriver lärare 1 som en del av den utbildning kring språkutvecklande arbete som skolan genomfört. Att repetera kopplar lärare 1 till litteratur som denne läst om minnesforskning och kognition. Lärare 1 poängterar också att eleverna inte bara ska kunna något till ett visst prov utan eleverna ska kunna det en längre tid och också kunna se hur saker hänger ihop, alltså skapa en helhet.

Lärare 2 uttrycker att denne sakar ämnesdidaktisk utbildning i juridik utan grundar sina didaktiska val på lärarutbildningen i samhällskunskap och historia. Lärare 2 menar att denne är tydlig med att förmedla lektionen eller områdets syfte. Trots att lärare 2 menar att juridik är ett genomgångsbaserat ämne som passar väl för så kallad kaderundervisning menar denne att eleverna lär sig när de gör saker själva och kopplar detta till *learning by doing*. Lärare 3 förespråkar också interaktivt lärande. Lärare 2 menar också att det finns en tradition av färdiga begreppslistor på skolan där denne arbetar, vilket var en av orsakerna till att denne började med detta. Denne anser dock att det är bättre med begreppslistor som eleverna själva är delaktiga i att skapa.

Lärare 3 förespråkar lärmiljöer där eleverna arbetar tillsammans och får hjälp genom kamratlärande. Lärare 3 lyfter också att denne tror på varierad undervisning. Även dennes företrädare använde begreppskort. Lärare 3 har även undervisat i språk och drar paralleller med språkundervisningen i denna del. Lärare 3 kopplar användning av begreppskort till behaviorism utifrån, så som det får förstås, den snabba återkopplingen.

Lärare 4 menar att undervisningen i juridik och dennes grundidé kan liknas vid en triangel bestående av de tre hörnen begrepp/fakta, lagstiftning och problemlösning. Lärare 4 uttrycker

att denne inte utgår från någon särskild ämnesdidaktisk teori utan använder sig av allmändidaktik vid undervisning av begrepp. Denne menar också att det är viktigt att hitta rätt nivå för eleverna så att det inte blir för svårt eller för lätt och kopplar detta till Vygotskijs proximala utvecklingszon. Lärare 4 lyfter också, likt lärare 2, learning by doing.

Figur 4 Lärare 4:s visualisering av att undervisningen i juridik kan liknas vid en triangel bestående av de tre hörnen begrepp/fakta, lagstiftning och problemlösning.

6.1.3 Framgångsfaktorer i undervisning av juridiska begrepp

Övergripande kan man sammanfatta det som framkommer i intervjuerna i den del som behandlar framgångsfaktorer i begreppsundervisningen i juridik att en framgångsfaktor i undervisningen i stort är när eleverna förstår begreppen. Men hur får man som lärare eleverna att nå dit?

Lärare 1 beskriver sin undervisning med jämförelse av begrepp som en framgångsfaktor och arbete med verkliga fall som fångar eleverna som en annan. Lärare 1 lyfter också att prata mycket på lektionerna som en framgångsfaktor och betonar vikten av ett tillåtande klassrumsklimat. Det är viktigt att eleverna är delaktiga i undervisningen, vågar fråga flera gånger om de inte förstår och vågar chansa på ett svar även om de är osäkra eller inte vet svaret.

Lärare 2 beskriver en balans mellan genomgångar och förklaringar och att eleverna aktivt arbetar med begreppen i deras egen kontext. Lärare 2 menar också att man får visa att det är lättare att förstå lagtexten när man behärskar begreppen. Eleverna måste förstå att det är ett annat sätt att uttrycka sig på och att det krävs för att lyckas i kursen och inom juridiken. Lärare 2 uttrycker det som att man ”ska prata på juridiska”. Framgångsfaktorn enligt lärare 3 är när eleverna förstår vad som står i lagen. Begreppen är således en framgångsfaktor för att

de ska kunna ta till sig av annat material än läroboken. Lärare 3 menar att det i de juridiska kurserna ”blir det ändå som att lära sig ett nytt språk”.

Lärare 4 lyfter fram repetition och samma upplägg i olika rättsområden som en framgångsfaktor. Denne menar också att det är en framgångsfaktor att inte gå för fort fram samt ta ett steg i taget genom att till exempel först göra en enklare uppgift för att sedan göra en motsvarande mer avancerad uppgift i ett annat rättsområde. Lärare 4 menar också att formativ feedback i början av kursen är viktig.

6.1.4 Utmaningar i undervisning av juridiska begrepp

Informanterna menar att förmågan att förstå juridiska begrepp är en framgångsfaktor för juridikundervisningen men de är också överens om att undervisningen av juridiska begrepp är utmanande. Lärare 3 beskriver det som att det ”juridiska språket är en utmaning i sig” och att eleverna kan ha svårt att förstå varför man i juridiken måste använda begrepp som sen accept i stället för att säga att personen har svarat för sent.

Informanterna är överens om att det är en utmaning om eleverna är svaga i det svenska språket till exempel till följd av att eleven har ett annat modersmål än svenska eller har läs- och skrivsvårigheter. Eleverna kan liksom lärare 2 beskriva ha ett begränsat ordförråd eller liksom lärare 4 framhålla en begränsad läs- och skrivförmåga. Lärare 2 menar också att eleverna på gymnasienivå inte fullt ut ännu har det språk som kan behövas för den juridiska disciplinen till följd av deras ålder. Lärare 2 beskriver också att elever som har ett annat modersmål än svenska gärna vill översätta begreppen till sitt modersmål rakt av, vilket kan vålla bekymmer i förståelsen av begreppet. Även lärare 1 ser i några få fall en utmaning i undervisningen av elever med annat modersmål och som inte har bott i Sverige en längre tid. Denne menar att om eleven är uppväxt i Sverige kan eleven ofta koppla begreppet till någonting. Har eleven inte något att hänga upp kunskapen på kan det bli mer utmanande.

Lärare 4 lyfter också att en utmaning är att grupperna är stora och att gruppen är heterogen såtillvida att den består av såväl starka som svaga elever. Denne menar att det enligt dennes uppfattning är för många som går ett teoretiskt program som inte borde göra det. Lärare 3 beskriver att denne haft väldigt motiverade elever i de juridiska kurserna. Lärare 1 beskriver också tiden, eller bristen av tid, som en utmaning. Lärare 1 lägger mycket tid på exempelvis

rekvisiten så brukar eleverna kunna ta till sig av begreppen medan eleverna har svårt att förstå motsvarande begrepp om undervisningen går fort fram.

Lärare 1 menar att de flesta elever klarar kurserna genom ordinarie undervisning men att vissa behöver individuell undervisning. Även lärare 4 beskriver hur denne erbjuder en studieverkstad för de elever som behöver mer stöd än vad som kan erbjudas inom ramen för ordinarie undervisning.

Lärare 3 belyser också risken med att lärare i sina försök att nå alla elever förenklar språket för mycket. Denne menar att det finns en risk att ”man förenklar juridiken så att det knappt blir juridik”. Lärare 3 arbetar med att försöka hitta något inom rättsområdet som fångar elevernas intresse och när det är möjligt att låta eleverna själva välja vad de vill arbeta med.

Lärare 1 beskriver också att det kan vara en utmaning att utmana de starka eleverna men menar samtidigt att man kan arbeta i ämnet juridik kan arbeta på olika nivåer med i princip samma undervisning.

6.2 Analys av resultat

Jag har kategoriserat resultatet utifrån teman bestående av repetitioner och likheter men också belyst skillnader. Jag kommer nu att analysera denna data, och avsaknad av data, utifrån de teorier och den tidigare forskning som presenterats i uppsatsens inledande delar.

6.2.1 Undervisningens upplägg

Jag kan konstatera att samtliga informanter på ett genomtänkt sätt planerar och organiserar sin undervisning. Detta är enligt Bashir och Shahzad (2018) en framgångsfaktor för lyckad juridikundervisning.

Informanterna använder genomgångar som en större eller mindre del av begreppsundervisningen. Även om vissa av lärarna beskriver ämnet som väl lämpat för förmedlingsundervisning arbetar samtliga lärare också med annat än så kallad katederundervisning. Även Kellgren (1998) menar att ämnet är lämpat för katederundervisning men att även andra undervisningsformer skulle kunna vara av värde för

blivande jurister. Det senare är en uppfattning som, såsom det får förstås, delas av samtliga informanter. Om detta beror på att det gått lång tid sedan Kellgrens artikel, att samtliga intervjuade lärare är utbildade i pedagogik eller att lärarna undervisar på gymnasienivå är svårt att säga. Min bedömning är att det troligen beror på en kombination av dessa faktorer. En viktig del är säkert att lärarna undervisar på gymnasienivå där den lärarledda undervisningstiden är mer omfattande än vid högre studier.

Jag anser att samtliga informanter på flera sätt organiserar sin undervisning för att arbeta språkinriktat enligt Hajer och Meestringa (2014). Samtliga lärare beskriver att de försöker sätta de juridiska begreppen i en kontext. Att kontextualisera och förklara begrepp kan utgöra en del av språkinriktad undervisning enligt Hajer och Meestringa (2014). Hajer och Meestringa (2014) menar också, liksom lärare 3 belyser risken för, att detta ska göras utan att sänka kunskapskraven. Jarnesands (2019) uppfattning om att juridiska begrepp och problemlösning hör ihop belyser inte minst lärare 4. Även variation av undervisning och texter kan kopplas till ett språkinriktat arbetssätt. Hajer och Meestringa (2014) beskriver att lärare kan låta eleverna få del av ett rikt utbud av olika texter (att läsa rättsfall kan vara en sådan text). Även Bashir och Shahzad (2018) belyser vikten av att läraren har ett rikt ordförråd så att denne kan förklara juridiska begrepp på flera olika sätt. Av Skolverket formulerat syfte för kurserna i juridik ska eleverna ”Genom att läsa juridisk litteratur och olika rättsfall samt genom att skriva och tala ska eleverna ges möjlighet att använda det juridiska språket.”. Det är således inte valbart för lärarna att avstå från att erbjuda en variation av texter. Trots detta upplever samtliga lärare att det är mycket svårt för eleverna, i synnerhet i den första kursen, att läsa rättsfall.

De fyra informanterna arbetar också på ett eller annat sätt med begreppslistor i syfte att stödja språkinläringen. Flera av lärare riktar kritik mot färdiga begreppslistor eller, liksom lärare 3, föredrar interaktiva begreppskort. Att låta eleverna skapa egna begreppslistor eller arbeta med begreppen möjliggör elevaktivitet i klassrummet, vilket kan leda till den balans mellan vad läraren och eleven gör som Hajer & Meestringa (2014) belyser. Lärarna riktar också kritik mot utantillinläring, vilket ligger i linje med vad Bashir och Shahzad (2018) och Martinsson (2017) skriver om att läraren ska undvika att förespråka utantillinläring samt det Hajer & Meestringa (2014) skriver kring att det fjärde fältet i Cummins fyrfältare (”dekontextualisering”) ska undvikas.

6.2.2 Didaktiska utgångspunkter

Utifrån min bedömning arbetar de intervjuade lärarna språkinriktat, men trots detta är det endast en lärare som tydligt kopplar sin undervisning till språkinriktat lärande. Min upplevelse är att flera av lärarna har svårt att direkt svara på vilka modeller eller teorier de grundar sina didaktiska val på. En tänkbar anledning därtill kan vara att det likt Kellgren (1998), Blücker (2010), Martinsson (2017) och Jarnesand (2019) beskriver till stor del saknas ämnesdidaktisk forskning för juridik.

De intervjuade lärarna förespråkar på olika sätt interaktivt lärande. Detta kan kopplas till det socialkonstruktivistiska och socialkulturella perspektivet, vilka båda betonar just det sociala samspels betydelse för lärandet, vilket också förespråkas av bland annat Blücker (2010) och Martinsson (2017). Det är också en del i att arbeta språkinriktat enligt Hajer & Meestringa (2014) och en framgångsfaktor i juridikundervisningen enligt Bashir och Shahzad (2018). Även enligt Cummins fyrfältare ses kunskapsutveckling i interaktion som en viktig del av att undervisningen ska leda till att eleverna går från ett vardagsspråk till ett ämnesspråk (Hajer & Meestringa, 2014). Detta ligger i linje med att språket enligt det socialkulturella perspektivet utvecklas från ett vardagsspråk (primära socialisationen) till ett vetenskapligt språk (sekundära socialisationen) (Säljö, 2017).

Vid närmare eftertanke lyfter lärare 2 och 4 att dessa inspireras av Deweys *learning by doing*. Lärare 4 redogör också för att denne menar att undervisningen inte får vara varken för lätt eller för svår utan att denne arbetar för att försöka befinna sig i elevernas proximala utvecklingszon vilket Vygotskij förespråkar. Lärare 4 beskriver även att språket är juristens verktyg likt hammaren och sågen är snickarens verktyg. Att språket är juristens främsta verktyg beskriver även Wahlgren, Warnling-Nerep och Wrange (2014). Det kan också kopplas till det Vygotskij kallar mediernade redskap, språkliga (vilket det handlar om i aktuellt fall) eller materiella (såsom som snickarens verktyg) för att vi ska kunna uppnå en respons.

Att repetera kan kopplas till det kognitiva perspektivet och en av lärarna lyfter också det behavioristiska perspektivet som grunden för arbete med begreppskort. Dessa perspektiv kommer dock inte behandlas ytterligare inom ramen för denna uppsats.

Jag får också uppfattningen av att informanterna, som samtliga har undervisat i juridik under flera läsår, grundar sin undervisning på beprövad erfarenhet från kollegors och egen erfarenhet. Lärarna har prövat, omprövat och kritiskt granskat sin egen verksamhet och på så vis byggt sin undervisning på beprövad erfarenhet. Lärare 2 och 3 beskriver att de använder sig av undervisningssätt utifrån att det är en tradition på skolan eller att föregångare arbetat så. De beskriver dock också att de gjort förändringar i detta undervisningssätt.

6.2.3 Framgångsfaktorer och utmaningar i undervisningen av juridiska begrepp

De intervjuade lärarna menar att behärska det juridiska språket i sig är en framgångsfaktor och lärare 3 menar att det är som att lära sig ett nytt språk. Huruvida *juridiska* är ett nytt språk frågar sig även Blücker (2010). Hon drar dock slutsatsen att *juridiska* inte kan anses vara ett helt nytt språk även om undervisningen får anses ha vissa beröringspunkter med språkstudier. Även om det juridiska språket inte fullt ut är att anse som ett eget språk så kan konstateras att delar av språket är nytt för flertalet av eleverna på gymnasiet. Flertalet av de juridiska begreppen är att anse som tröskelbegrepp (Meyer & Land, 2003) och när eleverna en förståelse av dessa kan det leda till ackommodation (Säljö, 2017).

Som framgångsfaktorer belyser informanterna att arbeta med begreppen genom begreppskort eller genom jämförelse, koppla till verkliga fall, använda de juridiska begreppen i samtal med eleverna och ha en balans mellan lärar- och elevaktiviteter. Dessa undervisningssätt innefattas i de socialkonstruktivistiska och socialkulturella perspektiven och har kommenterats ovan såsom en del i ett språkinriktat arbete enligt Hajer & Meestringa (2014). Flertalet kan även liknas med de framgångsfaktorer som Bashir och Shahzad (2018) beskriver för en lyckad juridikundervisning.

Tidig formativ återkoppling och repetition lyfts också som framgångsfaktorer. Det ligger i linje med vad Jarnesand (2019) benämner självmonitorering, dvs. att juriststudenterna genom ämnesdidaktiska strategier ska stödjas till ett självreglerat lärande. Att försöka anpassa undervisningen till individerna så att det inte blir för utmanande eller för lätt så att eleverna blir uttråkade ligger i linje med att Cummins anser att lärarna bör undvika att eleverna hamnar i det fjärde fältet, om det inte handlar om just repetition (Hajer & Meestringa, 2014).

Att behärska de juridiska begreppen utgör enligt de intervjuade lärarna en framgångsfaktor. Likväl beskriver de begreppen i sig som en utmaning. Det juridiska språket är komplext och det finns en utmaning i att få eleverna att förstå nyttan med att behärska det juridiska språket.

Tre av fyra informanter beskriver att undervisningen av juridiska begrepp är utmanande för elever med svaga språkkunskaper. Eleverna har således svårt även med vad Cummins beskriver som den dagliga/vardaglig allmän språkfärdigheten (Hajer & Meestringa, 2014). En av lärarna förklarar som en orsak till svårigheten för dessa elever att de inte har något att hänga upp kunskapen på. Detta kan kopplas till vad Piaget benämnde som assimilation, innebärande att barnet anpassar nya erfarenheter efter befintliga tankemönster. (Säljö, 2017) Har eleven inte befintliga erfarenheter att hänga upp den nya kunskapen på blir det utmanande för eleven. Läraren kanske i sådant fall skulle behöva förenkla ytterligare för att nå den nivå där eleven befinner sig för att därifrån kunna koppla på ny kunskap. Detta är dock svårt att hinna med inom ramen för ordinarie undervisning inte minst till följd av de stora och heterogena grupperna som ett par av informanterna beskriver. Även om två informanter beskriver att stöd utöver ordinarie undervisning erbjuds är även denna tid begränsad. Risken finns också att lärarna förenklar för mycket (Hajer & Meestringa, 2014).

Lärare 1 beskriver samtidigt att man i ämnet juridik kan arbeta på olika nivåer med i princip samma undervisning. Jag upplever att denna uppfattning delas av de andra intervjuade lärarna. Henriksson (2021) redogör för Fielding, Kameeui & Gersten (1983) studie och beskriver att ”direct instruction treatment” bestående av lektionerna är välstrukturerade och att eleverna får arbeta med exempel och får återkoppling. Det är också enligt denna studie visat att det är det effektivaste sättet att lära sig förstå och tillämpa juridiska begrepp medan ”inquiry” ökar förmågan att uttrycka egna åsikter. De elever som erbjudits ”inquiry” har upplevt undervisningen som intressant men utmanande och har haft svårt att skilja på utmanande och oklar undervisning. Fielding, Kameeui & Gersten (1983) förespråkar en kombination. Min uppfattning är att lärarna i huvudsak erbjuder ”direct instruction” med också är inne på till viss del undervisning inspirerad av ”inquiry”. Gymnasieelever kan tänkas behöva mer stöd i undervisningen än universitetsstudenter och kan ha svårt för att pröva sig fram utan systematisk undervisning som Freedman (1993) förespråkar. Juridikämnet är brett, vilket inte minst Henriksson (2021) belyser. Det skapar, trots utmaningar, möjligheter, inte minst till individuell anpassning.

7. Slutsats och diskussion

I detta avsnitt sammanfattar jag svaret på min frågeställning och drar vissa slutsatser utifrån de genomförda intervjuerna. Jag diskuterar också mitt resultat och ger förslag till vidare forskning.

7.1 Slutsats

Studiens frågeställning är vilka de didaktiska framgångsfaktorerna och utmaningarna är vid undervisning av juridiska begrepp på gymnasienivå. För att kunna besvara denna frågeställning måste jag också ta reda på hur lärarna organiserar sin undervisning och vad de grundar de didaktiska valen på. Frågeställningen har besvarats utifrån semistrukturerade intervjuer med fyra lärare som undervisar, eller fram till nyligen har undervisat, i juridik på gymnasienivå. Jag vill återigen poängtera att jag är medveten om att jag inte kan dra några generella slutsatser utifrån antalet genomförda intervjuer. Detta har jag inte heller gjort anspråk på att göra. Jag kan dock utifrån informanternas berättelse om deras erfarenheter och upplevelser dra följande slutsats.

De fyra informanterna organiserar alla sin undervisning på liknande sätt med genomgångar innefattande juridiska begrepp relevanta för aktuellt rättsområde. De arbetar också med begreppslistor och övningsuppgifter i någon form samt med rättsfall i viss omfattning. Även om de flesta av lärarna inte uttryckligen kan uttrycka det drar jag slutsatsen att de i huvudsak arbetar språkinriktat.

Tre av fyra lärare kan initialt inte redogöra för vad de grunda sin organisation av undervisningen på även om de vid närmare eftertanke lyfter ”learning by doing” och den proximala utvecklingszonen samt till viss del det kognitiva och behavioristiska perspektivet. Det är tänkbart att detta beror på avsaknaden av ämnesdidaktik inom ämnet juridik i allmänhet och avseende juridik på gymnasienivå i synnerhet. Trots att ämnet juridik idag studeras av många elever på gymnasiet är den ämnesdidaktiska forskningen outvecklad. Forskning och undervisning av lärarstudenter har således inte följt ämnets utveckling.

Informanterna beskriver att framgångsfaktorerna för juridikundervisningen är att eleverna behärskar det juridiska språket men beskriver också att den största utmaningen med undervisningen är just det juridiska språket.

Framgångsfaktorer för att få eleverna att behärska de juridiska begreppen beskriver lärarna som att pratat mycket och använda begreppen samt arbeta med begreppen genom jämförelser och verkliga fall. Ett tillåtande klassrum och en balans mellan lärar- och elevaktivitet beskrivs också som en framgångsfaktor. En annan framgångsfaktor är att få eleverna att förstå att de behöver behärska begreppen för att i sin tur förstå lagtext och annan juridisk litteratur och doktrin. Även repetition, ett återkommande upplägg samt återkoppling lyfts som framgångsfaktorer.

Informanterna beskriver, utöver det juridiska språket i sig, utmaningar vid begreppsundervisningen utifrån att vissa elever är svaga i det svenska språket, att undervisningsgrupperna är stora samt att tiden för undervisning är begränsad. Detta är enligt min uppfattning utmaningar som den svenska skolan i stort har att arbeta med och de är inte unika för juridikundervisningen. Ändock är det en utmaning, också i dessa kurser. Utmaningar specifika för de juridiska kurserna är i huvudsak det juridiska språkets komplexitet samt att få eleverna att förstå meningen med det juridiska språket.

7.2 Diskussion

Utifrån antalet genomförda intervjuer kan jag inte dra några generella slutsatser. Jag skulle kunnat ha genomfört några ytterligare intervjuer. Jag skulle dock inte heller då kunna dra några generella slutsatser. Hade jag valt att genomföra enkätundersökningar hade jag nått ut till fler lärare men fått kortfattade svar. Informanterna jag intervjuat har gett fylliga och utvecklade svar. Trots antalet genomförda intervjuer är det ändå intressant att samtliga lärare beskriver liknande undervisningssätt, framgångsfaktorer och utmaningar vid begreppsundervisning i juridik. Svaren är i huvudsak specifika för undervisningen av juridiska begrepp. Vad avser utmaningar vid begreppsundervisning av juridiska begrepp är de flesta utmaningarna som beskrivs dock inte ämnesspecifika trots att nyckelfrågan handlat om utmaningar vid undervisning av juridiska begrepp. Denna risk belyste jag även i avsnitt 2. Det kan vara så att utmaningarna är desamma vid undervisning av begrepp oavsett ämne. Det framkommer dock även ämnesspecifika utmaningar.

Såsom jag redogjort för inledningsvis ställer såväl Skolverket som den juridiska disciplinen i sig höga krav på elevernas begreppsförståelse och användning. Trots detta beskriver lärarna att begreppen i sig är en stor utmaning för eleverna. Detta framför allt för de elever som har svaga språkkunskaper i det svenska språket men också för gymnasieelever generellt utifrån elevers språkkunskaper i den åldern. Flertalet av de utmaningar som beskrivs av lärarna är inte kopplade till juridikundervisningen specifikt utan de redogör för utmaningar som den svenska skolan generellt står inför. Det är dock intressant att ställa sig frågan om gymnasieelever ens har den språkliga förmågan att leva upp till de krav som ställs på språket i de juridiska kurserna på gymnasienivå?

Av kursplanerna för juridik på gymnasienivå framgår det att eleverna ”Genom att läsa juridisk litteratur och olika rättsfall samt genom att skriva och tala ska eleverna ges möjlighet att använda det juridiska språket.” (Skolverket, Ämnesplan juridik, 2011) Eleverna ska läsa rättsfall och annan juridisk litteratur. Trots detta beskriver samtliga lärare det som mycket tidskrävande och svårt att låta eleverna läsa rättsfall och detta görs i begränsad omfattning trots att det inte är valbart. Det kan utifrån detta ifrågasättas om lärarna bör lägga mer tid på att läsa rättsfall trots svårigheterna för eleverna och dess motstånd därtill eller om Skolverket bör överväga att förändra kursplanerna för att möta elevernas förmågor och möjligen samhällets utveckling genom att möjliggöra att eleverna på annat sätt tar till sig innehåll i rättsfall. Likt kursplanen är formulerad i nuläget kan man fråga sig om Skolverket möjligen bidrar till de utmaningar som lärarna möter i undervisningen av juridiska begrepp. Vilka krav är rimliga att ställa på elever i gymnasieåldern? Lärarna beskriver också tiden som en framgångsfaktor. Ska gymnasieskolorna lägga fler undervisningstimmar i juridik? Möjligen bör lärarna också lägga mer tid på att låta eleverna själva utvärdera och beskriva sina svårigheter med de juridiska begreppen enligt Hajer och Meestringa (2014) och Jarnesand (2019). Detta tar ju dock också tid i anspråk av den redan begränsade tiden för undervisning.

Den juridiska traditionen är stark, inte minst vad avser begreppsanvändningen. Det är intressant att lyfta att lärare 1, såsom det får förstås, resonerar kring om det juridiska språket är förlegat och utgör ett sätt att visa makt. Även Kellgren (1998) menar att juridiken är ett av vår kulturs starkaste maktmedel. Lärare 1 menar också att denne låter eleverna skriva om lagtext med egna ord. Lärare 3 anser i stället att det finns en risk att lärare förenklar så mycket att det inte längre blir juridik och att läroböckerna kan anses för förenklade. Denne menar

vidare att eleverna behöver begreppskunskap för att förstå lagtext. Dessa skillnader i uppfattning av två juristutbildade lärare skulle kunna bero på att lärare 1 först utbildade sig till lärare och sedan till jurist medan lärare 3 utbildade sig till jurist först och sedan till lärare. Det kan såklart också bero på olika uppfattningar av vikten av att behålla den juridiska traditionen.

De flesta av de intervjuade lärarna har svårt att initialt redogöra för grunden till sina didaktiska val. Detta trots att tre av fyra lärare är behöriga i juridik. Att samtliga informanter därtill möter utmaningar i undervisningen av juridiska begrepp samt är överens om det juridiska språkets betydelse för de juridiska kurserna kan bekräfta det Blücker (2010), Martinsson (2017) och Jarnesand (2019) beskriver som en avsaknad av utvecklad juridisk ämnesdidaktik. Denna problematik kan tänkas bli än större för utbildade lärare eller lärare som undervisar i juridik utan att ha ämneskunskap eller ämnesbehörighet.

Skolämnet juridik är inte längre ett alternativ till maskinskrivning utan det är en egen inriktning inom ekonomiprogrammet. (Henriksson, 2021) Det har således skett en stor utveckling av ämnet. Trots detta och trots de utmaningar som lärarna beskriver är ämnesdidaktiken outvecklad. Det kan konstateras att den didaktiska forskningen inom juridik inte har följt ämnets utveckling. Min bedömning är att det behövs ytterligare forskning inom detta område och även möjlighet till ämnesdidaktisk utbildning för såväl studenter som verksamma lärare. Detta är viktigt inte minst utifrån att lärarna i ämnet många gånger inte är behöriga att undervisa i juridik, antingen till följd av avsaknad av juridisk eller didaktisk skolning. Det i kombination med juridikens säregenhet som ämne med en stark juridisk tradition leder till ett behov av ämnesdidaktik.

Informanterna belyser i huvudsak liknande framgångsfaktorer. Dessa hade fler lärare kunnat ta del av genom en utvecklad ämnesdidaktik. Detta kan inte ersätta beprövad erfarenhet men tiden för att nå ut med dessa framgångsfaktorer i undervisningen till elever skulle möjligen kunna förkortas.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det juridiska språket i sig utgör en såväl framgång som utmaning i undervisningen i det juridiska ämnet. Juridik utgör numera en egen inriktning av ekonomiprogrammet. Trots detta är ämnesdidaktiken outvecklad. Mer forskning och utbildning inom detta område behövs. Kanske kan det leda till att utmaningarna vid undervisning av det utmanande juridiska språket blir mindre utmanande?

Referenser

- Bashir, S., & Shahzad, F. (Juli 2018). *The art of teaching law in law schools an overview*. Hämtat från Researchgate:
https://www.researchgate.net/publication/334327173_THE_ART_OF_TEACHING_LAW_IN_LAW_SCHOOLS_AN_OVERVIEW/link/5d24a222299bf1547ca6038c/download
- Björklund Boistrup, L. (2007). *Lärare och bedömning. En beskrivning och tolkning av lärares agerande i samband med ämnesprovet i matematik för skolår fem*. . Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm.
- Blückert, A. (2010). *Juridiska - ett nytt språk?* Uppsala: Uppsala universitet.
- Brinkennjær, U., & Høyen, M. (2020). *Vetenskap för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Burr, V. (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. London: Routledge
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).
- Fielding, G. D., Kameeui, E. & Gersten, R. (1983). A comparison of an inquiry and direct instruction approach to teaching legal concepts and applications to secondary school students. *The journal of educational research*, 76(5), 287-293.
- Freedman, Aviva, 1993: Show and tell? The role of explicit teaching in the learning of new genres. *Research in the teaching of English* 27:3. S. 222–251.
- Hajer, M., & Meestringa, T. (2014). *Språkinriktad undervisning*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.
- Henriksson, M.-L. (2021). *Rätt och Moral. Meningar med skolämnet juridik på gymnasial nivå*". Uppsala: Uppsala universitet.
- Hyldgaard, K. (2008). *Vetenskapsteori - en grundbok till de pedagogiska ämnena*. Stockholm: Liber AB.
- Imsen, G. (2005). *Elevens värld: intruduktion till pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Jarnesand, M. (2019). Metakognition i den juridiska problemlösningen. *Juridisk publikation*, ss. 469-475.
- Kansanwn, P., Hansén, S.-E., Sjöberg, J., & Kroksmark, T. (2017). Vad är allmändidaktik? i S.-E. Hansén, & L. Formna, *Allmändidaktik - Vetenskap för lärare* (ss. 29-48). Lund: Studentlitteratur AB.
- Kellgren, J. (1998). Juridik och pedagogik. *Svensk Juristtidning*, ss. 652-670.
- Lundberg, O. (den 25 03 2019). Handledningsvideo om syfte och frågeställningar.
- Lundgren, U. (2017). Läroplansteori och didaktik. In U. Lundgren, R. Säljö, & C. Liberg, *Lärande skola bildning. Grundbok för lärare*. (pp. 266-350). Stockholm: Natur & Kultur.
- Lärares yrkesetik*. (den 18 12 2023). Hämtat från Eleven alltid i centrum: <https://laraesyrikesetik.se/yrkesetiken/>
- Martinsson, D. (2017). Att undervisa om juridiska begrepp – pedagogiska utmaningar och tänkbara strategier. *Juridisk Publikation*, ss. 429-250.
- Meyer, J., & Land, R. (2003). *Threshold Concepts and Troublesome Knowledge; Likages to Ways of Thinking and Practising within the Disciplines*. Edinburgh: ETL-preject. School of Education, University of Edinburgh.
- SFS 2010:800, *Skollag*.
- SFS 2003:460, Lag om etikprövning av forskning som avser människor.
- Sjöholm, K., Kansanen, P., Hansén, S.-E., & Kroksmark, T. (2017). Ämnesdidaktik - en integrerad del av allmändidaktiken. i S.-E. Hansén, & L. Forsman, *Allmändidaktik - Vetenskap för lärare* (ss. 49-66). Lund: Studentlitteratur AB.
- Skolverket. (2011). *Ämnesplan juridik*. Skolverket. Hämtat från Skolverket.
- Skolverket. (2022). *Läroplan för gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket. Hämtat från Skolverket.
- Skolverket. (2022). *Om ämnet juridik*. Skolverket. Hämtat från Skolverket.
- Skolverket. (den 21 mars 2023). *Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. Hämtat från skolverket.se: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/utbildning-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/det-har-ar-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet>
- Säljö, R. (2017). Den lärande människan - teoretiska traditioner. i U. P. Lundgren, R. Säljö, & C. Liberg, *Lärande skola bildning. Grundbok för läraren* (ss. 203-264). Stockholm: Natur & Kultur.

- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk - samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.
- Wahlgren, P., Warnling-Nerep, W., & Wrangle, P. (2014). *Juridisk skrivguide*. Stockholm: Jure Förlag.
- Wyndhamn, J., Riesbeck, E., & Schoultz, J. (2000). *Problemlösning som metafor och praktik. Studier av styrdokument och klassrumsverksamhet i matematik- och teknikundervisningen*. . Linköping: Linköpings universitet.

Bilaga 1

Transkribering av intervju med lärare 1

Talare 1

Nu startar jag inspelningen, så du är medveten om det? Där har vi den. Ska vi se om jag kan starta? Nu kan vi. Bara se om jag kan få en rätt vy här. Kanske inte. Jag tänkte jag skulle ha den här transkriberingen i gång på Word också. Hör du mig där fortfarande? Ja. Bra, så som jag sa innan så tänker jag mig en delvis strukturerad intervju utifrån olika teman eller övergripande frågor. Men innan vi går in på de temana så skulle jag gärna vilja att du presenterar dig själv. Din bakgrund, din utbildning, erfarenhet som lärare och vilka kurser du undervisar i just nu.

Talare 2

Ja, jag är gymnasielärare sen 2006 och sen läste jag in eller det är samhällskunskap, religion historia från ja, en ursprunglig examen och sen läste jag in juridik 2010 eller 2011 för att kunna undervisa i det på gymnasiet. Men sen så tycker jag det var ganska roligt att jag fortsatte så jag läste en juristexamen också. Sen har jag väl blandat lite grann och jobbat lite med juridik och lite ja, undervisar på en skola och nu undervisar jag på 2 olika skolor i Rätten och samhället och Privatjuridik. Detta läsar inte Affärsjuridik men ändå är det bara juridik och så har det varit de senaste, jag vet inte, nästan 10 år tror jag.

Talare 1

Och undervisade du i samtliga juridiska kurserna. Eller vad sa du där?

Talare 2

Inte nu. Jag har undervisat i alla, men nu är det Privatjuridik och Rätten och samhället detta läsar.

Talare 1

Bra och då är min fråga först hur du organiserar undervisningen av juridiska begreppen i de olika kurserna, till exempel exemplifiera hur undervisningen sker avseende juridiska begrepp.

Talare 2

Ja alltså. Första, det är lite olika i de olika kurserna. Har de inte läst juridik innan och så är det är oftast i privatjuridik. Så nu första delkursen så har jag alltså. Jag gör en begreppslista, alltså väldigt så med de här vad nu är kanske 30 nyckelbegrepp från det första temat som de ska, som är de viktigaste att ha koll på, så det får man ganska tidigt och så ger de tid på lektionerna att jobba med den och sedan ibland så skriver vi tillsammans alltså. Vi gör något slags. Vad kallar man modellering kanske, alltså när man skriver exempel på hur en förklaring kan se ut och så där, så det är väl en sån basic grej som så gör jag inte det för varje avsnitt jag brukar göra det i början och sen lite grann för att eleverna kan använda det sen också, men. Jag gör inte det på varje avsnitt är lite noggrannare i början, kan man säga. Så det är väl en sådan här grund. Grundgrejer, så jobbar jag ganska mycket med försöker göra. Det är så här jämförelse av begrepp slänga in det lite då och då. Alltså man väljer ut begreppspar eller begreppsgrupper med begrepp som är kanske tillhör samma område men, ja där de då ska plocka fram begreppen. Vad är likt med de här begreppen? Varför pratar vi om dem samtidigt eller i samma område och vad skiljer de åt, vad är det som, vad är det som är olikt och så och det? Har jag gjort mer precis, det gör jag inte så mycket i början, men jag tycker det är ganska

bra eller ofta hunnit väldigt. Så att de det blir att man får förstå begreppen och även alltså varje begrepp för sig, men också hur de hänger ihop på olika sätt. Så det är väl något jag försöker återkommer till i alla kurserna.

Talare 1

Har du något exempel på begreppet?

Talare 2

Ja nu hade vi till exempel i vad det i Rätten och samhället vi körde. Ja, men typ de här försök, förberedelse, anstiftan och stämpling där man då kan koppla ihop dem på lite olika sätt, alltså som strategisk välja stämpling och anstiftan. De är väldigt lika. Men ja, något att göra efter brott och så ja. Eller efter brott har begåtts, inte begåtts och sen, men det kan egentligen vara i alla områden tänker jag, men där har jag testat kört det lite extra för att de ja, men framför allt på begrepp som man kanske är lite svårare att fästa och så man kanske blandar ihop lite grann att man. Att man gör dem och sen att man inte är rädd att göra det kanske mer än en gång också. Typ ett par lektioner senare eller par veckor senare, kanske när man egentligen kanske kommer förbi det att man ändå ibland slänga in som haft innan för att det tror jag blir bra på inläringen men också att ja, vi lär oss inte bara då, utan det skulle kunna sen också och i bästa av världar kanske det är något som man kan bygga vidare på med det nya avsnittet också att det är på något sätt att man skapar en helhet på det sättet men också rent inlärningsmässigt att repeterar för man glömmer det ganska snabbt så att man kör lite såna här. Ja, och där kanske jag kan bli ännu mer strukturerat att man gör det efter. Ja, men först kanske lektionen efter sen gör man det tre lektioner efter. Ja, allt kan ju inte repeteras men att vi har någon plan där för de här sakerna är särskilt viktiga. De här begreppen har nytta av framöver. Framöver och ja, både viktiga och kanske svåra att fästa, liksom att man. Ja och det går inte repetera allt hela tiden för då kommer du kommer aldrig fram att köra korta sådana 5–10 minuter på begrepp som man hade för ett tag sedan. Det till exempel i form av att jämföra. Ja, det är väl det ena, alltså ren. Och sen också att låta dem vi hade sådana. Jag vet inte om ni har haft det i Klippan med typ sådan här språkutvecklande arbetssätt. Jag tror ganska många skolor har jobbat med det, alltså där är ju begrepp. Ämnesbegrepp är ganska viktigt, alltså några modeller därifrån också med. Ja men sitt först och fundera lite själv och diskutera i par och sen tar vi helklass och så, så att det. Det har vi också kört på vissa, vissa områden, så. Men ja och sen i själva undervisningen också, att man försöker eller jag försöker att förklara lite ja, men ta lite olika exempel och försöka variera. Ja, det blir allt varierar alltså för att bli tjatigt. Vissa fattar ju ganska snabbt och tycker ja, men exempel ska du ta liksom är det inte lite överflödigt och sen vissa fattar inte för man tar det fjärde exemplet kanske alltså så att man kör i olika fall. Alltså kopplar det till ja påhittade och riktiga fall så så att begreppet sätts i ett sammanhang. Det är lite därför jag är lite skeptisk när begreppslistan att köra den hela tiden för att det blir ganska så statiskt eller så kan bli det att man ska göra. Ner och förklara definitionen och sen, kanske inte riktigt så tillämpningen utan en mer formell förklaring. Så så att. Ja så att så att efterhand, liksom i kurser i lektioner. Ja olika alltså varierande exempel för att förklara begreppen och sätta dem i ett sammanhang. Det är väl att jag försöker göra. Ja ganska ofta.

Talare 1

Vad bra.

Talare 1

Har du något annat där du vill lyfta eller ska vi gå? Man kommer på efterhand också.

Talare 2

Ja, men vi kan köra. Vi kan köra vidare.

Talare 1

Min nästa fråga var där kring varför du lägger upp din undervisning så som du gör, det vill säga valen av undervisningsmetod vad du baserar din undervisning av juridiska begrepp på vilka? Men argument du använder för att förklara varför du gör som du gör och det har du ju varit inne på lite grann med språkutvecklande arbete. Så det. Med sammanhang och kontextualisering och så liknande skulle du kunna utveckla det.

Talare 2

Alltså, dels de här senaste med. Jag vet inte bara alltså jämförande begreppet, menar att jag inte vet om jag fick några tips. Det kanske var från när vi hade det här med språkutvecklande arbete. Att ja men typ. Det var sådana här ringar man kan använda. Ett begrepp så finns det vissa överlappande saker där det är gemensamt och sen vad som är olika, så där fick ju lite grann från det liksom och tänkte ja, men det. Och sen pröva. Jag tyckte att det funkar så. Tänkte jag. Det och en del saker att du tycker man kanske inte funkar lika bra då det gör man att du kommer ta upp rak arm. Men det var fler sådana metoder där kände jag att det kanske blev mycket eller lite konstigt att det kommer inte riktigt passa juridiken så att det är en blandning av metoder man har fått till sig genom alltså fortbildningen och läst dem och sen testa dem själv också. Och det är samma det här med att repetera. Jag läste några sådana böcker som alltså minnesforskning och ja, men lite så kognition. Just det här med att repeterat att det inte var rädd för att komma tillbaka till sådant man har gått igenom innan. Igen, liksom för att vi lär ju faktiskt inte de just till det avsnittet eller det provet eller så, utan dels skulle kunna det en längre tid men också se hur olika saker hänga ihop, alltså skapa en helhet. Jag saknar lite grann på utbildning ibland själv. Det var så otroligt insnöt på ja, men om man läste avtalsrätt och man läste det alltså så att man. Grotta ner så verkligheten i det ämnet och så och att bland sakna lite överblick. Eller ja, vad kallar man det? Helikopterperspektiv alltså var hänger detta ihop med något annat så är det viktigt i samhället, hur? Så jag försöker zooma in alltså vad kallar man det? Zoona in och zoona ut alltså ibland. Vad håller vi på med? Egentligen? Varför lär vi oss detta? Vad hur ägnar det? Med man. Andra saker så också. Vet inte om detta blir svar på den första frågan, men det är lite så jag tänker att på det känner vi juridik att det är väldigt, väldigt praktiskt och alltså kopplat till riktiga fall och verklighetstroget också väldigt alltså. Det kan bli väldigt filosofiska diskussion också. Alltså en växling mellan. Jag ska inte säga högt och lågt, men ja det konkreta och det abstrakta väldigt mycket och det tycker jag är roligt. Att under sig är det också att man hittar att det finns både och liksom.

Talare 1

Jaha, nu när du har undervisat ett ganska så länge ju har du liksom identifierat några framgångsfaktorer kring det här med undervisning av juridiska begrepp? Du har varit inne på det lite, men vad är det som framför allt fungerar och hur märker du det och varför tror du att att det fungerar?

Talare 2

Ja, men det det. Det som jag har provat nu på slutet sista 2 år alltså. Det är just jämföra och hitta begreppspar grupper och slog fram likhet och skillnader. Det tycker jag är väldigt bra praktiska i så att göra så det tycker jag har funkat och sen det som eleverna fastnar för det är ju när de antingen berättar om riktigt fall får läsa rättsfall om sen är det ju det någonting att ta

sig över alltså så. Att då domar och så, men. Lite enklare sätt att se, alltså så dokumentär eller fall från verkligheten och det är ju någonting som fångar ett intresse och. Och sen då finns några såna som är ganska bra faktiskt, där de inte bara berättar fallet och det även blir lite diskussioner kring juridiska. Ja, men så resonemang och då ingår ju begrepp och så också. Ja, det brukar vara nödvärn eller diskussion och så så att de lyssnade ganska mycket. Många elever lyssnar på poddar och ser dokumentärer ganska mycket med så så att där är ju ganska tacksamt att utgå och använda sig av det och en del, de ja, de är ju olika kvalitet kanske, men en del av männen är ganska bra också där man kan. Ja, men jag hade något så här Bobby fallet, om den unga pojken som blev misshandlad till döds av mamma och styvpappa var det väl och det hade de ganska så utförliga diskussioner ja, om till exempel likgiltighetsuppsåt. Hur domstolen resonerar så kring det så ganska svåra begrepp kan man också alltså så nu framgång med det, för det är någonting som jag upplever är alltså för där finns ju alltid aktuella fall. Sen är det hur mycket tid man har att lägga ner på att hitta de fallen, hitta poddar dokumentärer och så vidare. Men det är ju någonting som verkligen engagerar eleverna och det är ju självklart att då blir det större möjlighet att nå fram, med alltså då blir de motiverade att förstå krångliga begrepp. För att det har ju faktiskt betydelse för hur de här personerna döms eller inte döms. Eller ja.

Talare 1

Men det här med att läsa rättsfall? Hur upplever eleverna det?

Talare 2

Ja alltså det kanske man borde gjort ofta. Jag vet inte, det är lite sådär tidsfaktor att ta sig. Alltså kontra vad det är värt i alltså. Jag har jag läser rättsfall men det är inte är så att jag gör det i varje avsnitt. I alla kurser utan det är. Ja, om jag ska vara ärlig, kanske någon något träffade lite olika. Ibland är det som en fördjupning. Så de får välja något. Typ i affärsjuridik direkt när de har kommit lite. Men första gången jag gör det i ett eller då oftast är det ju privatjuridik så. Har jag väl hjälpt mig? Mycket att ja, men lite så strukturen i en. En dom till exempel, vad är det viktigaste att läsa? Vad kan man hoppa över Lite grann och kanske att vi till och med svarar på frågor. Ja, det är lite olika vad det är för grupp också, men ibland har det nästan gett dem alltså strukit över. Vad man säger? De centrala avsnitten i en dom att koppla till olika frågor, så att man leder dem ganska mycket i början sen. Det kanske man kan gå upp och ut efter det här, men jag tycker ändå de är lite bättre. Det finns bättre domar idag än tidigare, alltså den nya en del av de nya domarna är mer pedagogiskt skrivna med rubriker och till och med kanske skriver, varför är det mord eller varför är det inte typ? Alltså så. Lite mer att man tänker sig på de som ska läsa den faktiskt eller så, så att där finns ändå hyfsade. I rätt fall tycker jag att. Om man. Hittar lite nya. Det där är hur områdena känner att det kanske kan utveckla mer, alltså så att använda det ännu mer. Ja, det är lite olika. Ja hur vad man känner att passar gruppen och man. Får lägga ner. Mycket tid ändå för att få dem att ja. Förstår du? De är inte supervana vi alltså. Vissa domar är ju ändå ja.

Så ska man inte vara för feg för det heller, men är de typ 20–30 sidor så kan det vara ganska tungt att ta sig igenom och sen det är vissa kanske bara 4–5 och så. Då blir det lite mer rimligt, men det skulle man kanske vilja göra mer, men det kanske får vara i någon fördjupningskurs och liknande. Jo, det går haft det någon gång och de har kunnat haft tid också. Slänga in. Både man lär sig väldigt mycket av rättsfall och det är så när de. I det så så har de lärt sig mycket men också tycker det är ganska. Ja intressant och så så att men det.

Talare 1

Fungerar det här med att vi tar de olika delarna här? Fungerar det här för alla elever är det en framgångsfaktor för alla elever att till exempel läsa rättsfall? Jag kan själv möta en viss utmaning ibland att ta sig igenom vissa rättsfall.

Talare 2

Ja, jag vet faktiskt inte. Jag är kluven, därför text är viktigt och läsa läsa är viktigt. Alltså är det att jobba med det och så, men sen vet. Inte heller. Alltså rent krasst i framtiden. Man vet ju inte hur kommer det vara lika viktigt då alltså? Vi är ju på väg att få verktyg och hjälpmedel där man säkert klarar sig långt med att lyssna och det muntliga och och så. Frågan är, hur mycket tid ska man lägga på det kontra att få dem att förstå? Det är inte ett motsatsförhållande, men det är ändå ett val. Man väljer ju vad man lägger tid på. Ja, men jag bara tar till exempel att se en dokumentär till exempel och lyssna på en podd. Jag kanske känner att de förstår det fallet om det är en bra på, jag vet inte vad den är en timme eller så. Om det är ganska bra sådan jämfört med att läsa samma rättsfall och de ska se. Alltså hela rättsfall eller hela domen och kanske både tingsrätt och hovrätten också så kanske man får lägga fem gånger så mycket tid.

Talare 1

Ja så är det.

Talare 2

Alltså eventuellt och då är frågan vad är det jag ska lära dem liksom? I det jag har väl. Ja, jag hoppas inte det var bekvämlighet, men jag har upplevt att det har gett mer till exempel och så får jag ju kvalitetskolla dem såklart. Det är noga alltså det, men du gör varför du lyssnar på några olika vilket som är bäst och sen ibland kan man också ge eleverna en uppgift att för någon gång har de typ använt ett begrepp fel i en sån. Kan ni upptäcka något så här som inte riktigt stämmer utifrån det vi har pratat om eller kanske ännu mer riktad fråga, vad säger de egentligen om skillnaden mellan jag vet inte vad, mord och dråp? Eller ja, något sånt här riktigt. Stämmer det de säger och då kan man ju också ha det som en. Uppgift, liksom så att så att det är en avvägning där, men och kanske också vad är det för grupp man har liksom? Man kan det slita hur mycket som helst med och läsa tunga texter och så och så tar det jättelång tid. Men frågan är, blir det bättre? Men har man då hunnit med? Och lära dem till mycket av juridiska men tänker på det vi pratar. Begreppet då? Ja, jag vet faktiskt inte riktigt hur.

Talare 1

Om man tittar på det här andra då med att till exempel lyssna på poddar eller se dokumentärer och så är det något som du upplever kan vara en framgångsfaktor för, för alla elever eller är det en skillnad i vilka elever du möter.

Talare 3

Men det kanske är det som är också grejen att du upplever att fler. Ja, men så här, det är ingen som slås ut då alltså man behöver inte slås ut ur andra heller, men det det är ingen som ja. Jag upplever att i princip alla är med på det liksom och tycker det alltså och det starka och svaga elever får ut någonting. Ja och sen ibland är det får man ju förbereda. Att det. Är lite roligt mer. Jag brukar ändå se det när vi kan ganska mycket om ämnet alltså inte jätteofta som introduktion eller tankeväckare. Ibland har man det, men oftast är det liksom som man nu har vi pratat ganska länge ändå om nödvärn. Nu ska vi se ett par fall om detta så att de får då. Gruppen att de tycker det är kul när de fattar vad de pratar om också och så. Det här har ju faktiskt tagit upp och resonerar på det och det sättet liksom så att ja. Men det upplever jag nog

har funkat för nästan alla elever i alla fall. Det är ingen upplevelse rakt utan ja, jag tror och när man gör utvärderingar så många kommer tillbaka till det. Alltså det var fallen så var det intressant och det var fallen som var det som man lärde sig och när vi pratar om det efter alltså så så att jag tror jag tror aldrig någon har skrivit tyvärr, vilket bra rättsfall vi läste eller vilken dom den här hade. Men det hoppas jag att man läser av det också, men det den har aldrig kommit upp liksom att det var någon ögonöppnare och så så att. Men det är väl kanske någonting för framtid att hitta bra sätt att läsa, presentera domar för varandra, alltså så vi gör ändå att det kräver ganska hög nivå hos eleverna och frågan är hur mycket tid det var beredd att lägga på det för att bygga upp det och så.

Talare 1

Nej, precis och det här med med jämförelserna lyfte det också. Är det något som funkar för för alla eleverna? Det lyfte det som en framgångsfaktor.

Talare 2

Ja du vissa är ju duktig på det från början, men upplever de gjort det ett par gånger så så fattar fler och fler. Liksom först kan det vara lite svårt, men när de ser liksom ja och gör det ju typ alltid helklass också. De diskuterar det själva också men. De lär sig när de hör de andra resonerar kring det så att du upplever även att de upplever som först tycker att det är svårt. Att de. Ja, men du hänger med på resonemangen i alla fall och sen nästa gång så kanske de kan komma mellan alltså så och man kan ju ibland välja enkla begrepp också och alltså så. Men jag tror att det funkar för de flesta också det.

Talare 1

Något annat så framåt.

Talare 2

Ja olika avancerade lika förlåt. Man kan ju också göra det när man gör det ganska spännande, för man kan ju också se. Man kan göra väldigt breda jämförelse och så där som säger ganska, som stämmer, men som inte säger kanske jättemycket om begreppen och så kan man då jämföra det med någon annan så säger så kan man. Ja i den bästa av världar har vi som klimat i klassrummet att man kan värdera det utan att det blir liksom jobbigt för eleverna. Varför är det här kanske en ännu bättre jämförelse eller ännu mer relevant och nu? Vara likheter för skillnad och så kan man liksom bygga upp en sån här. Ja, större förståelse för begreppen på det sättet att. Ja både det här handlar om brott, men det kanske inte är den viktigaste likheten utan vi kanske har hittat ännu närmare ja, men som i matte. Vad heter den minsta gemensamma nämnaren?

Talare 1

Ja precis.

Talare 2

Och när man kärna som möjligt. Så att eleverna bidrar de som är väldigt insatta kan liksom de sitter de som har förstått grunderna kan. Ja bidrar med något jämfört och så kan man liksom bygga på på det sättet så att jag upplever han att man det gör inget allt det. Det funkar även i en mer heterogen grupp, liksom så.

Talare 1

Är det något annat och så har uppmärksammats som en framgångsfaktor jämfört som har diskuterat också det här med att lyssna och titta på olika rättsfall och använda rättsfall generellt sett för att fånga eleverna.

Talare 2

Ja nej, men jag har väl varit inne på det mesta, alltså just det här med också att man pratar mycket på lektionerna och alltså försöker ha en sån här. För liksom de är alla på ett även om de har olika förkunskaper så brukar jag ändå säga alla börjar på noll här alltså. Ni har inte läst innan och det är viktigt att ni känner att ni kan fråga om allt och ni kan alltså ni ska våga ställa som ni tycker är konstiga enkla frågor eller sådär känna aldrig att ni alltså så att man så att de inte sitter och håller på någonting utan det ska vara en sån här. I dialogen ja, vissa begrepp är svåra. Man får fråga flera gånger fast vi hade det förra lektioner OK att fråga igen. Så att man har så tillåtande klimat och det är helt OK att gissa fel på begrepp och när vi resonerar att man plockar upp dem att ja. Ja, men bra förslag, men när jag ska gå på något bättre kanske eller något som är ännu mer alltså så att man formar upp det. Det är liksom till alla, men de klassar som lyckas bäst tycker jag så har man ett sånt, alltså det. De tycker det är kul att fråga om man frågar även alltså eller om man frågar om man är osäker inte bara för att man räcker upp handen för att visa att man kan allting utan att det är en gemensam process i den bästa av världar där de. Ja där deras frågor och förslag, även om man inte är säker på någonting att man vågar chansera alltså både på jättemycket och till och med chansar när man inte vet. Och så resonerar vilken varför det inte blir så eventuellt och och så också. Jag tror det är jätteviktig grej. Ja, det är nästan det viktigaste, kanske faktiskt.

Talare 1

Som en framgångsrik.

Talare 3

Är det bra? Ja. Hur det brukar, så jag vet inte. Man har ju olika regler på olika skolor och regler här, men många formella saker med ja keps är inte så aktuellt kanske, men med dricka mat och så vidare så. Köper jag utifrån skolan man kommer har gemensamt som följer det, men den enda regeln som jag aldrig tummar på oavsett. Det är liksom att man aldrig får förlöjliga eller hänskratta. Alltså alla ska kunna känna att man ska kunna komma med sina förslag, tankar, idéer och frågor. Liksom nästan enda gången jag skäller på elever eller blir riktigt så arg och markerar det. Där inte till. För det liksom för det ska vara tryggt i klassrummet. Jag tror det är jätteviktigt att. För detta också helt enkelt.

Talare 1

Några utmaningar vi har kommit in på det lite grann att det är svåra begrepp och liknande. Har du mött några utmaningar i klassrummet eller undervisning och hur märker du det och varför? Varför tror du det just? Svårt med vissa bitar, så att säga.

Talare 2

Jag menar är vissa saker som är, men samtidigt upplever du att när man har tid till det så så så går det ja, men bara som en subjektiv och objektiva rekvisit. Det kan man slita rätt så mycket med. I Privatjuridik så är det väldigt få så där läser inte jag området så länge. Jag har haft ett prov som jag håller på att rätta. Det är det inte många som greppar det, även om man haft begreppslista och haft ett par så. Men i Rätten och samhället där man kanske har tio lektioner i stället för en på samma tema, då fattar ju typ alla där så att vissa saker tar ju bara tid och man kanske bara accepterar när man introducera begreppen. Jag räknar med att de flesta inte

kommer greppa det fullt ut. Sedan är det så att kunna förklara begreppen eller andra tillämpa. De kanske ändå kan tillämpa begreppet för att de förstår vad alltså när är det är misshandel eller så, men du kanske inte kan vara med och säga, men vad är det subjektiva rekvisitet för detta brottet eller det? Så att jag hade en sån fråga just att plocka ut det subjektet. Det var objektiva för. Det inte var jättesvårt och fick inte alltså så, men jag tror inte att hälften greppade men hade jag haft samma fråga i Rätten och samhället så är jag nästan säkert på att i alla fall 9/10 hade. Så tiden är ju en faktor för de svåraste och så begreppet så klart, och sen är det ju det är svårast att man är en av svåraste är när jag ja, men har elever från ett helt annat rättssystem som inte har varit i Sverige så länge. Men som där det är jättesvårt att ha någonting att hänga ut det på alltså man.

Talare 1

Ja ja.

Talare 2

Ner och pratar med dem och så tog man synonym på synonym och så nej, men det betyder något helt annat. Liksom så att.

Talare 1

Just det.

Talare 2

Men där var det också att på tiden för då hade en sådan elev. Vi hoppade över juridiken i ett alltså, de ska gärna läsa ett fjärde år kom tillbaka och läste det det fjärde året i stället då Privatjuridik som jag tror det var och då har de byggt upp en helt annan bas och klarade det ganska bra alltså ja, men över C i betyg tror jag och jag tänkte då när jag hade den eleven i ettan att nästan att det går inte. Det är helt omöjligt alltså så för att man fick förklara allting och även om man förklarade så kände upplevelse jag att det försvann direkt alltså. Det var kort förståelse, men det satt liksom inte kvar så jag blev jättepaff och väldigt glad när det lyckades så bra för den eleven sen det fjärde året sedan jag hade eleven igen. Men där är det ju svårt om man inte kan skjuta det på till exempel ett fjärde år och så alltså just.

Talare 1

Ja ja.

Talare 2

Där det inte finns det grundläggande. Alltså är man ändå uppvuxen i Sverige eller varit här ett tag så har man ändå grundläggande förståelse för ja, men vissa har de alltid öppna eller bara man kan koppla det till någonting. Jag menar inte den, den möjligheten finns att det finns liksom inget att hänga upp det på. Känner man så då blir det väldigt svårt. Det har inte varit så många. Det har varit något sådant fall.

Talare 2

Men det det är ganska få fall tycker jag. Det jag tror ändå att man kan. Faktiskt lösa det mesta i undervisningen men, men ja, men det är de metoderna jag har sagt nu. Jag i alla fall för att de ska bli godkända, alltså så jag upplevde att det funkar för de flesta grupper man har haft. Sen så finns det, det är lite olika, men det finns ju sådana här resurstider, stödtider och gemensamhetstider och så där om vi upplever de behöver mer stöttning. Jag upplever ändå att jag är ju på på både min egen och jag tror elevernas så att säga smärtgränsen när det gäller att jag kör ganska mycket olika exempel och pratar ganska alltså så och det finns en gräns där hur

mycket man kan, om man inte greppar det under lektionstid på det sättet, då får man hitta det utanför och individuellt, alltså så förklara det igen bara ja. Men jag tror ändå att, jag tror faktiskt att de flesta kan nås genom den. Sen, det är en utmaning att få den utmanande för de duktigaste också, men det upplever jag att det brukar, man kan ge andra typer av men så uppgifter, begrepp och fall om man jobbar med. Så att jag tycker ändå att eftersom jag tycker ändå att det finns i ämnet att det kan vara förståelse av olika nivåer, alltså så att man kan få det med typ samma undervisning faktiskt.

Talare 1

Förstå jag dig rätt om jag tolkar det som att just det här med undervisning av begreppet, den största utmaningen och kanske också framgångsfaktor här tiden. Eller en del är tid, eller?

Talare 2

Ja ja, men det är ju upplägget tycker jag är viktigare ändå alltså, men när det funkar så att säga det säger verkligen inte att jag hittat ett perfekt utbyte men upplevt ett upplägg funkar för ganska många som man har skruvat på lite olika sätt. Och de man inte når. Då är det nog att man får hitta andra tider individuellt och annat, men det upplever jag är undantagsfall. Sen är det så att vilken nivå ska de klara det på? Vad är varje elevs maxnivå? Så men men alltså koppla till i alla fall godkänt och så så att så tror jag det.

Talare 1

Ja måste spännande. Vad tänker du själv kring det här med juridiska begrepp, ser du? Håller du med mig om det som jag sa förut, att det är en viktig del i juridiken och kurserna?

Talare 1

Ja, absolut, och det är också en viktig. Alltså så är det juridik är ju. Det är ju så, det är ju en avvägning att alltså begrepp är viktigt och sen ibland känner man att det är en maktgrej också att kunna slänga sig med rätt begrepp och använda rätt begrepp och att dels för dem att så ser ut och sen samtidigt att brukar jag också uppmana, när det går alltså. Det är klart ni ska kunna de här begreppen, men jag tycker också den poängen att kunna förklara det med vanliga ord på rad. Vardagsord alltså. Ibland har vi en sådan utmaning att skriva om den här paragrafen med ord som ni hade använt, men försöker ändå få den att betyda samma sak som det som står där och då förstår de bland annat ja, men det är ganska svårt att få det betyder exakt samma sak. Men samtidigt, varför använder man de fortfarande alltså så yrka och ja, men såna här används liksom någon annanstans, men det är lite grann för att OK det ska vara ja, men dels en maktgrej, men också kanske formaliserat i överkant ibland och så vidare. Så att det det är en avvägning att så här funkar det så här är liksom spelreglerna inom detta, men. Ja, men lite grann gör det ett uppror mot oss kanske?

Talare 1

Ja ja, men precis det är ju liksom starkt styrt av traditioner inom juridiken. Så ja, nej, men vad spännande. Något annat du känner du skulle vilja kommentera kring juridiska begrepp som du inte har fått lov att göra utifrån de här temana eller så.

Talare 2

Skrev några stödord. Jag tror inte det. Nej, jag tror jag har fått med det mesta.

Talare 1

Vad spännande. Jätteroligt att höra och tänka att man. Ja ska bli roligt att se om ni arbetar på samma sätt eller olika sätt och och så också vad man kan plocka med sig.

Talare 2

Hur många intervjuer ska du göra?

Talare 1

Fyra som det ser ut just nu och sen utifrån det får jag se om jag behöver ytterligare ja, informator och liknande, eller om det det räcker där? Det är ju 15 poäng så det är ju ingen jätteuppsats.

Talare 1

Nej okej. Ja spännande kul att läsa nästan.

Talare 2

Lycka till.

Talare 1

Det och jättestort tack för att jag fick intervjua dig och för att du hittade Henrik också där och fick honom att ställa upp, så jag är jättetacksam. Men vi får höras fram här. Det har varit otroligt att diskutera mer utbyte, alltså generellt. Jag är ju själv juridiklärare så där det är som du vet så det hade varit kul att göra.

Bilaga 2

Transkribering av intervju med lärare 2

Talare 1

Så där så är inspelningen igång. Hoppas jag då. Den här intervjun kommer vara med delvis strukturerad utifrån teman som jag har berättat om sedan tidigare, men först och främst så vill jag gärna att du berättar om dig själv vad du? Har för bakgrund, vad har du för behörig? Ämnen och hur länge du har varit verksam och vilka kurser du undervisar i.

Talare 2

Jag har jobbat 6 år på X-gymnasiet i X-stad. Jag har undervisat samtliga terminer förutom en av dem på i juridik. Jag är ensam juridiklärare i skolan. Jaha undervisade kurserna privatjuridik och Rätten och samhället. Jag läste min lärarbehörighet i samhället och historia. Och sen har jag läst upp juridikkurser under tiden som jag har jobbat. Men jag är inte färdig med den behörigheten ännu, så jag har undervisat länge, jag har 7,5 högskolepoäng kvar för att få bli behörig i ämnet juridik du? Är född och uppvuxen i Y-stad och det.

Talare 1

Undervisar ju samtliga de juridiska kurserna?

Talare 2

Undervisar i samtliga, men jag har aldrig undervisat i Affärsjuridik ännu. Det kommer först nästa termin.

Talare 1

OK så du kommer arbeta i den kursen också. Bra. Då tänkte jag lite grann att vi går in huvudämnet just med undervisning av juridiska begrepp och mitt första tema handlar om hur du organiserar undervisningen av juridiska begrepp i kurserna. Om du skulle kunna exemplifiera hur undervisningen sker i denna del.

Talare 2

Jag ser det ju som att begreppen går igenom ett helt område man jobbar med. Och jag tycker oftast att begreppen är det man måste börja med. Så innan man går in och jobbar med paragraferna och examinationen, vilket ju ofta utmynnar i paragrafer och en juridisk metod. Så behöver man gå ganska grundläggande igenom begreppen. Så då brukar jag först gå igenom området och de viktiga delarna man behöver ha koll på och i de genomgångarna så brukar jag poängtera just begreppen att se till att förklara de muntligt, utgå från exempel när man förklarar försöka, att ge konkreta praktiska exempel på hur man kan förstå begreppen. I vissa situationer får man ju ha direkta förklaringar på dem på tavlan. Och ibland så får man diskutera med eleverna för att se att de har förstått dem. Så brukar börja med olika former av genomgångar och i samband med de genomgångarna så får de ofta jobba med begreppslistor och med hjälp av läroboken förklara de begreppen så att de förstår. I vissa fall så går jag även igenom begreppet med eleverna för att se att de har förstått det. Annars så har jag alltid deras dokument som att vi använder Google classroom så har jag de tillgängliga så att jag kan se att de faktiskt har greppat begreppet.

Talare 1

Så då låter de själva skapa de här begreppslistorna. Är det så jag ska förstå det.

Talare 2

Oftast det, men oftast så finns begreppen förklarade i de PowerPoints vi har jobbat med och de står också i läroboken. Jag försöker att jobba utifrån de begrepp som tas upp i läroboken för att det ska finnas en tydlig referens. Problemet här är ju ibland att läroboken inte förklarar, kanske på ett sätt så att eleverna förstår. Och då får man försöka att muntligt checka av så att alla har förstått.

Talare 1

Är det något annat sätt du kan ge något ytterligare exempel? Hur du arbetar med begreppen?

Talare 2

Ofta så ger jag övningsuppgifter under tiden som man jobbar med ett område där det krävs en förståelse för begreppen för att de ska kunna jobba. Så jobbar man till exempel med straffrätt så kanske man går igenom begreppet rekvisit. Man förklarar olika typer av rekvisit och sen så ger man dem en övningsuppgift där de kanske måste beskriva ett brott med fokus då på att kunna beskriva vilka rekvisit som finns. Och den uppgiften klarar de helt enkelt inte av det om de inte kan beskriva rekvisiten och då blir det som ett sätt att checka av att rekvisitbegreppet faktiskt har landat som ett exempel och jag kan ta flera exempel om du vill.

Talare 1

Något ytterligare kanske?

Talare 2

Nej, men det kan vara om man till exempel jobbar med familjerätt, det området så kanske man går igenom ärvdabalken till exempel. Då kanske de man. Först då har man ju först en genomgång när man beskriver arvsordningen där man skriver vilka de olika personerna är och sen efter det så låter jag dem skriva ett eget case där arv går inom en familj eller inom en släkt. Och där de då måste med hjälp av att kunna förstå begreppen, kunna beskriva arvsordningen och om de då klarar av att beskriva arvsordningen med hjälp av begreppen så kan det också vara ett sätt att försäkra sig om att de har förstått begreppen.

Talare 1

Till nästa sånt här tema då just varför du väljer de här undervisningsmetoderna du har beskrivit alltså vad baserar du det på och vad använder du för argument för det här och är det kopplat till någon särskild teori eller modell eller hur? Hur tänker du bakomliggande?

Talare 2

Och problemet där är ju att eftersom att jag inte har läst juridikdidaktik specifikt så får jag ju luta mig mer tillbaka på den utbildningen vi fick inom samhällskunskap och historia. När det kommer till modeller, så har man ju strukturerna i huvudet när man kommer inte alltid ihåg de specifika namnen och teorierna, men det jag brukar jobba utifrån är jag planerar en lektion är att jag vill ha ett syfte med lektionen som på något sätt ska kunna framgå för eleverna. Jag vill att det ska finnas ett visst ämnesstoff som man ska gå igenom och jag vill i slutändan också på något sätt kunna försäkra mig om att eleverna har förstått det som har gått igenom. Sen kanske man inte alltid hinner det på en lektion, men att varje område man jobbar med eller varje del av ett område man jobbar med ska ha den övergripande strukturen så att man kan försäkra sig om att eleverna förstår varför de ska kunna det. Och det är ju både kopplat till att de ska klara kursen så klart och provet men också att de ska kunna se varför det är viktigt att ha kunskap om det. Sen också att man kan försäkra sig själv om att de har fått en chans att visa att de förstår det eller öva på att förstå det som jag sedan då kan kolla av så att man är säker på att alla hänger med.

Talare 1

Tänker på det här med att om du lät dem göra begreppslista och så, vad bygger du det på? Är det erfarenhet, eller är det liksom rutin, hur tänker du?

Talare 3

Det är nog, det är nog erfarenhet. I första hand. Begreppslistor var ingenting jag jobbade med så mycket mitt första år. Blev man mer. En, och det ligger kanske någonting i bakhuvudet där från lärarutbildningen. Det gör det säkert som som som har skapat den idén. Men det är ju också ett utbyte med kollegor. Skolan jag började jobba på här, X-gymnasiet, hade jobbat med det. Så det fanns där en kultur av det. Men den kulturen går ofta ut på att vi ger dem färdiga begreppslistor där. Där ut tycker jag jag är väl mer från teorin att eleverna lär sig när de gör saker. Och värdet i att elever får praktiskt göra saker.

Talare 1

Låt mig. Litet ögonblick Patrik bara. Jag ber om ursäkt.

Talare 2

Fara tänker.

Talare 1

Jag ber så mycket om det, förlåt, jag vet att du är med salar. Man har liksom hittat en ledig. Men sen någon som hade samma tanke.

Talare 2

Ingen fara.

Talare 1

Du var på att där var en kultur av att använda begreppslistor, men att de mer var färdiga och du lät eleverna skapa egna begrepp. Så förstod jag dig.

Talare 3

Och där tycker jag väl mer från från min tid på på universitetet där jag upplevde att mycket av när man läste utbildningsvetenskaplig kärna handlade om att låta eleverna själva jobba praktiskt för att på så sätt kunna förstå så. Och där så formade jag väl om det mer till att de själva får förklara begreppen såklart utifrån att jag har gått igenom dem, att de har någonstans de kan läsa om dem att de kan hitta en referens och förklara det, men ändå mer ett tydligt fokus på att de ska göra sina egna förklaringar av begreppen. Så de faktiskt förstår det med egna ord. Lite där learning by doing är det väl? Framför allt man tänker utifrån då?

Talare 1

Ja men precis. Vad bra något annat där du tänker att du baserar undervisningen av just de juridiska begreppen.

Talare 2

Du tänker mig liksom teorier och modeller.

Talare 1

Ja, men precis eller att det är liksom erfarenhet att man har insett att det fungerar.

Talare 2

Det är väl att jag vill ha? Det är väl att jag vill ha det interaktiva. För ofta så upplever jag ju att där finns en, det finns ju ett behov av mer klassisk katederundervisning i ett ämne som juridik. Utifrån att man måste, man måste ju förklara väldigt mycket. Det är ett ganska genomgångsbaserat ämne, men det kommer väl lite därifrån samhällskunskapen, framförallt att för mig är juridik också ett ämne som man måste få praktiskt utöva inte bara, inte bara läsa och lära sig om utan att jag försöker hitta en balans och det är väl det jag strävar mot i min undervisning att få balansen mellan att jag har tydliga genomgångar och förklaringar kring vad det är som gäller och hur man ska tolka paragrafer och och begrepp och och lagen, men också att de måste få vara med och interaktivt jobba med det så de förstår det på det sättet.

Talare 1

Jag tänker på det här. Har du mött alltså vilka framgångsfaktorer har du mött i en undervisning med de juridiska begreppen liksom? Vad är det som funkar och hur hur märker du det och varför tror du att det fungerar?

Talare 2

Det jag framför allt märker utifrån är att jag upplever att jag kan skriva prov som är ganska allmänt formulerade. Att till exempel om vi ska knyta an till familjerätt att jag kan be dem att beskriva arvsordningen till exempel och att eleverna där kan märka att de vet då att det är ska jag beskriva utifrån de juridiska begreppen. Inte bara att man ska beskriva det rent allmänt att först så går det till barn från tid, alltså så som har varit med innan, och sen går det till till partner och sen går det till barn utan där kan man lyfta in begrepp som särkullbarn,

bröstarvinge och så vidare och att man i det märker att de har förstått vikten av att uttrycka sig med juridiska begrepp och att det behövs i ämnet för att något högre betyg.

Talare 1

Precis, och vad tror du då är framgångsfaktorn att nå dit? För då kan du kolla att ja, men de har greppat det. De har förstått och de kan använda som jag förstår dig? Och varför tror du så? Vad är det som då funkar? Vad du gör i undervisning som fungerar så att de faktiskt når dit eleverna.

Talare 2

Det jag tror. Säger inte att jag alltid lyckats, men det jag tror är framgången är att man hittar balansen mellan att de aktivt får jobba med begreppen i en kontext som känns som deras egen och att man utifrån begreppen man har gått igenom sen visa för eleven att det är lättare att förstå lagen att det är lättare att läsa paragrafer om man först förstår begreppen. Jag brukar ibland säga att man måste förstå språket. Eller så säger jag ibland att man ska prata på juridiska. De ska förstå att det här är ett annat sätt att uttrycka sig på. Det är det som krävs för att man ska kunna lyckas inom juridik. Och kunna få goda resultat i kursen.

Talare 1

Alltså få det som att försöka få eleverna att förstå hur viktiga de här begreppen är för den juridiska metoden egentligen ju.

Talare 2

Ja precis precis att det är kopplat till den juridiska metoden som i slutändan är på många områdena i kursen är ju den stora examinationen handlar ju om att kunna skriva juridisk metod, men att den juridiska metoden och framför allt i tillämpning och tolkning av paragrafer så behöver man det juridiska språket och begreppen för att kunna göra på en god nivå.

Talare 1

Fungerar det här för för alla elever, tycker du? Den här balansen mellan aktiviteter och katederundervisning och.

Talare 2

Jag tror att min upplevelse jag fått utifrån att ha undervisat juridik är att det är svårt att nå elever som vill tänka mer fritt. Ironiskt nog så tycker jag oftast att de svåraste eleverna att nå juridik med är samhällskunskapseleverna. De upplever jag ofta lägger mer vikt vid diskussionen vid nyanseringen vid liksom själva analysen och att de ibland kan tycka att juridiken blir svår att ta till sig av eftersom att det ofta handlar om mer kort sammanfattande att kunna uttrycka sig precis med hjälp av ett visst språk då det juridiska språket och ett ganska så snabbt och konkret landa i slutsatser. Det är väl där jag känner att det är svårast att nå. Det kan ju också ha att göra, men jag kan ju tillägga där. Det kan ju också ha att göra med att samhällsprogrammet på vår skola inte har de mest studiemotiverade eleverna, medan snarare på natur, teknik och ekonomi så har vi de eleverna som har mer, som har bättre studieteknik bättre studievana bättre kunskaper sedan tidigare skola.

Talare 1

Men jag tänker elever som är svaga i det svenska språket eller inte har svenska som modersmål kan du uppleva någon utmaning i det?

Talare 3

Men absolut. Det här kan finnas en utmaning i att de vill ju ofta översätta rakt av. Vi har ju absolut en grupp elever med utländsk bakgrund, men de det är kanske inte lika stor grupp som på andra skolor. När jag möter de eleverna här så upplever jag oftast att de har fått ganska god grund från sina introduktionsprogram att stå på. Så ofta, så ofta så har de ganska bra strategier när det kommer till att förklara begrepp. Men det finns den stora problematiken där är ju när de vill översätta rakt av. Till exempel meningar eller ord, då blir det svårt att nå till dem för att

de översättningarna blir inte alltid korrekta och de blir ofta ganska förvirrande och det tar ganska mycket tid för de eleverna att göra de översättningarna rakt av.

Talare 1

Kommer lite in på det här om mitt fjärde temat här just med utmaningar vid undervisningen av juridiska begrepp och du beskriver du dels att byta lite från den kanske samhällsvetenskapliga perspektivet till det juridiska perspektivet och till viss del då för elever som inte har kanske svenskar som modersmål eller kanske inte har bott i Sverige, så så länge. Möter du några andra utmaningar när du undervisar just kring juridiska begrepp och hur märker du i så fall?

Talare 2

Än svår utmaning kan jag ibland uppleva. Har ju att göra med hur mycket ordförråd man har. Många juridiska begrepp bygger ju i i min uppfattning, mer gammaldags sätt att uttrycka sig på. Ett ord som avkomling till exempel kan vissa elever ganska snabbt förstå vad det handlar om, om de har en ett lite större ordförråd. Men för vissa elever så betyder det ingenting alls och där finns ju en stor utmaning. Där finns ju också en frustration. Elever som har. Sämre ordförråd att det blir lite som att lära sig helt nya ord. Snarare än att de kan koda av ungefär vad det betyder. Man kan ju delvis möta denna utmaningen genom att förklara och och och liksom vad låter ordet avkomling som, men det kan fortfarande vara utmanande i den situationen när eleverna har ett mindre språkbruk eller när de har läs och skrivsvårigheter eller svårigheter med med dyslexi eller koncentrationssvårighet. Där finns en utmaning. Men, men generellt också en utmaning i. Språket är gammeldags. Och eleverna förstår inte heller alltid varför man formulerar sig som man gör framför allt i paragraferna, men också i begreppen varför orden inte heter så som de gör vanligtvis.

Och det är ju ibland svår att förklara för eleverna varför det är så och man vet ju såklart om man har lite insikt i juridik varför språket är formulerat som det är. Det har dels med att vissa landar är gamla, men också att språket måste vara väldigt precist. Men det kan vara svårt att få det få det motiverat för eleverna. Ofta blir de ganska frustrerade där.

Talare 1

Hur hur anpassade undervisningen då till de elever som har antingen svårt att förstå de juridiska begreppen eller svårigheterna att använda dem?

Talare 3

Dels, så är det ju generellt att ha en tydlig struktur. Utifrån vad som förväntas inom ett område jag brukar lämna ut innan jag börjar med ett nytt område, både vilka kapitel det är, vilka sidor, vilka som är de viktiga begreppen. Och de instuderingsfrågor som kommer att komma inför provet, så jag gör det i början av ett område i stället för att när provet är dags. Då får man ju såklart poängtera att det är det vi ska jobba med framöver. Men det kan ju ge en viss struktur i att eleverna har förutsättningarna och vet vad det är som kommer att komma och de kan följa under arbetets gång. Sen är det ju också mycket en till en undervisning i det där man måste sitta ner med eleverna och försöka att förklara så konkret som möjligt. Och också att man i genomgångar försöker att ge förklaringar på ord använda sig av synonymer använder sig av praktiska exempel som sätter de här begreppen i ett sammanhang.

Talare 1

Jag tänkte. Delar du min uppfattning av att språket är väldigt viktigt och att vi har ett liksom en ett stort arbete att göra inom de juridiska kurserna just med det juridiska språket.

Talare 2

Jag upplever det och absolut det jag tycker där som är tacksamt inom juridik är ju att det berör frågor som oftast är ganska nära eleverna när det kommer till civilrätt eller om man tänker offentlig rätt, framför allt när man kommer in på hur domstolar fungerar och vilka brott vi har att det är ett ämne som de har ett visst intresse för, och. Ska man säga någonting som man kan vara tacksam om att det är väldigt mycket i ropet just nu med kriminalitet och true crime och

allt det här är ju att de får en viss förförståelse och visst intresse. Och vad man kan hänga upp det på det så tycker jag att det kan underlätta i det. Men jag håller definitivt med om att där finns ett problem i att vi förväntas gå igenom ett språk som är väldigt teoretiskt och väldigt avancerat med en grupp elever och en åldersgrupp, då tänker jag framför allt gymnasiet, där man inte har det språket riktigt ännu.

Talare 1

Ja nej, men precis. Det var väl äntligen mina. Övergripande tema, så är det något annat du vill lägga? Eller något som att det här fick jag inte sagt eller det här kom jag på?

Talare 2

Nej, det är väl mer om det är något du vill att jag ska utveckla lite. Annars så har jag inget så jag tänker specifikt när.

Talare 1

Jag tänker kring det här med med rättsfall och så. Använder du dig av det i undervisningen och hur jag jobbar då?

Talare 2

Att de får läsa riktiga rättsfall?

Talare 1

Ja eller ja, hur du nu väljer att lägga fram det domar?

Talare 2

Jag brukar göra som så att jag skriver antingen, så skriver jag egna case som de är övningsuppgifter eller på prov för att lösa och då är det ju tydligt fokus på att dels i casen att man använder sig i viss mån av de juridiska begreppen, men också att man poängterar i våra instruktioner och och i förberedelserna att det krävs att man lyfter in begrepp och att det underlättar för att nå ett resultat på provet som man vill ha. Jag har testat några gånger att lyfta in riktiga case. Eller riktiga rättsfall menar jag förlåt ofta som tingsrätter då eller när du har överklagats hela vägen till Högsta domstolen. De är ju enormt svåra för eleverna att läsa och de tycker ju oftast att det är väldigt svårt. Där upplever jag väl att det framför allt att de eleverna som redan har förutsättningarna som klarar av det och även om man då kan ge strukturer och instruktioner. Ni ska läsa den här delen och ni ska läsa den här delen, så blir det ändå tufft för dem när det är så mycket text. Och oftast så är ju de här rättsfallen skrivna och strukturerade på ett sätt som inte riktigt är inbjuder till enkel läsning.

Talare 1

Arbetar ni med rättsfall eller domar på andra sätt då till exempel? Tänker att man ser. Med tanke på att du var inne att på det här med true crime, att det finns dokumentärer eller?

Talare 3

Det är ju. Det är ju mer tacksamt antingen att man hittar artiklar som har sammanfattat eller att man kollar på dokumentärer som handlar om viktiga fall, men också såklart att man besöker en tingsrätt. Ja och och som ett studiebesök att de får jobba kring fallen som tas upp där och då blir det ju mer ju mer muntlighetsprincipen så blir det ju lättare då för eleverna att hänga med och för då så det är ju. Jag föredrar ju att ta in riktiga exempel på det sättet. Snarare än att låta dem läsa riktiga rättsfall eller protokoll.

Talare 1

Ja absolut. Då tänkte jag väl att vi har kommit igenom de här teman som jag tänkte vi skulle prata kring. Jag avslutar inspelningen i alla fall.

Talare 2

Jättebra.

Bilaga 3

Transkribering av intervju med lärare 3

Talare 1

Där har vi det. Som backup där också bra. Då tänkte jag först och främst om du skulle vilja presentera dig själv, din bakgrund och vad du har jobbat med, jobbar med och så vidare?

Talare 2 Ja, men jag är ju utbildad jurist och utbildad mig till det mellan 2008 och 2012 och sedan efter det har jag arbetat på statliga myndigheter så som Kronofogden Försäkringskassan och på två olika advokatbyråer och X tingsrätt. Vad har jag mer gjort för någonting? Jag menar, jag har jobbat mycket med juridik som har med unga att göra alltså med unga brottsoffer asylsökande unga LVU placerade unga. Ja, man kan säga att all juridik som har, det mesta har kretsat kring unga personer och jag har tyckt väldigt mycket om att liksom förklara juridiken för de här unga klienterna jag har haft. Och därför blev det så att jag sedan läste ju då en halv kompletterande pedagogisk utbildning och sen resten på VAL. För att bli vi har lärare juridik och under den här tiden så jobbade jag ju ungefär två år på gymnasiet. Första som obehörig och sedan som behörig lärare och sen ett par månader tillbaka så undervisar jag i juridik på universitet i stället.

Talare 1

Tack så mycket. Jag tänker på gymnasienivå, undervisade i samtliga juridiska kurser att alla tre eller var det någon särskild du särskilt fokuserade på?

Talare 2

Nej, jag undervisade i alla tre.

Talare 1

Kurser och det var ungefär två år du arbetade på, undervisade på gymnasienivå?

Talare 2

Ja två hela läsår.

Talare 1

Och det som vi har pratat om innan så tänker jag också att det är där du försöker fokusera nu under intervjun. Ja jättebra. Min första fråga då eller mitt första tema är lite grann kring hur du organiserade undervisningen av juridiska begrepp på gymnasienivå. Om du till exempel kan ge exempel på hur undervisningen skedde i de olika kurserna när du undervisade kring juridiska begrepp?

Talare 2

Ja absolut. Alltså egentligen så tänker jag att det var liknande undervisning på alla 3 kurser i och med att de inte innehåller samma sak till stora delar. Så att jag jag tänker att för att liknande upplägg sen är det klart att i privatjuridiken så är ju eleverna helt nya för juridiken och då blir det ju mer grundläggande att man att man behöver liksom lägga en grund för juridiska begrepp. Men av de här tre juridiska kurserna skulle jag säga att i rätten och samhället har vi jobbat allra minst med juridiska begrepp. För där? Ja, absolut ja, men där jobbade jag med i ska man säga i större teman i större. Ja, egentligen av två anledningar för för. Alltså, ja, det här blir ju här sitter jag mest och funderar men. I alla fall andra året då hade jag en blandad elevgrupp för då hade vi rätten att samhället både som obligatorisk kurs och som individuellt val, vilket gjorde att många kom in utan juridiska förkunskaper och vilket sänkte liksom nivån på den kursen och också gjorde att vi jobbade mer med att vi försökte läsa, vad ska man säga liksom där läste man i dom och då jobbade man med juridiska begrepp i den här domen. Alltså vem är vem till exempel och vad betyder de här olika sakerna medan man när man jobbade mer tydligt med rättsområden i privatjuridik och affärsjuridik. Ja, men då var ju det mer ett sätt att jobba, inleda ett rättsområde genom att lägga grunden för juridiska begrepp i det rättsområdet. Kanske lite så?

Talare 1

Och hur. När du då skulle till exempel lägga grunden för rättsområdet genom att undervisa kring juridiska begrepp? Hur gjorde du då det? Har du några exempel på hur du lärde ut begreppen?

Talare 2

Ja, men jag har jobbat med bland annat begrepps listor, alltså att jag har sammanställt en lista med liksom servat eleverna med en lista med liksom. Det här är de centrala juridiska begreppen som de har haft tillgång till under hela tiden vi har jobbat med, med rättsområdet. Men vi har ju också jobbat med de så att säga vid tavlan, alltså att man har utgått från de här begreppen och liksom diskuterat vad de betyder på tavlan. Jobbat med begreppskort, alltså kort där man har kunnat jobba som i glosor ungefär, att diskutera och få höra liksom vad, vad betyder det här begreppet? Att man har kunnat jobba två och två. Jag vet att när vi har jobbat med brott och straff liksom hela den processen då har man, då har jag jobbat med kort som de har också fått liksom lägga ut begreppskort. De har fått lägga ut på tidslinje till exempel alltså vad ja, men om vi börjar liksom med. Ja, men allt från gärningsperson eller liksom misstankegraderna till ja, men överklagandefasen. Och sen har man jobbat med begrepp hela vägen liksom. Ja men men ofta alltså. Ofta kan jag ha börjat med att jag har liksom haft begreppen lite på tavlan och så har vi börjat med att liksom lägga fokus kring de här begreppen. Som en liksom inkörsport till till rättsområdet.

Talare 1

Förstår också att ni läste domar i rätten och samhället. Hur arbetar ni med begreppen genom att läsa domar eller på?

Talare 2

Ja med det. Det har vi ju väl gjort i alla mina kurser, men men bland annat liksom. Vi har ju ofta haft lite så här läsning i domarna och sen har man gått igenom. Alltså initialt, innan man har börjat lösa en bom så går man ju såklart igenom vem som är vem. Alltså, vad betyder kändande, svarande, domslut och alla de där bitarna? Men även om man har haft ett liksom läsning? Ja, men då har jag kanske förberett ett antal begrepp som har förekommit och så har man diskuterat ja, men vad betyder det här egentligen? Och eleverna har själva liksom fått välja ut, ja, men vad har vi inte förstått här i till exempel? När det kommer till juridiskt språk.

Talare 1

Något annat exempel som du ville lyfta någonting kring hur du har jobbat med begreppen?

Talare 2

Ja men alltså begrepp har ju också. Jag har ju liksom examinerat på begrepps nivå också, alltså oavsett om det har varit ett skriftligt prov så har ju de ofta börjat med några juridiska begrepp. Alltså, vad betyder de? Men jag har också haft så muntliga examinationer där vi också i princip har haft typ 30 kort på bordet och sen har man fått ta vartannat begrepp och förklara det för sin kompis muntligen och, och kompiserna har fått komplettera om det har liksom funnits utrymme för det.

Talare 1

Jag tänker då när du gett några exempel här på hur du har undervisat kring de juridiska begreppen, vad är det som ligger bakom det här? Vad baserar du ditt upplägg av undervisning på? Är där några liksom didaktiska utgångspunkter eller vad är anledningen till att du väljer det här sättet för undervisning?

Talare 2

Ja, men generellt kan vi väl säga att juridik är ju ett liksom nytt ämne för eleverna och sen det juridiska språket är ju också nytt för eleverna. Det går ju hand i hand så klart och sen är det ju många som säger att ja, men att det finns språkliga utmaningar i alla ämnen och det och det gör det ju såklart. Men här blir det ändå som att lära sig ett nytt språk i ämnet och och någonstans blir det liksom en sådan stor. Jag tycker att det blir en sån stor skillnad att man

inte kan använda sig av begreppen. Då blir det som att eleven hamnar väldigt långt ifrån lagtexten också. För att använder man sig inte av det juridiska språket att försöka man tolka det eller översätta det till vanlig svenska. Många juridiska begrepp kan ju översättas på något sätt till något ord man kan relatera närmare till, men då hittar man kanske inte det så lätt i lagtexten och jag har också försökt hjälpa mina elever till att jobba med digital lagtext. Jag tycker ju det är ju den som framförallt används i yrkeslivet, men men också att ge dem liksom en förenkling, att kan man ett juridiskt begrepp? Ja, men då kan man liksom kontroll F:a och hitta det i lagen till exempel. Ja, men det är ju ett sätt att underrätta sig själv att man måste. Man måste kämpa lite i början, men det gör ju att man sedan får en annan tillgång till lagtexten och den är ju ändå central, liksom det. Man kan ju inte hoppa över lagtexten om man ska lära sig juridik.

Talare 1

Jag förlåt.

Talare 2

Nej, jag tänker bara liksom att och sen generellt alltså oavsett lagtext är ju en sak, men ska man i övrigt ta del av till exempel domar som ju också har försökt använda väldigt mycket av i och med att det är en touch av verklighet i undervisningen? Ja, men det då behöver man ju begreppen för att förstå vad de är ute efter, vad de säger, alltså vad vad det handlar om så jag tycker att, det är ju liksom en en grund för att förstå något annat än än läroboken. För den kanske man klarar sig med utan begrepp liksom. Det är en väldigt förenklad juridik men men vill man ha lägga grunden för mer juridik så behöver man ju begreppet.

Talare 1

Men jag tänker bara, grundar du det här på med begreppslistor och begreppskorten? Är det någon särskilt särskild anledning till att du har valt den undervisningsmetoden i de här kurserna kring begreppen?

Talare 2

Ja men begreppslistor eller att jag har inte jobbat så mycket med PowerPoints men där är jag kanske lite farligt inne på universitetsvärlden. Men jag men liksom där kan jag ju känna likadant att genom att liksom markera vad som är juridik, alltså juridiskt språk, alltså till exempel genom att markera i en PowerPoint eller genom att skriva upp en begreppslista så är ju det på något sätt en en sammanfattning på något sätt av central juridik för området. Och jag tycker att ju snabbare de har liksom greppat begreppet, desto snabbare har vi kunnat gå vidare. Men sen begreppskort alltså. Jag har ju undervisat i språk en hel del och jag tycker ju att alltså just begreppskort att kunna prata muntligen, att kunna hjälpa varandra, att förhöra varandra som som kompisar liksom alltså. Det är ett ganska trevligt sätt om inte annat att att jobba på som inte är så tungt utan kanske mer lättsamt och så men.

Talare 1

Är det någon samling didaktisk utgångspunkt du har haft när du har liksom byggt upp den här undervisningen eller organiserat undervisningen? Något du särskilt har tilltalats av? Någon teori eller modell, eller?

Talare 2

Jag vet inte riktigt om jag kan liksom koppla på teori och modell alltså. Det är klart det det jag har liksom velat åstadkomma. Det är ju på något sätt en att att man jobbar. Alltså min min egna liksom ambition eller önskan har ju varit liksom att skapa en en vad ska man säga en lärmiljö liksom där man där man kan jobba tillsammans där man kan. Ja, men jobba på olika sätt variera undervisningen liksom och. Och i det så tycker jag, liksom att man. Ja men att att jobba med tidslinjer, att jobba med begrepp, att kunna jobba tillsammans, att kunna få höra varandras. Jag menar det är klart att det finns kamratlärande och massa andra teorier i det liksom. Men det är klart att man kan se. Det är klart att begreppskort kan vara, det är ju där har vi man ju också behaviorism såklart alltså. Det är ju hela vägen.

Talare 1

Spännande, jag tänker också. Vad är det för framgångsfaktorer du har mött vid undervisningen av juridiska begrepp? Har du uppmärksammat att oj, det här fungerar verkligen och liksom funderat över varför det fungerar?

Talare 2

Nej men alltså. Jag tycker liksom att syftet med att att eller när man ser att begreppen fäster. Jag tycker att framgångsfaktorn är ju att man sedan som sagt förstår vad det står i lagen, till exempel att man höjer nivån på. På liksom den juridiska vad ska man säga diskussionen när man faktiskt börjar använda det juridiska språket för att annars har man ju den här diskrepansen mellan, vad ska man säga? Jag tycker mycket, mycket av den litteratur som finns på gymnasienivå är ju extremt förenklad. Juridik jag. Och ja, och och jag menar. Vad ska man säga på ett sätt kanske det ska vara så? Jag vet inte. På ett sätt är det ju så klart ett första möte, men men på ett sätt så tycker jag att den är så förenklad att det nästan inte riktigt blir juridik heller. Att Jag tror att man hade kunnat. Jag tror att även på gymnasienivå hade man kunnat lära sig väldigt mycket mer juridik med lite mer man, liksom lite mer fördjupad kurslitteratur och jag men och därför tycker jag att begreppen är en framgångsfaktor för att man sedan kan gå vidare och faktiskt är eleverna annat material i stället som de liksom kan ta till sig på ett.

Talare 1

Så som domar och då alltså rättsfall.

Talare 2

Ja men men ja, men som domar och vad ska man säga? Det finns ju. Ja, men inte alltså inte bara inte bara domar liksom, men men jag har kommit på något så här konkret exempel med att man kan mer jobba med verkligheten liksom att det känns som att man närmar sig juridik på riktigt. Man kan ge dem någon annan slags text. Man kan liksom höja nivån man kan lämna den gymnasiala kurslitteraturen bakom sig lite om man om man förstår, liksom de här mest grundläggande grejerna.

Talare 1

Och jag tänker det här med begreppskorten tycker jag låter väldigt spännande. Har du liksom sett en en framgångsfaktor i det? Att det och att det är något som tilltalar eleverna? Har du gjort det från början eller något? Har du lagt till och utvärderat, eller hur? Ja.

Talare 2

Nej, det är någonting vi gjort från början och så min företrädare som vars tjänst jag har på universitetet nu också. Det är kul. Hon jobbar också väldigt mycket med det, men och och vi jobbade med det tillsammans lite under min VFU för att då hade vi det som muntligt inslag i en examination. Ja, men i en examination då körde vi lite så här. Du vet, en station med sant eller falskt en station med lösa ett case, en station med begreppskort och lite sådär och det är någonting jag sedan plockat med mig in egentligen i alla rättsområden, för jag tycker att det är det kan också vara ett sätt att som sagt få bryta undervisningen en stund, alltså det jag jobbade på gymnasiet jobbar vi med ganska långa lektionspass som var kanske upp mot vad kan ha varit? Så lätt att glömma, men kl. 08.15 till 10 eller 11. Vad blir det 2 och en halv timme?

Talare 1

Det var ju verkligen länge.

Talare 2

Ja och att det kan vara ett sätt att liksom erbjuda någonting att om man är trött liksom så kan man ja, men sitta och förhöra varandra alltså. Det är också någonting som ger någonting det. Bara liksom, men det kan bli en paus från. Tyngre liksom.

Talare 1

Begreppen då när de arbetade på det sättet.

Talare 2

Om jag tycker det alltså att man också som sagt att man kan lära varandra för ofta är det ju någon som. Alltså, jag tycker nästan alltid när man har haft det, när man har suttit med i en grupp som har jobbat med begreppskort, alltså. För det första tycker jag att examination tycker jag eller alla mina elever har varit väldigt bekväma med det. Det har varit liksom. Jag har ju alltid tillåtit att kan du inte begreppet har vi ett annat begrepp och så jobbar vi oss genom högen liksom så hjälper vi varandra och då har ju det blivit ett lärande att man har lyssnat på varandra. Någon kan ju begreppet, liksom så har man hört. Man har hört den här definitionen på något vis och jag tycker liksom att det har varit. Nej, men det det är liksom som att det. Levlar ner till till egentligen ren, vad ska man säga gloskontroll på något eller? Ni vet att man jobbar verkligen med med ord men men men det ger så mycket mer alltså innehållet i de här begreppen ger ju så himla.

Talare 1

Ja ja.

Talare 2

Ja men så kan man ju liksom använda det vidare man man behöver ju inte bara kunna förklara. Man kan ju förklara ordet med ett exempel. Man kan ju sätta in begreppet i ett sammanhang. Man kan ju jobba vidare med det här. Man behöver ju inte bara stanna med. Alltså, man behöver liksom inte.

Talare 1

Och inte stannar vid en ren definition, liksom?

Talare 2

För man kan ju jobba vidare med det liksom.

Talare 1

Hade varit en framgångsfaktor för fungerade, liksom för alla elever. Det här med begreppskort och begreppslistor. Eller hur du?

Talare 2

Du, jag tror att kort är fungerar bättre än begreppslistor för begreppslistor kräver att man tar tag i det mer själv, alltså att man det är ju bara en lista mer en förklaring där behöver man ju mer läsa den behöver man ju ta till sig på något sätt. Begreppskorten är ju ytterligare ett steg att att ge någon ett sätt att jobba på alltså en begreppskortslista måste man ju jobba med själv, läsa eller hålla för eller titta på i samband med att man jobbar med min uppgift eller sådär begreppskorten har man ju också gett eleverna en. Vad ska man säga? Ett verktyg en en. Ja måste man säga en metod också i och med att man har kort med svar på andra till exempel. Men jag skulle säga att jag tycker att det funkar ganska bra i princip genomgående och jag tycker att särskilt elever som inte, vad ska man säga, som kanske mer ligger på en grundläggande nivå liksom. Där kan man liksom hjälpa dem ganska tydligt med att visa, vad är det man behöver förstå? Vad är det man behöver kunna med det här för de eleverna som sitter mot ett högre betyg? De behöver ju gå vidare därifrån. De kan ju inte sitta med begreppskort, liksom då. Ja men. Där har jag väl mer försökt. Jag har jobbat mycket med så här lagtextövningar till exempel och alltså att det kan vara ett sätt att fördjupa sig för den som vill längre, alltså utöver en uppgift att liksom där blir det ju mer så här hitta i lag hitta begreppen i lag till exempel. Alltså att att identifiera det här ja, men samboegendom till exempel, det kan man ju ha som begreppskort, vad är samboegendom? Men det är ju också någonting man sedan om man. Förutom att man jobbar med case eller vad man nu gör så kan man ju för de som faktiskt har lite tid över eller vill sitta längre kan man ju ha till exempel en lagtextövning där man faktiskt. Hitta vad lagen säger är samegendom inte bara vara läroboken till exempel säger är samboegendom utan faktiskt hitta. Hittade definierat i lagtext.

Talare 1

Ja är det spännande att se liksom skillnaden hur man försöker förklara det på olika sätt? Ja. Är det några särskilda utmaningar du har mött när du undervisar kring juridiska begrepp och hur märker du det i? Fall, det är svårt.

Talare 2

Nej, men jag tror att ja, men alltså jag tänker att alltså det är ju svårt för att jag menar juridiska begrepp. Det är ju också en sån här sak jag menar. Allt, hela det juridiska språket är ju en utmaning i sig liksom och egentligen. Det består ju så klart av juridiska begrepp, men någonstans är det ju så här för många. Det ju för många elever är det ju knusligt liksom. Det är ju. Varför ska man kunna det här? Alltså? Det känns jobbigt liksom vadå orena accept eller sen accept? Ja, man är alltså det blir så. För många blir ju det som en onödig tröskel att ta sig över att man inte bara kan säga det, att man att man liksom lämnar svar för sent, utan då ska det heta sen accept och att man ändrar på någonting. Men vad ska det heta? Orena accept till exempel alltså att det blir alltså för de som inte är motiverade liksom till juridiken. Sen har jag haft en väldigt tur och haft väldigt, väldigt motiverade juridikstudenter, men för de. Det blir som ett hinder mellan sig själv och juridiken för att man behöver ta till sig först språket och sen juridiken. Man kan liksom inte hoppa över det. Och det är väl det som är utmaningen med juridiska begrepp och juridiskt språk kanske.

Talare 1

Och hur märker du då det att liksom en ovilja? Eller är det att de faktiskt inte förstår begreppen eller hur? Hur märks det just det där med utmanande för den här de här eleverna?

Talare 2

Men jag tänker att det kan vara så olika, men jag tänker att vi för vissa är det ju så att det blir oviktigt för andra ser man att man inte liksom använder sig av begreppen att man liksom inte. Ja, men när man skriver ett prov till exempel? Ja, men då finns de inte med där eller alltså att man ser att eller man man förstår inte riktigt domen i alla fall alltså. Det kan ju vara sådan där eller alltså att man man inte tar till sig dem helt enkelt att man hoppar över framför allt och att man hoppar över begreppet liksom.

Talare 1

Ja precis, och försöker du då göra alltså hur anpassade då undervisningen till de här eleverna som du märker och inte av någon anledning tar till sig begreppen?

Talare 2

Men det är ju en svår. Jag tycker det är en svår. Det är ju ganska svårt, liksom med med. Vad ska man säga? Det är ganska svårt med. Alltså risken tycker jag är ju att man förenklar juridiken så att det så att det knappt blir juridik. Men det kanske är där man hamnar med vissa liksom att man ja, men liksom att man att man landar tillbaka i att då får man. Alltså för för de som verkligen liksom inte vill eller för de som inte förstår, eller liksom de för de som inte tar till sig begrepp för att sedan ta sig vidare. Alltså, där gäller det ju liksom att hitta något som fångar intresse på annat sätt så att det ändå kan bli juridik. Alltså? Jag har jobbat mycket med. Ja, men jag försöker ju liksom att man. Ja, men på något sätt hitta hitta en intressevinkel in i ett rättsområde på något annat sätt då så att man i alla fall kan få en bild av rättsområdet. Jag har ju försökt jobba mycket med liksom att att få välja. Alltså ringa in något själv typ. Det är OK nu nu. Nu var det årsskiftet. Nu kom den nya lagar. Välj en som du tycker verkar spännande att jobba kring. Och då är det ju klart att man kan jobba på olika sätt, då kan ju någon ha stannat vid att läsa tidningsartiklar om den nya lagen till exempel medan någon annan faktiskt läser lagen, alltså det. Det går ju att liksom det blir ju där man hamnar eller att man får hitta relevanta poddar. Det finns ju liksom poddar gjorda av jurister, inte gjorda bara för nöjes skull till exempel ja, men alltså ni vet att att liksom. Ja men försöka liksom hitta alternativa mindre juridiska metoder. För det är ju egentligen där man behöver hamna. På något sätt för att hitta intresse och på då liksom hitta motivation och så vidare. Men men jag tycker ju också. Det är ju det. Det är otroligt svårt att. Men, men det är ju också så här många

på där jag tycker fortfarande liksom att de allra flesta tar ju till sig liksom den grundläggande nivån av juridiken.

Talare 1

Alltså de till exempel de viktigaste begreppen och i vart fall från.

Talare 2

Ja alltså det viktigaste. Ja, jag tycker liksom ja.

Talare 1

Jag måste bara nu när du hör du jobbar på universitetet nu. Ser du någon stor skillnad i att undervisa gymnasieungdomar och vuxna om jag ändå får lägga den den vinkeln på den?

Talare 2

Inte på tentorna. Jag har ju rättat ett åttiotal tentor och där kan jag säga att där tycker jag att många på gymnasiet faktiskt har. Alltså att man har att man har. Vad ska man säga att läser man juridik på gymnasienivå så kanske man har valt det själv alltså. Man har valt ekonomiprogrammet med inriktning juridik och man tycker det är spännande och man tar till sig det där undervisar man i juridik för vuxna som inte läser på ett juristprogram. Vilket ju mina studenter inte gör. Ja då är ju det en annan vetenskap för dem, då är de ju inkörda i en annan slags vetenskap och sen kommer juridiken som en chock som ett nytt ämne igen, precis som på gymnasiet. Men problemet är här att man har veckor på sig och på gymnasiet har man ju 3 år på sig. Läger man grund i privatjuridiken på år ett har man ju mycket att vinna år två och tre men. Det är ju en helt annan anpassning till lagtext här på universitetet alltså. Man använder lagtexter, punkt slut. Det är liksom otroligt roligt att se hur man använder lagtexter tycker jag, men också samma svårigheter egentligen, alltså med juridiska begrepp att ta till sig dem och förstå dem och. Jag tycker nästan att. Alltså ett problem här är ju att verkligen hålla sitt juridikens fyrkantighet och inte tolka, eller hitta egna lösningar eller många? Liksom så där? Ska vi säga många vuxna är liksom som livet i övrigt och lösningsorienterade och inte så skolade i liksom att juridiken ändå skalar ner till uppfyller man rekvisiten eller inte, då spelar resten liksom ingen roll. Så vad ska man säga större möjlighet att forma eleverna på gymnasiet om man har mer tid på sig och det i sig har ju liksom positiv inverkan tycker jag på på undervisningen.

Talare 1

Och vad? Det då för studenter du undervisar nu?

Talare 2

Som ju fostras i mjuka värden och lösningar och interventioner och helhetsbilder och sånt här som är jättebra, men. Sen när du väl kommer ner till att göra en utredning till exempel? Ja, men då är det ju egentligen. Det handlar ju om bevisning alltså och och vad man ska ha med vad man ska visa för rätten och så vidare. Och ja, det är ju kämpigt när juridiken har en alltså, den är ju inte liten roll på programmet, men den är ju mindre, det får man ju ändå säga.

Talare 1

Precis, och jag tänker att den skillnaden var säkert både du och jag har sett i rättssalen också när man. Kanske då företräder kommuner, i LVU och liknande. Eller LVM?

Talare 2

Ja, och det är ju också det jag tycker är så roligt egentligen med att vara just här, att jag har ju verkligen jobbat med mycket av den typen av juridik och. Bra alltså som du säger vad man har sett i rätten och. Vidare, det känns roligt. Ska man säga man, man förstår ju att de verkligen behöver juridiken sen och det kan man väl också säga att om jag på gymnasiet jobbat mer för att hitta något som känns verklighetsnära för eleverna för att liksom fånga intresse, fånga hitta motivation liksom ringa in någonting som är relevant för någon som är 16, 17. Ja, här är det ju en tydlig vad. Vad behöver socionomer när de kommer ut? Ja, men vad är relevant för dem? Och det är ju väldigt roligt att liksom kunna koppla det utifrån egen erfarenhet.

Talare 1

Hur känner du att du har någon nytta av att det har undervisat gymnasieelever?

Talare 2

100 % absolut varje dag. Inga konstigheter.

Talare 1

På vilket sätt då?

Talare 2

Ja men, men mycket överväganden så här. Hur lägger jag upp det här? Alltså? Om bara här är det ju väldigt så här mycket förmedlingsundervisning, alltså. Det jobbade ju inte jag med på gymnasiet. Jag står ju aldrig framför en tavla i 2 timmar och pratade liksom, men här gör man ju det alltså här är det ju föreläsning på 2 tredje timmar liksom och. Men hur bara så här tanke på? Ja, men du vet hur lägger jag upp PowerPointen, vad är den? Vad är den liksom? Hur gör jag det så lätt som möjligt att ta till sig alltså alla de övervägandena har jag ju från min gymnasietid. Det är ju det kommer ju ingen annanstans ifrån men. Hur väljer jag rättsfall? Vad är lagom nivå? Så stor skillnad är det ju inte på en på en student eller på en trea på gymnasiet. Alltså vad, vad är lätt att ta till sig? Vad är för svårt, vad är för långt? Ja, men hur bygger jag upp ett case som är lätt att svara på? Alltså som ger någonting som innehåller många olika aspekter? Vad är bra, vad är bra diskussionsunderlag? Alltså, allt det där kommer ifrån gymnasiet.

Talare 1

Men uppfatta det att du hade föreläsningar också på gymnasiet, men inte i den omfattningen.

Talare 2

Nej men alltså där hade man ju genomgångar liksom. Och och som sagt mycket genomgångar som ju faktiskt började eller grundade sig i juridiska begrepp på något vis. Ja, men du vet mar ritar upp ett arvsträd på tavlan och sen hade man begrepp runt omkring det och sen. Ja, men vem är vem? Vem är bröstarvinge? Var hamnar bröstarvingen i arvsträdet någonstans? Alltså? Vem? Ja, men legala arvsordningen? Ja, det är ju de här olika delarna av trädet, alltså. Det är ju den typen av föreläsning. Här behöver man ju ge både begrepp och fördjupning och koppling till något praxis alltså här blir det ju en mer heltäckande 2–3 timmars genomgång. Alltså här kör jag ju ett helt rättsområde på en föreläsning ibland det gör man ju inte på gymnasiet.

Talare 1

Jag är väldigt intressant. Men att säkert utmana, det kan jag tänka mig. Och få in allt.

Talare 2

Ja, ja och sen framför allt måste jag säga att jag saknar ju relationen på gymnasiet, alltså otroligt mycket med mina elever. Man är väldigt långt ifrån nu på. Sätt liksom. Nej men ja. Men jag tänker också så här när det kommer till juridiska begreppen, liksom att faktiskt få. Ja, men får lämna läroboken handlar ju också så man behöver ju hjälpa dem till dig. Man kan ju inte bara kasta på elever med domar och och tänka att det löser sig. Men men det är också ett sätt att att läsa domar att läsa. Att liksom läsa riktig. Juridisk text höll jag på att säga som är skapad i den juridiska världen. Det ger ju också chans att se de här begreppen i sitt rätta sammanhang.

Talare 1

Vi har verkligen, absolut. Det var. Mina 4 teman som jag hade hade tänkt och lite extra där för jag tyckte det finns intresse att belysa skillnaderna mellan att undervisa studenter och elever. Är det något annat du känner att du vill lägga till eller något du har kommit på eller eller så?

Talare 2

Nej, men det är så svårt att komma på för det nu är man ingen annan värld direkt liksom och så blir man så här ja. Gjorde vi? Ja, men. En sak till med juridiska begrepp. Jag bara ett exempel. Jag jobbade med korsord med juridiska begrepp till exempel, men som sagt, jag

tänker att det är ju mycket. Hitta de här roliga undervisningssätten alltså. Eller man försöker hitta något som är roligare än. Ja inte vet jag läsa och skriva instuderingsfrågor och allt det där den torra vägen liksom.

Talare 1

Ja spännande.

Talare 2

Ja, det är svårt att höra så där komma på man skulle så gärna vilja säga så himla många bra saker men. Ja ja men lite så.

Talare 1

Ja bra. Då avslutar jag inspelningen bara.

Bilaga 4

Transkribering av intervju med lärare 4

Talare 1

Är det här så att du känner till? Så där har jag startat också ytterligare en inspelning på telefonen för att ha lite hängslen och livremmar.

Talare 2

Ja, det är bra, det är bra.

Talare 1

Först och främst så skulle jag gärna vilja att du presenterar dig själv. Vad du har för utbildningsbakgrund och vad du har för erfarenhet? Hur länge du har jobbat som lärare, vilka kurser du undervisar i? Så vidare ja.

Talare 2

Jag har då. Jag har varit lärare sedan jag tog min lärarexamen 2012 var jag klar. Jag börjar inte jobba som lärare förrän 2014 hade jag mitt första lärarjobb och då var jag lärare i samhällskunskap och medieämnen. Det var mina behörigheter från början och innan dess har jag varit tidningsjournalist i ungefär 10 år och sen så skolade jag om och så jag läste också det här liksom. Jag läste också den här pedagogiken då. I 1,5 år. Så blev jag behörig Media och samhällskunskap och sen sen när jag undervisat samhällskunskap mest då och sen fick jag undervisa juridik på min förra skola och då hoppade jag på den här lärarlyftet som finns på Lunds universitet och då har jag läst Den deSå n utbildningen där, så jag har numera också behörighet då i juridik sedan 2000, när var det 2018 var den färdig den. Så är behörig i juridik också, så sedan dess har jag faktiskt mest undervisat i juridik, så just nu undervisar jag bara juridik.

Talare 1

Och undervisade du i samtliga tre juridiska kurser?

Talare 2

Ja inte i år i år har vi gjort om vi är ju vi har gjort om så att vi har inte affärsjuridiken i år. Vi har inte affärsjuridiken i just i år. Det går ändå bara privatjuridik och och rätten och samhället. Affärjuridiken ligger bara har vi flyttat om till trean så att den ska den kommer vi inte ha just i år.

Talare 1

Men du har undervisat till den kursen också sedan tidigare? Men vad bra. Som jag sa kommer det vara en semi strukturerad intervju som jagg pratar utifrån teman eller du pratar utifrån teman. Första teman handlar just om hur du väljer att organisera undervisningen avseende med juridiska begrepp. Om du kan exemplifiera det med olika?

Talare 32

Just det.

Talare 1

Med olika metoder. Vi använder det.

Talare 2

Test man testar jag testar lite olika hela tiden. Jag är ganska sådär jag har. Jag har nog inte någon sån där färdig mall som jag alltid kör faktiskt jag. Testar även om jag hörs jobbat som lärare i några år så känner jag mig fortfarande ganska så här ny faktiskt, så att jag testar lite olika saker fortfarande, men. Men ett tag så hade jag hade jag begreppslistor som jag kanske hade också ibland skrivit svaren till. Men det har slutat med det har jag nästan aldrig längre utan jag har oftast om vi ska till exempel ha jag brukar ha liksom. Prov så att normalt sett kanske har tre prov på en kurs. Säg tre prov på privatgredit kursen och då då har jag ju, då har

jag i princip alltid en begreppslista med på plugglistan där när de liksom får den slutliga studieguiden och där har jag liksom listat de viktiga begreppen, men jag har inte skrivit några svar på begreppen. Utan, det får de göra själva så de får själva jobba med begreppen på det sättet och det är för att jag tror att det är bättre att de själva lär sig att skriva svaren på begreppen än att de läser begreppen på min begreppslista. För då är det ju egentligen ingen skillnad från att de läser det i boken utan det är väl lite att de ska få egentligen komma in i boken genom begreppslistan för att tvingas de in i boken, kan man säga. Det är nog så vi använder med, sedan använder jag ju de viktiga begreppen i själva undervisningen, jag använder du de. Ja men. När vi har pratat om avtalsrätt och konsumenträtt nu som jag har hållit på med i en av grupperna. Så har jag ju liksom tagit upp på tavlan de viktigaste begreppen så det här med fel på varan och reklamation och när det är avtalsrätten så är det ju då det här med löftesprincipen och anbud acceptmodellen. Det är ju begrepp som hela man använder de ju liksom hela tiden egentligen. Och man försöker jag försöker hela tiden, använda de begreppen när jag pratar om det och liksom så. Och liksom att vi ofta försöker man ju ha uppgifter också där begreppen, där begreppen är väldigt viktiga för att klara uppgiften. Jag, jag har inte så ofta på proven, liksom. Vad betyder löftesprincipen? Utan jag har oftare på proven att Pelle har lämnat ett anbud och nu har Ulla inte svarat ännu. Vad, vad händer om hon inte svarar nu, liksom innan? Vad? Ja, vad händer innan om hon inte svarar förrän om två veckor och då är ju löftesprincipen den viktiga begreppet så förstår den frågan för att lösa problemet så att säga så tycker jag att begreppen bäst används i juridik, alltså i tillämpningen av att lösa problemen.

Talare 1

Och att eleven också då ska svara med begrepp i svaret.

Talare 2

Ja precis. Enligt då ska de ju svara ett, enligt löftesprincipen så. Bla bla bla. Så tycker jag de funkar. Det är lite som jag försöker förklara för eleven att begreppen är ju är ju om jämför om man jämför med snickare. En snickare har en hammare och en såg och och spika och annat i verktygslådan och beroende på vilket problem snickaren ska lösas så använder den olika verktyg och för det är begreppen som finns i deras verktygslåda utan begreppen kan de inte lösa uppgiften. Men det är heller ingen mening att bara lära sig vad löftesprincipen är rent liksom mekaniskt. Och alltså om jag kan förklara vad en hammare är, men inte veta när jag ska använda hammaren så är ju den kunskapen helt onödig faktiskt. Det är helt mysigt för mig att kunna beskriva en hammare är ett verktyg. Verktyg som man spikar med om jag sen inte använder hammaren när jag ska spika.

Talare 1

Nej nej. Precis nej, och det blev bara en del av betygsriteriet med som som uppfylls då om man bara kan förklara.

Talare 2

Jag tycker jag att begreppen och problemlösningen hänger ihop liksom. De bästa provfrågorna är de där begreppen man behöver använda ett viktigt eller förstår ett viktigt begrepp för att kunna lösa problemet och därför blir det ju lite så här. Det är därför som är lite svårt också med begreppslistor att om man lägger för mycket fokus på begreppslistan så är risken att de bara just lär sig mekaniskt begreppen men men kan inte använda dem. Det är den stora utmaningen tycker jag att få dem att förstå att begreppen är bara liksom. Ja, du måste kunna begreppet. Men, men du måste kunna använda begreppen så det inte med att du har lärt in begreppen. Du måste också jobba med uppgifter där begreppen blir användbara.

Talare 1

Precis. Men använder ni uppgifter också i inte bara i examinationssituationer utan också i undervisningen då för att träna begrepps förståelse eller djupare begrepps förståelse och användning?

Talare 2

Ja ja ja. Ja så till exempel då reklameringsreglerna. Då har jag kanske en ett undervisnings då då pratar vi om vad det är. Först då, berättar jag vad reklamation är. Och sen så när jag har pratat 20 minuter om det här ungefär det är målet i alla fall så så är det en upplevelse liksom. Sen är en sen har de en uppgift i classroom där där någon behöver reklamera en vara så jag brukar försöka göra uppgifter så fort som möjligt efter man har pratat om ett viktigt begrepp. Att de sen får testa och då märker de ju och sen får man ta det lite därifrån och sen får man kanske. Det sedan då, men.

Nej så att. Men det är lite så jag försöker jobba så att så fort som möjligt att de att de tvingas att tillämpa begreppet.

Talare 1

Bra annat. Annat sätt du vill lyfta som du arbetar för att eleverna ska förstå att använda de här juridiska begreppen?

Talare 2

Ja, men det det jag jobbar med lite med. Det är mycket tid jag ska lägga. Ibland har jag testat de får jobba med att just kanske ha ett lektionspass. Nu ska de hitta de här begreppen och svara på dem just hos liksom jobba med begreppslistan och där har där har jag inget bra svar på vad som är bäst, för det är ju, då gör man ju det istället för att göra något annat. Alltså bara leta begreppen på lektionstid kan man ju göra, men då pratar ju inte jag om vad begreppen används till och det är lite svårt. Där vet jag inte vad som är bäst. Det är lite olika där, där gör jag nog lite olika. Kanske borde lägga lite mer lektionstid på att faktiskt jobba med begreppen, alltså att de bara får leta upp begreppen även om jag har pratat.

Men, men jag gör nog kanske det lite för sällan jag jag kan ibland vara lite snabb med tror jag med att gå på problemlösningen. Men det är också så här, det är lite såhär, learning by doing eller liksom? Ja, jag vet, jag vet inte faktiskt. Ger mest resultat.

Talare 1

Nej nej. Nu var du inne på det lite här, men min mitt nästa så här tema handlar ju om just varför du väljer de här undervisningsmetoderna till exempel varför det har gått från lämnat den här begreppslistan och vad du baserar det på? Ja de didaktiska valen som gör att vi landar i den här undervisningen.

Talare 2

Ja ja ja just det jo, men det är väl att det är ju begreppslistan är ju egentligen för att hjälpa eleverna att förstå vilka begrepp som är viktigast helt enkelt och för att och har man med dem i studieguiden så så förstår de att de är viktiga. Det är väl huvudpoängen med det att att man ska ha en begreppslista. Egentligen ska det inte behövas för att de viktiga begreppen står ju redan fetmarkerade i boken. Och och ibland testar jag bara säger att läs de fetmarkerade boken är de viktiga begreppen. Och då har jag ingen begreppslista, men men oftast gillar eleverna att ha ha det ändå. Det är ju lite för att hjälpa dem att sälla också. Ibland kanske jag har säger att jag har 25 begrepp så kanske jag har fetmarkerat 15 av dem då är det då har jag hjälpt dem lite att välja ut alltså om de inte orkar lära sig alla 25 så så lär dig i alla fall de här 15. Är att ni nivågruppera lite, kanske alltså anpassat efter deras egen ambitionsnivå. Det är väl det är väl huvudsyftet egentligen med att man har begreppslistor på för annars är ju egentligen målet att när jag pratar om reklamation på tavlan så så vill jag att de ska anteckna det förstås så att. Begreppslista behövas för att de viktiga begreppen har jag ju redan pratat om, men. Sen kan det ju också vara visserligen att vissa begrepp kanske inte man hinner prata om. Jag kanske är inne prata om reklamation och. Och om fel på varan. Jag kanske inte hinner prata om garanti, men det kanske ändå är ett begrepp som de måste lära sig och då då visar ju det begrepps att det måste ni också lära er även om det inte är lika viktigt som de andra begreppen kanske så vill du ha väldigt bra betygen här kurser så måste du kunna ha fler begrepp än än de jag har hunnit gå igenom.

Talare 1

Ja precis. Vad tänker du mer då när du? Ja, du får liksom grundar till att nej, men till exempel det här upplägget du beskriver att du har en genomgång på cirka 20 minuter och sen praktiska uppgifter kopplade till det där eleverna får få arbeta. Hur liksom motiverar du det valet av undervisningen?

Talare 2

Jo, det motiverar genom att jag tror att man måste precis som att den snickare och måste använda hammaren för att förstå vad den ska använda sig så måste en elev jobba med begreppen för att de ska. Ja att de ska för de ska få någon nytta av dem. Att säga så de måste jobba liksom. Jag brukar rita som en triangel på tavlan i rätt ofta att för att du ska klara av juridiken så måste du ha begreppen och faktan så att säga i ena delen av Triangeln. Den andra delen av Triangeln är att kunna lösa problem alltså just jobba med uppgifter i classroom på den tredje benet är ju är ju paragrafen. Och du måste alltså lagtexten. Du måste liksom de här tre grejerna måste jobba lite med, alltså hela tiden. Du kan inte bara jobba med begreppen. Du kan inte bara sitta med en begreppslista. Du kan heller inte bara sitta och lösa problem. Och och du kan heller inte bara sitta och läsa lagtexten, du måste jobba parallellt med de här 3 sakerna när du lär dig om avtalsrätt eller lär dig om konsumenträtt, annars kommer du till nå hela vägen.

Och det är nog egentligen. Det är egentligen min huvudsakliga grundidé med alltihopa. Men sen får man ju då, men så lägger. Liksom lite olika krut på de 3 delarna beroende lite på del. Märker man ju lite vad eleverna har svårast för, det är därför man inte kan specialplanera där på förhand för vissa grupper. Kanske behöver mer hjälp med paragraferna än andra grupper. Vissa grupper behöver ge mer hjälp med begreppen och vissa grupper behöver mer hjälp med problemlösning. Så att det påverkar ju lite vad det är för figur man har framför sig, men man måste försöka få dem förstå att alla de här tre grejerna måste jobbas med. Paragrafer kan jag tycka är det som är svårast att jobba med på tavlan. För att när man smäller upp en paragraf på tavlan så tycker jag ofta eleverna ser ganska så trötta ut alltså. De har svårt att det är precis som att de inte orkar riktigt hänga med där. När jag har det på tavlan tycker jag av någon anledning. Det är någonting med paragrafen där den kommer upp på talen som man ser att. Lite biter liksom inte riktigt. Det jo har man gjort en uppgift och sen tar upp paragrafen, då kan det bita ibland för då kan man liksom koppla paragraf se här nu. Nu svarar ni, så det är ju för att det står så här i paragrafen, men om man till exempel börjar med paragrafen så här. Felkrav på varan är detta och detta och detta så blir det för abstrakt för många tror jag. Första gången man kanske gör det, men man räknar inte med att de riktigt förstår vad det här är, men sen gör de en uppgift på det. Sen kanske man tittar på något. Vad är? Vad är ett viktigt begrepp här? Jo menas egentligen med fel art. Är du med så att det det liksom det här, att man den här tiden får jobba med det här triangeln för att det ska gå i lås.

Talare 1

Tänkte precis på det du sa med lagtexten kan det ha med de juridiska begreppen eller det juridiska språket att göra?

Talare 2

Ja, det har jag. Har ju att göra med de juridiska begreppen. Oftast finns ju de viktigaste juridiska begreppen i paragraferna. Men om man bara genom paragraferna så så så är inte svenskanskapen tillräckligt bra och jag skulle säga det är väl. Det är ju det stora problemet. De som är har är duktiga på svenska språket. För de är inte juridik så svårt. Men för de som har svårt för det svenska språket, för de är juridik väldigt svårt. Begreppen, jag förstår ju varför du pratar om begreppen. De är ju helt centrala.

Talare 1

Ja ja det.

Talare 2

Men men säg men begreppen i sig bygger på svenska språket, skulle jag säga. För är man en svag läsare så blir begrepps. Så blir det hela den här begrepsdjungeln svår.

Då blir det när jag tittar under en motorhuv. Jag känner bara för att stänga motorhuv direkt. Jag kan ingenting om sånt. Och det är nog det de känner när jag slår upp en paragraf på tavlan då att det är som det är lite den känslan då. Oj, det här jag förstår ingenting. Nu medans en elev som är bra på sen så fort kan ju direkt avkoda de flesta orden och sen så oj, vad var det där för ord? Det är nog viktigt och då har de något att. Med liksom. I den. Svårigheten att man har ju båda de typerna i ett klassrum normalt sett.

Talare 1

Ja, jag sa det ju.

Talare 3

Man måste ju gå.

Talare 2

Men det är också svårt att jobba med. Man kan alltså om man bara jobbar med begreppen begreppen begreppen så tappar man de som redan som snabbt kan lära sig begrepp.

Talare 1

Ja ja de starka eleverna då tänker du på?

Talare 2

Ja, ja, för de vill inte hålla på att traggla om vad reklamation är i tre lektioner. De vill börja liksom gå vidare och. Kan man utmana sig med vad det här egentligen innebär och så?

Talare 1

Arbetar du någonting med rättsfall eller domar?

Talare 2

Ja alltså, det beror lite. Ja, det gör jag. Men i privatjudikursen så är de ju nya på det oftast och då har jag inte så ofta i början så långa grejer utan då har jag. Uppgifterna är oftast som jag har hittat på själv ganska korta små eller typ så läroboksuppgifter alltså och den karaktären på dem lite mer. Men till exempel i affärsjuridiken då? Där har jag ju ofta något nått längre rättsfall som de ska läsa. Det kan ju vara på 10 sidor då ett rättsfall som de ska analysera och så. Men det tar ganska lång tid och det är rätt svårt att börja med. Det är för tidigt har jag upplevt för det. Det också har också med språk, språkkänslan att göra att det blir för mycket för en del, men i tvåan tycker jag att de får tugga i sig det liksom för då har de. Då har de valt att fortsätta med juridik och då då får de börjat i sig lite längre fall. För det är de som är roligast, men de är inte roliga om man inte kommer över den där läs vad ska man säga puckeln? Och det spelar nästan ingen roll vilket ämne. Det är faktiskt. Det spelar ingen roll om det. Arbetsrätt eller brott och straff. Det blir roligt för de som kommer som förstår det eller vad man ska säga. Men som sagt. Ja, det blir inte så mycket av det i ettan alltså faktiskt i privatjuridiken. Det blir. Det kan vara något sånt där halvlångt case, de hade något i bok, de har ett rätt så bra från boken där ja vi använder lex. Som handlar om om det handlar om man kan ogiltigförklara ett avtal, det är någon sådan där. Det är liksom en då är det ungefär en sida med alltså ett case på en sida ungefär och så ska de ta ställning till om det här avtalet kan ogiltigförklaras. Det är ganska ta det kan man jobba med på en lektion.

Talare 1

Ska man börja lite med av läromedelsförfattaren förenklat rättsfall då?

Talare 2

Ja, vi kommer säga så finns det ett så finns det liksom ett färdigt lösningsförslag som man kan så får de det kör jag bland på avtalsrätten så kan de jobba med det kanske en lektion i grupp och sen så. Sen efter det så visar jag lärobokens typsvar.

Talare 1

Hon tänker, är det någon någon särskild teori eller modell eller så som du tilltalas av när du organiserar undervisningen i de juridiska kurserna just.

Talare 2

Nej, jag ska inte säga att. Nej, det låter kanske. Nej, jag skulle nog säga att om jag ska vara helt ärlig så har jag nog ingen bakomliggande så här didaktisk teori eller som jag bygger det på? Det på nej. Utan jag bygger det mer jag tror jag bygger det mer på. Ja eftersöker tänka att. Jag vill egentligen att de ska läsa 2 saker om man ska så här. Om man ska hårdra det lite så dels ska de få lite förståelse för den juridiska metoden så att de förstår vad det juridiska arbetet i verkligheten går ut på. Det är det ena det andra är att de ska bli lite allmänbildade. Kan man säga. Det är de 2 grejerna och den juridiska metoden är ju ganska där är ju pedagogiken blir ju ganska. Det blir ju att försöka alltså. Ja, jag vet inte om det finns någon lär direkt lärstrategi för det, utan det är ju mer att de ska lära sig den ju just den metoden. Och det mer allmänbildande allmän fakta och koll på läget. Är ju mer, vad ska man säga?

Allmändidaktik skulle jag säga. Det är ju väl det här vanliga kring begrepp och att man inte ska göra det för lätt eller för svårt att. Försöka hitta nivå till exempel olika stora begreppslistor, eller. Ofta har jag ju någon lätt uppgift först när vi jobbar med ett område. Om jag har gått igenom några par viktiga begrepp så har jag en lätt uppgift först och sen har jag kanske några svåra uppgifter så att de kan jobba lite olika snabbt. Att man kan ju gå vidare med en svår uppgift för de har redan fattat den lättade direkt på genomgången som svarar på den direkt. Och så kan jag koncentrera mig på de som inte har förstått vad jag pratar om.

Talare

Just det.

Talare 2

När de jobbar själva? Jag vet inte om det finns säkert någon teori bakom det. Det är väl den här Vygotskij, kanske det här att man ska försöka utmana dem till rätt, alltså att det är den där.

Talare 1

Byggnadsställningen eller scaffolding? Ja, men det.

Talare 2

Ja att man ska. Är väl det att man ska man ska försöka utmana dem lagom mycket ju, alltså så att man utvecklas fast inom den inom den ramen som är.

Talare 1

Den Proximala utvecklingszonen tror jag det heter..

Talare 2

Var inte det Vygotskij?

Talare 1

Jo precis.

Talare 2

Men det är ju inte lätt med stora grupper alltså.

Talare 1

Nej nej, det är det inte, absolut inte, men jag tänker du har varit inne på det lite grann men ändå om du vill kommentera det ytterligare bor jag tacksam just om du har mött någon framgångsfaktorer, alltså vad du känner att ja. Men det här funkar ju och hur du då märker av att nu hittar jag rätt. Det här funkar det bra.

Talare 2

Ja jag. Tycker att det funkar bra när man. När man repeterar ofta, man går tillbaka och. Alltså att man börjar? Nästa lektion med det man gjorde senast på den förra lektionen och att man hela tiden försöker koppla tillbaks till det man gjort tidigare i kursen. Alltså till exempel det här med juridiska metoden. Kommer ni ihåg hur ni gjorde med paragrafhanteringen där på

avtalsrätten? Hur ska ni göra samma sak här? Fast det är ett helt nytt område så att man hela tiden. Ska man säga kopplar tillbaka till det man redan har lärt sig. Det kan de ju användning av framöver dem så att så att och de som då har. Kopplat detta får ju det mer och mer behagligt skulle jag säga för de blir mer och mer bekväma med hur de ska göra liksom. Men det gäller att inte gå fort fram i början. Det är väl det alltså att jag tror att det går bäst när man tar det lite lugnt i början och inte. Har för höga högt tempo.

Talare 1

Och ser du att det då funkar om du liksom påminner lite grann om eller repeterar? Men det var ju så här ni skulle göra att det är fler greppar metoden eller metodiken även i det här rättsområdet så då?

Talare 2

Ja precis. Så att man hela tiden försöker inte krångla till det för mycket utan försöka hålla liksom samma. Vad ska man säga samma? Tänk oavsett vilket område man är på. Vi också kan också vara bra att göra. Det här kan vara lite. Tycker jag att veta vad man ska göra för om man till exempel nu då? I den här gruppen har jag då 5-6 veckor med genomgångar uppgifter då sen ett prov. avtalsrättsmomentet då då? Då kan man vara så här att på ett sätt tror jag det hade varit bra att köra exakt samma upplägg nu, fast med familjerätten för då är då börjar de. Då har de lärt sig arbetssättet lite. Nu gör vi likadant fast på familjerätten. Nu kommer vi också genomgångar och jobba på och sen har vi prov det. Det som då kan bli lite att att eleverna blir lite tycker det blir lite tjatigt för då blir det väldigt likt så så ibland blir man ju lite då frestad att göra något helt annat ett tag liksom och så här. Nu kollar vi på film istället och sånt eller nu gör vi det så här. Det är kanske är bra också, men. Jag tror om man kan, om man kan få dem att köpa det, att vi gör samma igen nu, fast vi har ju nya grejer vi pratar om fast vi har samma upplägg så tror jag att det är en framgångsfaktor att göra det bättre andra gånger då för då kan de liksom. Då kan de förhoppningsvis ha. Lärt sig vad de gjorde fel första gången och inte jag om det misstaget.

Talare 1

Och hitta då?

Talare 2

Och det handlar också om och det handlar också om att försöka vara tydlig med feedbacken där i början av kursen. Att man är noga och verkligen. Verkligen försöker få dem att förstå. Vad som är viktigt? Och får de stå att det är inte hela världen om du inte lyckas toppen på. Men problemen på avtalsrätten om du gör det jättebra på familjerätten så så så är det liksom lite samma kriterier. Det är inte så att det är så att ett plus ett är två här utan utan det kan vara snarare ett plus två liksom så att nästan det är två poäng. Det här blev ett poäng.

Talare 1

Men så spännande med juridiken också, tycker jag.

Talare 2

Ja, jag tycker också det att det finns stöd för det i kriterierna med att man behöver liksom inte. Men blir man duktig på den juridiska metoden så finns det lite utrymme för progression där att man behöver inte vara världsmästare på det direkt.

Talare 1

Ska vi. Utmaningarna när du undervisar kring juridiska begrepp något upplever att ja, men det här är svårt, eller?

Talare 2

Det jag ska säga en sak till bara kring det förra där det är att det andra är en framgångsfaktor är också att om man kan att man tar det faktiskt ett steg i taget så att man.

Talare

Ja, förlåt.

Talare 2

Till exempel det med etiken gör jag ofta så att jag kör en uppgift som är lätt som är liksom där det bara reflektera lite kring någon lag paragraf så där för och nackdelar med. Nu har vi haft ett projekt om bort och straff. Då fick de helt oförberett nästan bara köra ett på inspira med vår sån här prov verktyg om för och nackdelar med den här 98 % regeln, alltså bortom rimlig tvivel. Regeln den är ganska lätt om vi när vi pratar ganska mycket om det så att jag tror att jag tror jag har inte kollat på den, men jag tror faktiskt att kan hitta någon för och nackdel med den nu och och då är de då är de egentligen hemma redan på det kriteriet nästa. Men ingen har egentligen fått chansen att liksom briljera en för då måste man fösa in teorier också och sådär. Men då kan man liksom. Det är ganska skönt för mig som lärare att veta att nu är alla på banan ja.

Talare 1

E liksom så tänker du, ja, de är godkända?

Talare 2

Ja, nu är de godkända eller de vet i alla fall hur du ska göra. Kan vi göra någon grej till på arbetsrätten? Turordningsreglerna på det och och gör de likadant då så kommer det bli godkänna på det kriteriet, men så kan man också använda det sen då. Så när vi då kör arbetsrätten om ett par månader då tar jag fram de då tar jag fram de här och så kanske vi har jobbat då med konsekvensetik och pliktetik och då då kan vi jobba med de som en slags verktyg inför nästa test att OK, hur hade ni då? Hur hade ni då kunnat bygga ut det här nu med hjälp och konsekvensetiken? Och då är det inte alla som löser det, men då är det inte hela världen för de har. De kommer ändå klara kriteriet. Men de som vill högre kan utvecklas så att man det är det jag menar att man får inte glömma det gamla man gjort man kan använda sitt rättsområde.

Talare 1

Ja, och då kan du nå fler eller nästan alla tänker jag då eller så du menar. Det är en framgångsfaktor för många eller alla elever?

Talare 2

Ja, jag menar att. Ja, jag menar att alla kan ha nytta av det, men vissa det är ett sätt att kunna få att så att säga att. Vad ska man säga att just det här, att man en framgångsfaktor, att man tar upp gamla grejer och jobbar vidare med i en helt annan tid av kursen så att man inte glömmer de gamla grejerna? Man kan nog använda gamla grejer för att hjälpa dem att göra de nya grejerna bättre.

Talare 1

Ja ja men precis ja.

Talare 2

Det var det jag menade bara.

Talare 1

Ja, men så klart att meningen att arbeta där innan du bor färdigt. Något annat på den punkten med framgångsfaktor och jag.

Talare 2

Nej, det var då var det.

Talare 1

Att det. Är 5 minuter kvar på detta mötet, men annars klickar jag på en ny länk.

Talare 2

Sista ja jag förstår, ja.

Talare 1

En utmaning av juridiska begrepp. Alltså, det är något som är med.

Talare 2

Jo utmaningarna är jag skulle säga att de stora utmaningen är just språks språk, språket, elevernas läs och läs och skrivförmåga.

Talare 1

I det svenska språket.

Talare 2

Det är väldigt tråkigt, det är den stora barriären.

Talare 1

Språket då generellt?

Talare 2

Har man svaga språkkunskaper så blir det väldigt svårt hur man än gör liksom. Det blir väldigt svårt hur man gör. Det kräver väldigt mycket av eleverna när de får en paragraf i ansiktet om de har väldigt. Svårt för språket det är den stora problemen. Skulle jag säga, och läroboken blir inte användbar för dem. Jag förutsätter nästan egentligen att de kan läsa läroboken, men men många kan inte det faktiskt. De kan läsa, men de förstår inte vad de läser. Så jag menar inte att de inte kan läsa, men rätt många kan läsa, men inte på det sättet som de behöver kunna läsa faktiskt. Och det vi har jobbat sedan som sagt. Jag har jobbat sedan 2014 på alla skolor har varit där min tredje skola, det finns mer eller mindre sådana elever i alla klasser har inte varit i en enda klass där.

Talare 1

Sådana här utmaningar.

Talare 2

Om man märker det någon gång efter ett tag att nej, den här eleven har. Ja inte tillräckligt bra språkförmåga helt enkelt och det det kanske går att få ett e, men det blir ju liksom. Jag tror inte att de har fått med sig så mycket faktiskt. Ärligt talat, det tycker jag.

Talare 1

Och vad arbetar du med de eleverna då som har den här svårigheten?

Talare 2

Det jobbiga. Jag har en studieverkstad faktiskt. Jag har studieverkstad så får man liksom bakjobba med dem lite alltså. Det är de inte löser på lektionerna får man försöka förklara för de en gång till i lugn och ro. I efterhand ofta ofta, så är att de klarar inte provet och så får de komma till min studieverkstad så får jag liksom nästan sitta och läsa för dem och förklara vad det står i boken. Nu kanske de till slut kanske de kan visa att de har förstått det viktigaste, men men så ska det egentligen inte gå till tycker jag, men de kan ju inte riktigt hjälpa att de inte har läsförmågan på ett sätt. De har ändå blivit insläppta här nu. Vad ska man säga? Det låter lite hårt här ju men men men. Men och det är egentligen är grunden att jag skulle säga att det är lite för många som läser teoretisk program som inte borde göra det. Faktiskt finns ingen anledning att läsa ekonomiskt program på gymnasiet om man om man verkligen ogillar att läsa och skriva och aldrig har läst en bok, det det, det är lika, det är lika dumt som att jag skulle gå fordonsprogrammet. Skillnaden är att inte många av min typ som går fordonsprogrammet, men det är rätt många av som inte är intresserad av att läsa och skriva som vår teoretiska program.

Talare 1

Ja absolut.

Talare 2

Det är det är det stora problemet. Hade de kunnat läsa så hade inte det hade det. Ja, det är det stora problemet tycker jag.

Talare 1

Jag och då hade det också läst sig. Juridiken kring de juridiska begreppen på ett.

Talare 2

Att, jag tror det faktiskt sen. Sen kan man säkert göra förstås jobba bättre eller sämre med begreppen och det det naturligtvis. Jag menar inte att jag friskriver mig från mitt ansvar så men men men. Men, men det är grundproblemet.

Talare 1

Ja men precis. Du berättade ju också här lite tidigare kring hur du anpassade till exempel du ger fler eller färre begrepp och och svara eller enklare uppgifter:

Talare 2

Så mycket mer. Det tycker jag är svårt att jobba också med juridiken för att det man måste förstå vad som menas med uppsåt om man ska kunna lära sig något om brott och straff. Det går inte. Jag kan inte, jag kan inte. Jag kan inte acceptera att man inte har förstått det.

Talare 1

Nej nej. Något mer har du känner att du vill lyfta att det som utmaningar eller något du har kommit på kring de här andra temana som.

Talare 2

Nej, jag tror jag har fått med det viktigaste.

Talare 1

Vad bra ja, men är det inget annat i den delen så stänger jag av inspelningen nu då i alla fall.